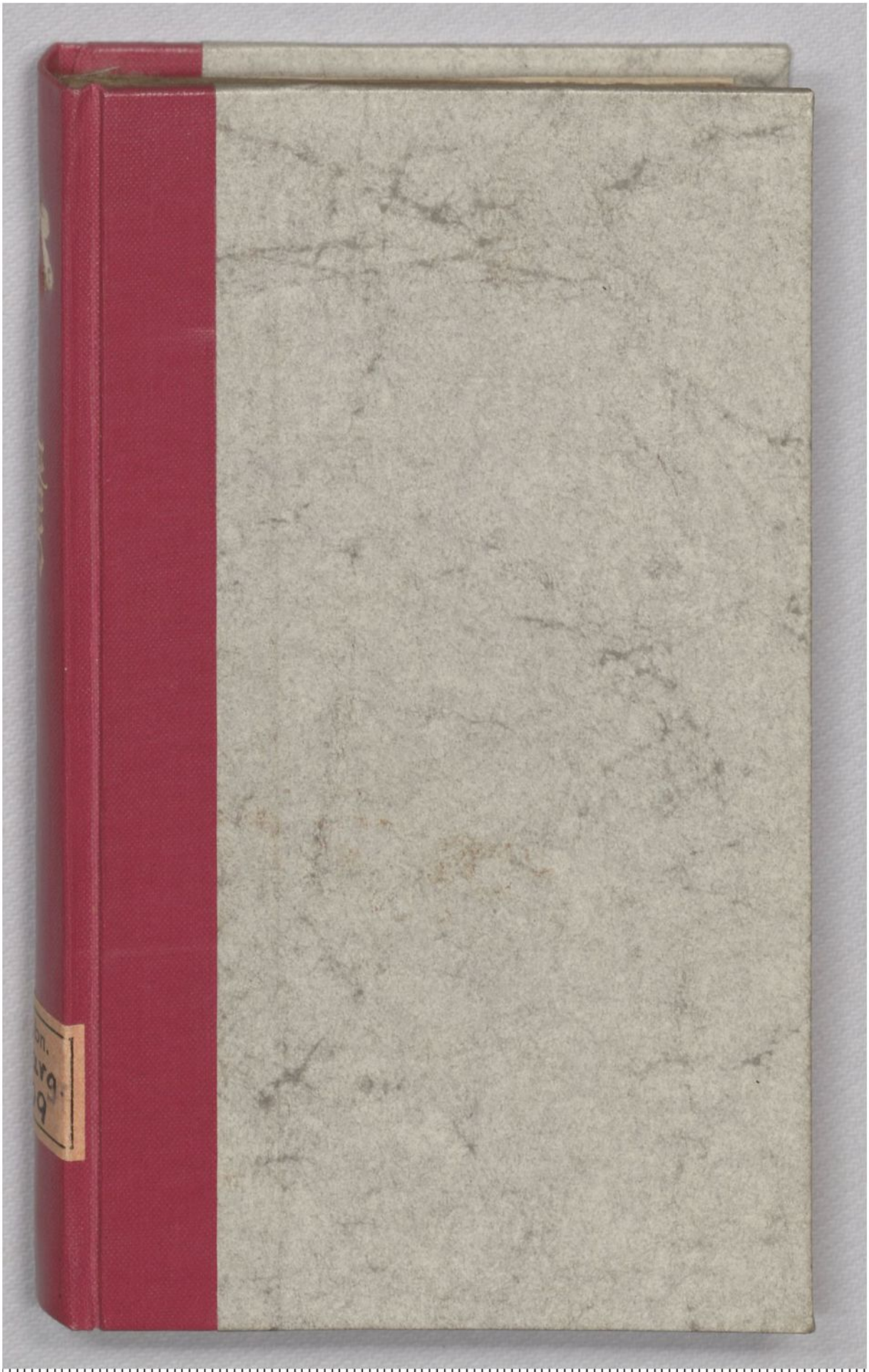

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

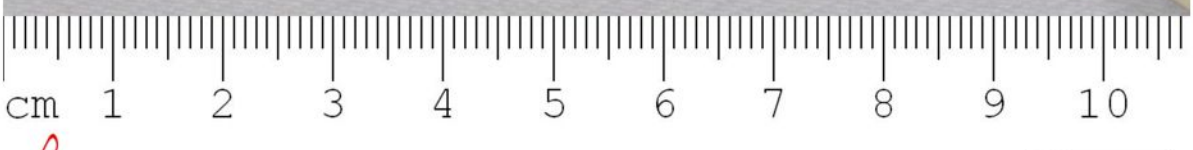
Signatur: Leibn. Marg. 109, [1] - -

PUBLIC DOMAIN

Leibn. Marg 109

Niedersächsische
Landesbibliothek
Hannover

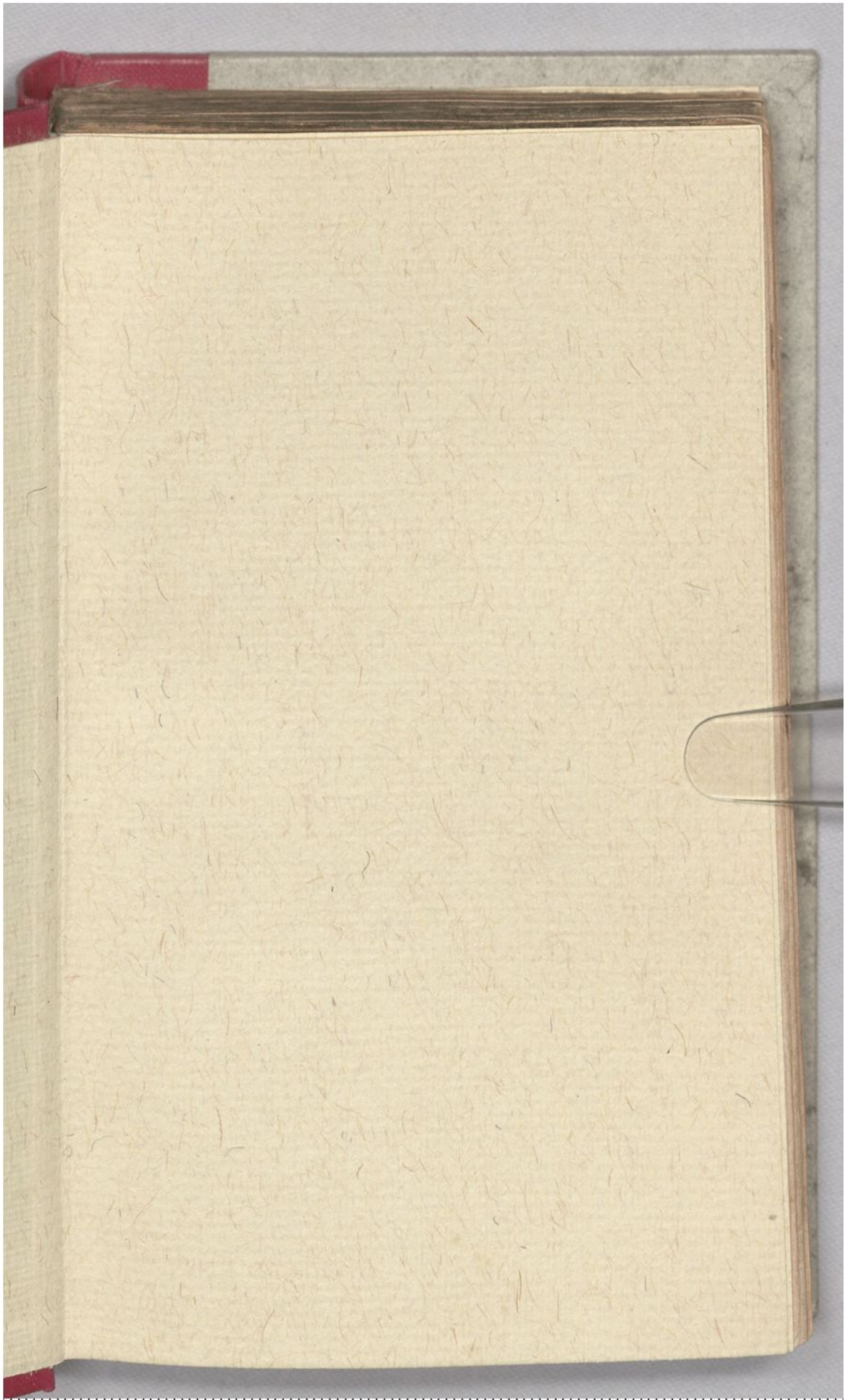
IV 3 B, 300

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [2] - -

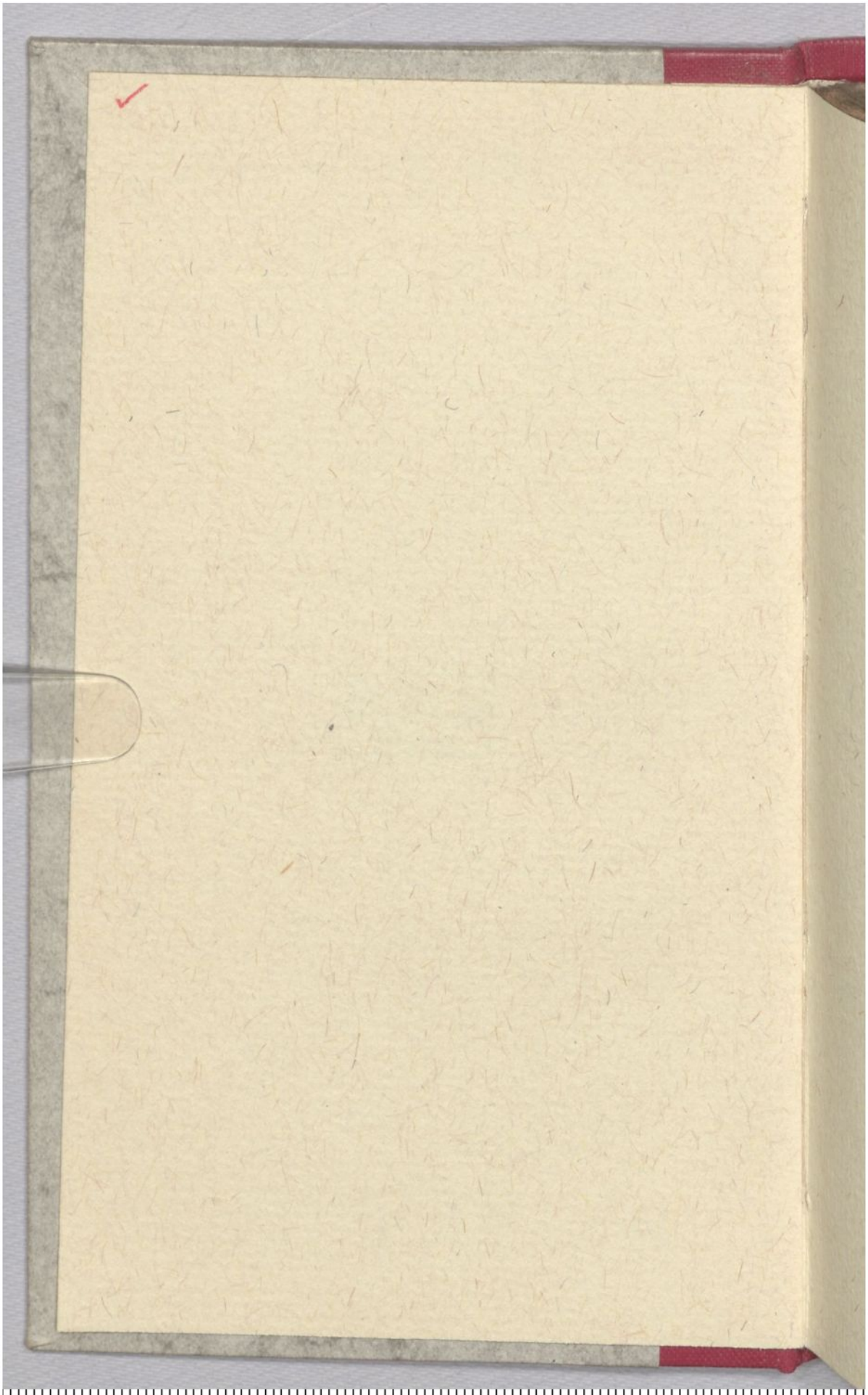
PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [3] - -

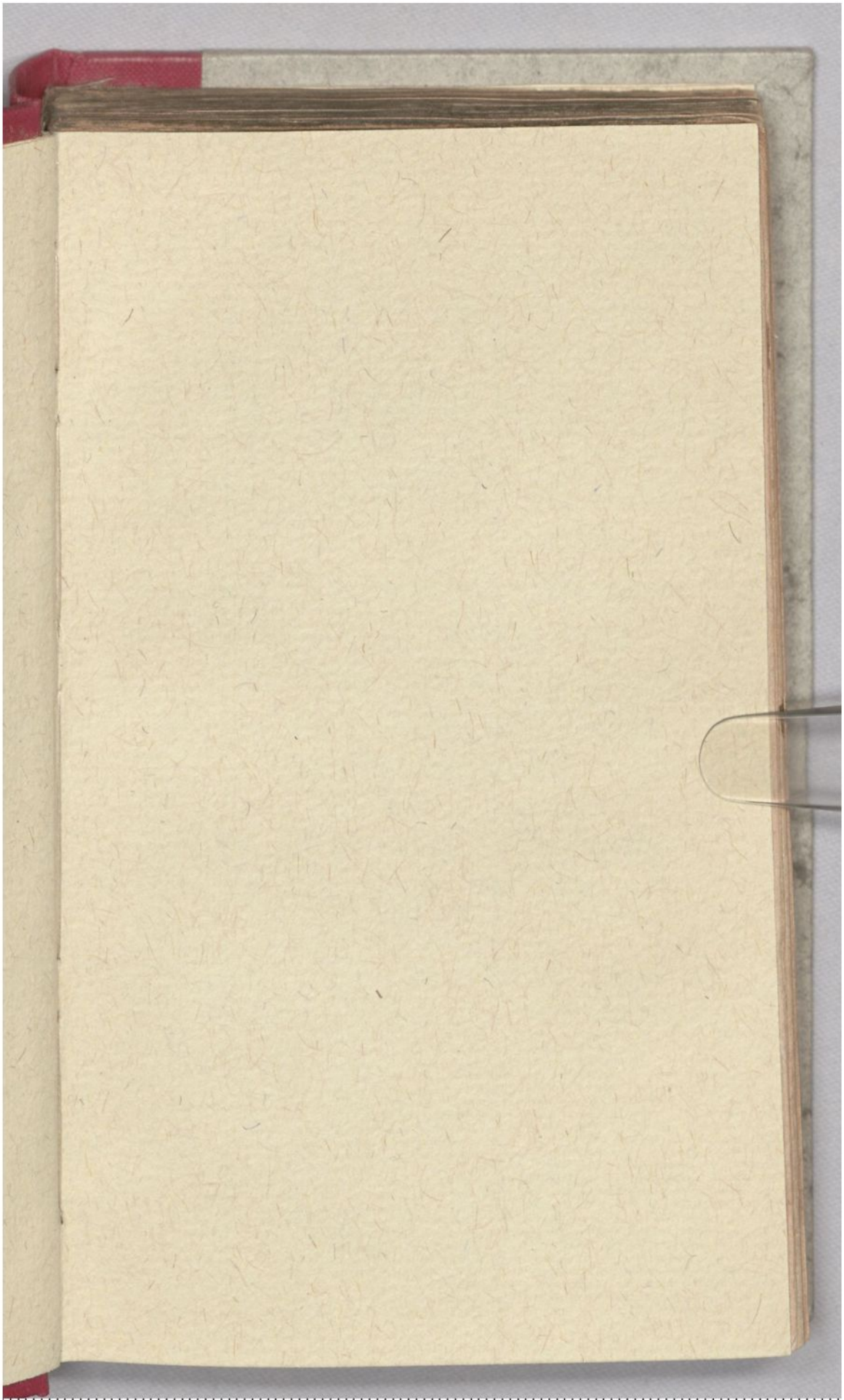
PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [4] - -

PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [5] - -

PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [6] - -

PUBLIC DOMAIN

Leibn. Marg. 109

Joh. Joachimi Becheri,

Spirensis Med. Doct.

Sacr. Cæs. Maj. Consiliarij.

EXPERIMENTUM Chymicum Novum,

QVO

Artificialis & instantanea Metallorum *Generatio & Transmutatio* ad oculum demonstratur.

Loco *Supplementi* in Physicam suam subterraneam

ET

Responsi ad D. Rolfincij Schedas de non Entitate Mercurij corporum.

Opusculum multis *experimentis practicis*, nec non præcipuis *Philosophorum dictis* explicatis refertum, Lectori Philochymico non ingratum futurum.

FRANCOFURTI,
Sumptibus JOH. DAVIDIS ZUNNERI.
Typis HEINRICI HARTESII.

M. DC. LXXI.

BIBLIOTHECA REGIA HANNOVERANA

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [7] - -
PUBLIC DOMAIN

JOANNIS JOACHIMI BECHERI,
Spirenſis Med. D.S.C.M. Conſiliarij.

SUPPLEMENTUM
In Phyſicæ ſuæ ſubterraneæ priorem librum

Quo

Practicè demonſtrantur, quæ citato loco circa generationem metallotum theoricè ſunt poſita, nempe

Metalla ex terra principaliter conſtare,
Additis pro demonſtratione experimentis, quibus apodicticè demonſtratur

1. Ex limo communi, eo ſc: unde lateres coquuntur, & quâvis pinguetudine, animali etiam & vegetabili, ex: gr: oleo lini, ſine ullis aliis materiis, quatuor horarum ſpatio, manipulatione ſimpliciſſima, operante natura, obſtetricante arte, verum & genuinum metallum, ferrum puta vel aliud, in ſat notabili quantitate producere.
2. Terris quibusdam vulgaribus ac obviis, omnia metalla realiter tranſmutare.
3. Iisdem omnia volatilia ſulphura, ut ſulphur commune, arſenicum, cinabrium, ipſum etiam mercurium communem, figere, ne ignem fugiant.

Paradoxa Chymica nova, ab invidis Philoſophis hactenus orbi celata, nunc verò pro defenſione Nobiliſſimæ Chymiæ, eiuſdèmque fundamenti, Materiæ ſc: Metallorum Univerſalis, ſeu Luti ſapientiæ, Doctrinæ filiis communicata, omnia infallibilibus experimentis, ſapientumque dictis confirmata.

Albertus Magnus libr. de tranſmut: cap. 2.

Prima materia metallorum, eſt humidum unctuoſum ſubtile, quod eſt incorporatum terreſtri ſubtili fortiter commixto, Ità quod plurimum utriuſque, non tantum cum plurimo utriusque ſed etiam in plurimo utriuſque ſit.

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [8] - -
PUBLIC DOMAIN

Reverendissimo Domino

CHRISTOPHORO SCHORRERO,

Societatis JESU Presbytero, SS. Theol. Doctori,

Patrono suo observandissimo.

Reverendissime Domine.

COgitanti mihi, cui potissimum nostri seculi Eruditorum naturaliumq; arcanorum Scrutatorum, Experimenta hæc mea, curioso orbi, ut spero, non ingrata futura, offerrem, ad manus venêre infaustæ illæ Rolfincij Schedæ, quas de non entitate Mercurii corporum, nescio quo genio

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [9] - 3
PUBLIC DOMAIN

pulsus, ex Chymiâ suâ in artis formam redactâ, repetiit, atque ad forum Reverendissimi Patris Kircheri, Soc. Jesu (cui easdem dedicavit) provocavit, quibus visis, statim mecum sic argumentari cœpi, si homo acatholicus, materiam chymicam, peregrinam, theoricam, inanem, uni præclaro è Soc. Jesu membro, quocum illi tamen, quod sciam, nullum, neque literarum, neque de facie & colloquio commercium, unquam fuit, nisi fortè Mysochymicus Mysochymicum, Theoricus Theoricum quæsiverit, imo quod plus est, unde diu ante, causa entitatis Mercurij corporum decisa, atque Rolfincij non entitas in publico scripto damnata est, nihilominus isthuc provocare non erubuit, quanto magis mihi, homini Catholico, optimo jure id facere licebit, si non inanem, non theoricam, sed materiam realem,

realem, practicam, multisq; seculis desideratam, pro demonstratione Chymiæ maximè facientem, Reverendissimæ, V^æ. Paternitati, præclarissimo ejusdem Societatis membro, utpote multis in eâdem Societate perfunctis maximis assistentiæ Germaniæ, Provincialatus, Rectoratus, Professoratus, muniis, intimè mihi & quidem de facie, calamo, mente notæ, si inquam Philochymica Philochymico, & quidem tali, qui non hanc modo, sed multas alias quoq; causas meas semper assumpsit, semper defendit, eâ quâ decet Reverentiâ, gratitudine & æquitate offerrem, ita ut oblationis hujus non una modo, sed multæ essent rationes & causæ æquissimæ; quem enim toto isto, quo Monachij hæsi tempore, alium frequentavi, quam Reverendiss. V^am. Paternitatem, in tantâ literarum penuria, ditissimum me

 existi-

existimans? Quis præter R.ſimam V.am Paternitatem erat, qui cadentem erigeret, ſtantem firmaret, quærenti conſuleret, qui meam cauſam apud Sereniſſimum contra quosvis intrepidè, etiam cum damno proprio ageret, & quod maximum eſt, qui conſtans, licet tot invidis dehortatoribus impulſus, amicus maneret, nullum alium habui (paucos enim ſoleo amicos eligere, ſed probatos & bonos) in cujus ſinum effundere tutò liceret, quicquid vel gaudij vel mœroris contigit, nec honeſta modo, ſed etiam non inutilis erat noſtra converſatio, R.ſimæ V.æ Paternitatis inſtinctu enim, Methodum didacticam, Praxin ſupra Methodum, novum Organon philologicum, Methodum gnoſticam, ſeu diſcurſum de acuendâ ratione & formando judicio, *elaboravi: Meo autem impulſu, nobilem illam*

illam expeditionem Christi, *ex primis fontibus maximo totius Christianitatis emolumento exponendam ac describendam R.ſima V.a Paternitas ſuſcepit, ego R.ſimam V.am Paternitatem variis experimentis Phyſicis, illa me ſublimibus Theologicis cogitationibus recreavit, ut planè inter nos conveniat, quod Græcus noſter Philoſophus & Chymicus* Michaël Pſellus *ad Xiphilinum, Patriarcham Conſtantinopolitanum ſcripſit,* Tibi præſtantiora cõcredita ſunt, ac tu de cœlo Deum deducis, & evehis animam & mentem, quæ in materiâ eſt, & applicas rei exemptæ à materiâ, ego verò humi jaceo, & naturæ contemplator ſum, necdum contuli me ad rerum non adſpectabiliũ ſpeculationem, quoniam nondum mihi acutius lumen factum eſt, noſti igitur quid facie-

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [13] - 7
PUBLIC DOMAIN

mus, mihi quidem terræ adita concredita sunt, Tu verò illa cœlestia es consecutus, impertiamus ergo invicem res, quas habemus, Tu mihi egregia spectacula, ego verò tibi naturales effectus, sed viden quid ego tibi fecerim, cum enim minerarum fontes aperuerim, nec Atho concussi, nec Pangeum commovi, nec venas quasdam subterraneas recluſi, sed lapides inter se conterens, & herbas quasdam miscens, ingenuê tibi ac utiliter, metallum valde preciosum elaboravi. *Suscipe ergo Patrone fidissime, opusculum hoc, in conversationis nostræ tesseram, in amicitiæ mnemosinon, in exhibitorum beneficiorum gratum Characterem. Sed cur inquis hac me potius, quam alia donas materia? dicam, quoniam gratitudinis meæ signum ergate, perpetuum esse volui, atque*

que plurimis notum, ideo hoc opusculum elegi, quod ut spero, nunquam interibit, sed in multas curiosas veniet manus, multisque ansam altior a speculandi dabit. Superest ergò, dedicationem hanc meam, quam ex candido corde profluere scio, æqui bonique consulas, mihique & communi bono, diutissimè vivas. Vale, Jesuitarum decus, & me amare perge, qui sum

Reverendissimæ Vestræ
Paternitatis

Viennæ ultimâ Decembris
Anno 1670.

Observantissimus Servus

Joannes Joachimus Becherus,
Spirensis Doctor.

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [15] - 9
PUBLIC DOMAIN

Supplementi in Physicam subterraneam

Caput I.

Propositio.

VEtus est inter Physicos controversia, *utrum Alchymia, vera scientia* (aut si mavis ars) vel *utrum sola theoria deceptoria sit*? controversia hæc eo plus aucta est, quod ipsi Alchymistæ, perpetuum ejus fomitem alerent, cum enim nulla controversia decidi possit, nisi vel theoriâ, vel praxi, Alchymistæ verò utramque fugiant, facilè adversarij campo potiuntur, inquiunt enim Alchymistæ, se claris verbis theoriam tradere non posse, nisi maximis sceleribus & perturbarionibus ansam dare velint, nam quid futurum censes, si omnibus auri copia, *ut furiosus habens gladium sic dives malitiosus*, fureret etiam in se ipsam Alchymia, quæ nunquam sui persecutionem magis maturaret, quam si improbis indistinctim artem promulgaret, certè non deforent, recensente *Suidâ*, *Diocletiani*, qui non scripta modo, sed & ipsa Chymicorum corpora, Vulcano consecrarent, & quidem merito in tales sævirent, qui homines ab omni servitute liberare studerent, nihil enim est, quod omnes ad primum naturæ statum & æquitatem reducere posset, quam sufficiens bonorum possessio, exculpandi

pandi ergo Chymici, quod theoricè se defendere non liceat, ad praxin itaque veniendum, quamvis & illa periculosa, nostri enim temporis Magnatum non pauci auro inhiant, & non nisi stultus, vel talis, qui sponte incarcerari velit, veritatem artis, eis in praxi monstraret, ita ut Chymicis omnis ad defensionem via, tam theoricè, quam practicè præcisa sit, ediderunt quidem multos libros, in quibus theoriam hieroglyphicè & tectè docuerunt, nec non multa projectionis specimina hinc & inde, clam practicè, sed & plurimi libri supposititii, nec non plurimæ impostura practicæ, in projectione sese intermiscuerunt, ita ut hoc demonstrandi genus, adversariis plus profuerit, quam obfuerit, plus incertitudinis quam veritatis Chymiæ attulerit, *infelix Alchymia, quæ si se veritate tam theoricâ quam practicâ clare defendat, de vitâ, si id non faciat, de famâ periclitatur*, adeo ut hoc tempore Alchymistæ & Nebulones quasi Synonymi sint, nec Alchymistæ modo, verum omnium naturalium rerum Scrutatores, qui naturam igne aut destillatione examinant, tales audiunt.

Et hoc quidem nomine, non sponte, sed coactus hanc Spartham defendendam suscepi, cum enim naturali inclinatione, itaque divinâ vocatione ad naturalium rerum perscrutationem ferar, atque quasi ab incunabilis eisdem operam dederim, variisque scriptis chymicis orbi innotuerim, non potui effugere, quin ex causis prædictis, Alchymiæ stigmate inurerer, quod equidem delen-

dum

dum non aliter susciperepotui, quam cum Alchymiâ communem causam faciendo. Res ardua, neque enim ut audivistis, Alchymia vel theoricè vel practicè clarè defendi potest, adversarii verò, evidentia & certa desiderant, certe *non tam de defensione, quam de defensionis modo laboro*, planè enim heic loci, in scyllam incidit, qui charybdin vitare velit, volens Alchymistas clarè defendere, illos perdo, & si illos non clarè defendo, potiorem materiam accusationis adversariis do, sed quoniam hanc defensionem non nisi cum Viris doctis Philosophis & Chymicis suscipio, facilè id evincam, ut *in certam quoddam defendendi genus* compromittant, quod se taliter habet.

Satyricus ille *Cornelius Agrippa, de Alchymiâ dicere solitus est, quod Theologiæ Soror esset, nam sicut illa hominibus, falsis insomniis & fabulis post mortem, æterna gaudia spondendo, imponeret, ita hæc inanibus theoriis & processibus, in hâc vitâ, longævam sanitatem & divitias promittendo, eundem luderet*, sed hæc Athei potius, quam Philosophi vox est, & Theologia enim & Alchymia ens reale est. *Alchymia quidem definitur, quod sit pars Physices, agens de metallis, & quidem ars*, quare præsupponitur, quod naturalibus principiis mineralibus utens, aliquid circa metalla efficiat, quod natura sola efficere per se non potest, *ita enim distinguitur natura ab arte, quod natura opus suum per se sine arte faciat, ars verò ope naturæ aliquid efficiat, quod natura sine arte efficere non potuisset, nec efficere*

solita

ſolita eſt, Exempli gratia, cum ſuapte ſponte, in Sylvâ, creſcunt Ceraſa Sylveſtria, tum eſt opus naturæ merum, cum verò illa ſylveſtria inſeruntur in arborem hortenſem & fiunt domeſtica, hoc eſt opus artis, *itaque natura ſine arte, ſed ars non ſine naturâ operari poteſt*, natura incipit, ars perficit, *jam hoc tenetis, bonum eſt, nunc iſthuc animum advortatis velim*, ut cognoſcatis, tria in hoc puncto arti eſſe licita, tribus nempe modis naturam arte adjuvari poſſe, primò in generatione, deinde in purificatione, tertio in alteratione, ſeu ut paucis dicam, *in conceptione, generatione, & educatione*, Exemplum dabo, circa conceptionem vini, plurimum ars facit, fimatione, pampinatione, & ſimilibus, circa generationem & purificationem ars naturæ obſtetricatur vindemiando, torculando, ſeparando, alias enim ſuapte, uvæ nunquam muſtum fierent, aut fermentarent, tertiò circa educationem vel alterationèm, ars fœces vini ſeparat, vinum à fœcibus abſtrahit, in dolia reponit, ſulphure perfumat, & vel in vinoſitate conſervat, vel in acetum, aut ſpiritum ardentem mutat, vides miniſterium artis, in uno tantum ſubjecto, nullum enim fere eſt corpus, circa quod non ars occupetur, id ſi mihi concedere in aliis corporibus cogaris, cur in metallis & mineralibus artem miniſterio privabis? nullum enim vel pauciſſimum ferrum, naturâ ita generatur & producitur, ut artem non pro liquefactione & refinatione imploret, id de omnibus mineralibus & metallis intelligendum,

nullum

nullum vel paucum metallum ita purum & solidum est, ut separatione & reductione non indigeat, hinc artis filii, scorea, strictura, stomoma, palea, regulus &c. Concludimus ergò Alchymiam esse artem realem & veram, fundatam super subjectis naturalibus veris, nempe omnibus metallis & mineralibus, quod evidentissimum est, sed hoc elucidatione indiget, *utrum in omnibus tribus punctis; nempe generatione, refinatione; & transmutatione ars alchymica, naturæ subvenire possit?* de refinatione, de quâ jam egimus, nullum est dubium, hinc enim tota ars docimastica, liquefactoria, quæ ut mechanica hinc & inde publicè in ærariis & officinis monetariis exercetur, verum duas extremitates quod attinet, nempe *generationem & transmutationem metallorum, utrum arti alchymicæ possibile sit, extra mineras eas ingenio imitari, & naturæ assistere*, in hoc versatur quæstio.

Non me quidem latet, circa animalium generationem multifariàm artem occupatam esse, ità arte excluduntur ova, absolvitur bombycum metamorphosis, variant colore columbæ, equi, producitur mulus, variaque monstra, ex cinere cancrorum regenerantur cancri, ex carne vitulinâ putrefactâ, bombyces, ex aliis alia insecta; Circa vegetabilium genesin, ars colores, sapores, figuras notabiliter alterat, & in fictilibus ante fenestras, item in hypocaustis ad id paratis & calefactis, adhibitis principiis naturalibus, id citò absolvit, quod natura in terrâ, in dissitis locis & provinciis elaborat;

rat, sed nunquam legi, nec audivi, *posse arte extra mineras in quovis loco & tempore ex rebus ubique reperibilibus etiam non mineralibus paucarum horarum spatio verum metallum generari*, in nullo inquam Chymicorum, excepto solo *Divo Thoma*, id legi, qui in Commentario supra tertium librum *Aristotelis* de meteoris, sequentibus hanc artificiosam genesin innuit, *considerandum autem est, circa principia materialia metallorum, quæ sunt in duplici differentia, quædam enim sunt materia remota, sicut est vapor inclusus in locis lapidosis terræ, alia autem sunt materia propinqua, & hæc sunt sulphur & mercurius, itaque in prædictis locis lapidosis terræ, per virtutem mineralem generatur sulphur & mercurius, deinde ex ipsis generantur diversa metalla secundum diversam eorum commixtionem, unde etiam ipsi Alchymistæ per veram artem Alchymiæ, per prædicta principia, vel potius per principiata, aliquando* VERAM GENERATIONEM METALLORUM *faciunt.* Quæ ultima verba, hanc artificialem metallicam genesin indigitare videntur, per generationem enim, *Divum Thomam*, heic loci transmutationem non intelligere, antecedentia docent. *Borellus* in observationibus suis, *Andreas Solea* in tractatu de incremento & decremento metallorum, augmenti metallici mentionem quidem faciunt, sed de generatione metallorum ex principiis primis, de novo, cujus *Divus Thomas* heic meminit, nemo vel verbulum scripsit, *experimentum certè magni momenti*, unum enim metallũ

in

in aliud transmutare, non adeo rationi repugnat, nec difficile est, cum salvo manente genere, facilè species ejusdem mutari possint, sed principia metallica ubivis locorum etiam extra mineras, quovis tempore reperire, ea conjungere, & paucarum horarum spatio, verum exinde metallum producere, heîc opus hic labor, qui id invenerit, atque in magno in praxin deduxerit, næ talis gloriari poterit cum *Prometheo ad Æschylum*, *Quid proferam? quot commoda per me educta sint humi latentia, ferrum vel argentum vel aurum vel quis æs, ni mentiatur, reperit, quis me prior? nemo profectò? ni velit mentirier.* Occasio quæ ad hoc experimentum inveniendum me impulit, ea fuit, *quod de veritate Alchymiæ semper dubitaverim*, sic enim mecum ratiocinabar, Transmutatio radicalis seu realis metallorum, quomodocunque illa contingat, non potest sine alteratione principiorum metallicorum accidere, at illa alterari aut tractari nequeunt, si ab artifice ignorentur, proinde ante omnia opus erit, ut cognoscantur, cognita autem vel possunt ad manus comparari & haberi, vel non possunt, si hoc posterius, irrita erit tota Alchymia, quæ fundamentum suum super res ponit, quæ haberi nequeunt, sin prius, necessum est, *ut habitis & conjunctis principiis metallicis, in momento metallum, etiam extra mineras, generetur*, quoniam generatio fit in instanti, testibus omnibus Philosophis, & præcipuè *Gebro*, qui ait, *Etsi dicant, perfectionem in instanti dari, & præparationem nostram*

non

non in instanti fieri, & concludunt, ex hoc non perficietur per artificium, ergò nec ars; dicimus capita illorum fatua, vacuaque esse ratione humanâ, eosque magis bestiis quam hominibus assimilari. concludunt enim ex præmissis, nulla se habentibus habitudine, ad id, quod illatum est, tantum ergò tenet hæc argumentatio, asinus currit, ergò tu es capra, quantum & ipsorum, & hoc ideo, quia etsi non fiat præparatio in instanti, non prohibetur tamen hoc, quod forma vel perfectio non possit præparato dari in instanti, non enim præparatio est perfectio, sed habilitatio ad suscipiendam formam. Proinde semper existimabam *illum artificem metalla radicaliter transmutare non posse, qui non arte metalla producere possit,* ex principiis puta naturalibus actu metallum non existentibus, hæc est enim principiorum definitio, *ut sint id, unde aliquid fit, non id, quod inde factum est,* proinde *Democritus* libr. 3. physicorum cap. 3. de meteoris expresse ait, *glorientur & exultent Alchymistæ quomodocunque velint, nisi metalla in primam eorum materiam reducant, non transmutabunt ea,* ratio quidem hujus axiomatis evidens & in promptu est, prima enim metallorum materia, constat ex principiis metallorum, ex quorum perfectione vel imperfectione, puta qualitate & quantitate, materiam primam metallicam, & quod inde producitur corpus metallicum, diversificari & specificari necessum est, quoniam specificatio metallica non per accidens, sed per essentiam principiorum fit, sine quorum alteratione, crasis mixti, radicaliter ac

essentialiter alterari aut transmutari nequit, si enim in quâcunque conceptione, Exempli gratia humanâ, prima materia, quæ est utrumque semen, masculinum & fœmineum, ita arte tractari, purificari, exactari, & juxta proportionem miscerì possent, ut id natura mixti humani, in extremo gradu requirit, nonne eventurum putas, ut homines generarentur perfectissimi? Scripsit curiosum de hâc re tractatum quidam *Anglus*, quem *Reginæ Sueciæ, Christinæ*, olim dedicavit, sed non est Typis editus, etsi ad generationis humanæ perfectionem valde necessarius. In regno vegetabili nota mihi est frumenti seminalis imbibitio, quam *illustrissimo Domino, Baroni de Perneij, Heroi curiosissimo*, communicavi, quique successum in praxi vidit, magno nempe cum lucri frumenti augmentum & bonitatem, possunt quoque quorundam vegetabilium semina adeo exaltari, ut quod antea in mense vix faciebant, adjutâ arte, horæ spatio super mensa progrediantur, ac visibiliter extensâ succrescant, posito vase super modicum calorem, non loquor de resuscitatione florum ex cineribus, sed de reali vegetatione seminis, Exempl. gr. lactucæ, quæ sub initium prandij sata, sub finem ejusdem eo usque crevit, ut inter bellaria poni & edi possit, quid igitur dubitandum, si principia metallica, quæ multo reliquis tractabiliora sunt, arte purgentur, exaltentur, conjungantur, nonne fœtum metallicum

cum

cum excludi adeo neceſſum eſt, ut ex ovo, ſi rectè proceſſeris, pullum, ſi enim in ſemen humanum qualitas morboſa introducatur, utiquè Proles morboſa erit, hinc morbi hæreditarii, & ſi ſemen vegetabile, certarum rerum imbibitione tractetur, juxta eas producti flores & fructus, colore & ſapore alterantur, ita ſi in ſemen metallicum, qualitas bona introducatur, bonum id producet metallum, hinc doctiſſimè *Lullius* cap. 32. *Recordamur nos dixiſſe in noſtro teſtamento, quod nullum argentum vivum promptius convertitur in ſubſtantiam ſulphuris, quam illud in quo ſulphuris qualitates per diſſolutionem ſunt ſufficienter introductæ, nec ullum ſulphur promptius congelat argentum vivum, quam illud, in cujus naturæ ſubſtantiâ, ipſum argentum vivum exiſtit, per artis ingenium jam converſum, quia tunc natura naturam complectitur propriam, & amicabilius gaudet in eâ, quam extraneâ.* Quæ profectò clariſſima & aurea verba ſunt. Salvâ ergò theoriâ hâc, quam nemo inficias ire poterit, firmam in ſequente capite ſtatuemus metallicam artificialem geneſin, hoc enim poſito fundamento, tranſmutatio ut ſuperius demonſtravi, per ſe liquet, quodcunque enim principium verum metallicum, metallo vel demas, vel addas, metallum eſſentialiter in mixto alterabit, *in hoc ergò experimentum, ut ſub initium hujus capitis dixi, compromittemus,* ſi enim hoc veritate clareat, quod ars ex materiis

universalibus ubique reperibilibus, ubique locorum, paucis in horis, possit verum metallum generare, & verum mixtum metallicum producere, poterit etiam pro diversitate illarum materiarum seu principiorum metalla alterare & transmutare. Hinc illud philosophicum, *qui metalla construere nescit, ignorat etiam illa destruere*, ita enim *Bernardus*, *Quicunque ignorat radices minerarum & simplices & compositas, ignorat principia naturæ, ergò & artis, quare Sophista potius est, quam Philosophus.*

Hoc ergò solum nobis demonstrandum est, tanquam transmutationis fundamentum, & veritatis alchymicæ argumentum, ita enim doctè *Lullius*, *Si in Alchymiâ essent principia auri & argenti, & post commixtionem non transmutarent primam quidditatem per primam localitatem* (id est nisi in instanti fieret metallum) *natura esset falsa, quia sic sequeretur, quod esse possit aliquis locus in naturâ, ubi principia naturaliter possent esse vacua* (id est non operari) *quod natura sufferre non posset, quia esset contra suam definitionem, cum natura sit id, per quod omne naturale fit plenum.*

Hæc ergò demonstratio plurimum pro veritate Alchymiæ tam theoricè quam practicè facit, atque ita comparata est, ut omne id præstet, quod sub initium hujus capitis ab Alchymistis desideratum est, ut nempè *sine periculo politico, veritatem physicè defendere* possint, quibus enim DEUS intellectum

tellectum illustrabit, multa ex his eruent utilia, sed qui neglectâ bonâ intentione aurum quærunt, hi sciant in hoc libro nihil scriptum esse, præter pauperem & nudam veritatem, *ferrum in exemplum propono, non aurum, experimentum etsi non sit lucriferum, est tamen luciferum*, qui verò veritate non contenti, sed formales processus, aurum faciendi desiderant, atque alienis manibus laborant, his tres processus communicabo, primum ex *Avicennâ* dicente, *Qui accipit quod debet, & operatur sicut debet, procedet inde sicut debet.* Secundum ex *Isaaco Hollando*, scribente, *Novisti omnia minera-lia, quæ in fodinis crescunt, ex illis elige id, quod proposito tuo convenit.* Tertium ex *Arnoldo Villanovano*, *Quicunque velit ad hanc scientiam pervenire, & non est philosophus, fatuus est, quia hæc scientia non est nisi de occultis Philosophorum, hinc qui per alienum ingenium & manum mercenariam operatur, aliena à veritate opera videbit, & vice versâ, qui alteri servilem præstat operam, uti Servus in arte, nunquam ad Reginæ Mysteria admittetur,* Nunc ad secundum caput properandum, & curiosis Philochymicis, Experimentum ipsum exponendo, satisfaciendum est.

Supplementi in Physicam subterraneam

Caput II.

Experimentum.

CUM doctrinam de principiis metallorum omnimodè neeessariam viderem, diu noctuque operam dedi, ut ejus particeps fierem, proinde statum quæstionis in quinque partes redegi, ut clarius eum resolvere possem.

Primo itaque quæritur, utrum metalla principia habeant?

Secundo si principia habeant, quot illorum numero sint?

Tertio cujus substantiæ & aspectus juxta externa accidentia?

Quarto utrum ex metallis actu axistentibus, elici possint?

Quinto utrum ex mineris vel aliundè, adhuc in primo statu sine mixtione, quodlibet per se haberi, ac arte tractari possit?

Primum punctum quod attinet, stolidum videtur dubitare, utrum metalla principia habeant, sed modernorum quidam scrupulosi Critici, ne videantur nihil dicere, hoc dubium in medium proferunt, dicunt *ipsum metallum esse principium à naturâ in*

râ in inſtanti ſic productum, ita ut metallum ante ſui exiſtentiam nullum aliud potentiale habuerit, non pauci ſunt, qui omnem metallicam compoſitionem negant, aſſerentes, *quicquid metallii in mineris reperitur, à primâ creatione illic conditum eſſe.* Cuius etiam opinionis S. Auguſtinus fuit, ſed hi omnes multum errant, primi quidem, qui ipſum metallum principium ſui eſſe aſſerunt, ita enim ſequeretur, quod metallum non poſſet inter mixta cenſeri, cum tamen omne corpus ſublunare ſit mixtum, mixtum autem dici non poſſet, ſi ex unitate conſtaret, *cum mixtio definiatur, quod ſit duorum vel plurium conjunctio*, ad hæc ſequeretur, quod omne metallum in inſtanti eſſet abſolutum metallum, ſed jam videmus in mineris metalla ſucceſſivè, & tractu temporis generari, defectu conjunctionis principiorum, illis enim præſentibus, concedimus in inſtanti fieri metallum, ſed jam perſæpe unum principium alterum expectare debet, quod principiorum pluralitatem demonſtrat: deinde ſi unum tantum principium eſſet, non daretur vel reactio, aut ſucceſſio, ſed hanc in geneſi minerali dari, ſequentes Authores probant, eos quoque refutantes, qui poſt primam creationem generari metalla negant. *Albertus Magnus* recenſet ſuo tempore in Sclavoniâ contigiſſe, ubi cum Metallarii incidiſſent in metallum minus perfectum, occluſiſſe fodinas per triginta annos, ut major maturatio fieret. *Matheſius* inquit, ſi metalla ad perfectionem ſuam pervenerint, caſu aliquo ſuperve-

niente, consumi iterum, & quasi comburi, unde tum Metallarii dicunt, se serò nimis venisse, idem testatur *Andreas Solea* in tractatu suo de incremento & decremento metallorum. *Fallopius* notat, sulphuris mineram, quæ Nutrix est caloris subterranei, fabri seu archæi fontium & mineralium, infra terram citissimè renasci, testantur historiæ metallicæ, sunt enim loca, è quibus si hoc anno sulphur effossum fuerit, intermissâ fossione per quadriennium, redeunt fossoros, & omnia sulphure ut antea rursus inveniunt plena. *Plinius* refert in Italiâ, Insulâ *Ilvâ*, gigni ferri metallum, *Strabo* multò expressius, effossum ibi metallum semper regenerari, nam si effossio spatio centum annorum intermittebatur, & iterum illuc revertebantur, fossores reperisse maximam copiam ferri regeneratam, cui historiæ non modo patrocinatur *Fallopius* ex vectigalibus, quæ istius insulæ ferrum, Magno Duci Florentiæ suo tempore ferebat, sed eandem multò disertius in rem nostram commemorat *Cæsalpinus*, vena, inquiens, ferri copiosissima est in Italiâ, ob eam nobilitata Ilva, Tyrrheni maris insula, incredibili copiâ, etiam nostris temporibus eam gignens, nam terra quæ eruitur, dum vena effoditur tota, procedente tempore in venam convertitur, & *Agricola* scribit, ad *Sagam* Oppidum Germaniæ, in pratis erui ferrum, fossis ad altitudinem bipedaneam actis, addens, decennio renatum, denuò fodi, non aliter ac Ilvæ ferrum; *Broccasius Certaldus*, compertissimum

mum esse scribit, Fessularum montem in Hetruriâ Florentiæ Civitati imminentem, lapides plumbarios habere, qui si excidantur, brevi temporis spatio, novis incrementis instaurantur; *Gerhardus* Medicinæ Professor, attestatur, aquam cæruleam *Annæbergæ* inventam esse, ubi erat adhuc in primo ente, quæ coagulata redacta est in calcem fixi & boni argenti, plura vide in *Roberti Boylæi* Chymistâ scepticо. Ex his & similibus casibus, cuivis liquet, metalla etiamnum generari & regenerari, generatione successivâ, quæ contingere nõ posset, si metalla ex uno tantum principio constarent, quocunque enim illud veniret, ibi statim metallum esset. Concludo ergò, quod metalla ex principiis constent, & quod talia principia non actu sint metalla, alias enim principia esse non possent.

Ad secundam quæstionem me converto, quot nempe numero sint principia? dixi in præcedente quæstione, quod plura sint quam unum, omnes veteres Philosophi in uno concordant, qui est bifidus inquit *Albertus*, Aquila volans per aërem, & Bufo gradiens per terram est magisterium, indigitat *Avicenna*. Arnoldus *de Villanova* commendat Matrimonium Chabricij & Bejæ, *Thomas Aquinas* expressis verbis ait, ex sulphure & argento vivo, ut natura sic ars producit metalla, *Lullius* inquit, Corpus Infantis ex masculo & fœminâ procedit in actum, qui omnes numerum dualem principiis metallicis adscribunt, sed *Theophrastus*

Paracelſus, falſior Philoſophus, tertium nempe ſolem addidit, cui plures & fere Neoterici omnes adſtipulantur. Videtur etiam *Hermes* hanc Trinitatem probare, cum ait, Sol eſt ejus Conjugii Pater, & alba Luna Mater, tertius ſuccedit ut Gubernator ignis, & *Maria Prophetiſſa*, Fumus complectitur fumum, & herba alba in monticulis, caput utrumque. Omnium optimè *Albertus Magnus* hanc triplicitatem principiorum expoſuit, cum inquit, *Prima materia metallorum eſt unctuoſum humidum ſubtile, quod eſt incorporatum terreſtri ſubtili, fortiter commixto*, ſed de hoc dicto poſtea. Concludo itaque, quod ſint duo principia, habentia ſe ut maſculinum & fœminnum, ſed tertium eſt Matrix, vas, nutrimentum, ſeu illud, quod principiis accreſcit, atque hoc quidem ad principia numerari poteſt, quia eſt de naturâ principiorum.

Tertio cujus ſubſtantiæ & aſpectus juxta externa accidentia præfata principia ante ſui mixtionem ſint, varia eſt Authorum opinio, quidam fumum vocant, ut *Maria Moyſis Soror*, quidam vaporem unctuoſum, ut *D. Thomas*, quidam aquam, quidam terram, *Albertus* unctuoſum humidum nominat, *Ariſtoteles* lib. 3. cap. 6. vocat primam materiam metallorum halitum humidum, ſed cum mixtum metallicum omnino ſit terreum, nihil aquæ eorum compoſitionem radicaliter ingredi poteſt, quare per humiditatem Authores Mercurialem & ſulphuream, manus non

non madefacientem fluxum intelligere, nullum dubium eſt, neque etiam cogitandum, principia in communis Mercurii, ſulphuris, & ſalis formâ apparere, etſi ſubinde ſub his larvis nobis imponant, commune enim ſulphur, argentum vivum, & ſal, ſunt mixta & compoſita, ergò prima & pura metallorum principia eſſe nequeunt. *Petrus de Zelanto* in explicatione vocabuli, *Brumazar*, de generatione metallorum dicit, fumor ſulphuris & argenti vivi (id eſt ſulphuris albi & rubri, aquæ & terræ vapores) ex profundo terræ exhalare, ſe invicemque complecti, in quorum mutua complexione, continuo calore agente, generari pinguedinem quandam unctuoſam, quæ vocetur *Brumazar*, hoc eſt illud, quod non agnoſcitur in mineris, licet videatur, quia eſt exiguæ quantitatis, eſtque fermentum totius operis, ſine quo nulla fermentatio fieri poteſt, *de hoc Brumazar clangor declarat, panis fermentatus & coctus, eſt perfectus in ſuo ſtatu vel eſſe, & ad ſuum ultimum finem pervenit, ſic eſt in auro, aurum purum deductum eſt per examen ignis in corpus firmum & fixum, & eò amplius fermentare eſt impoſſibile, niſi habeatur Brumazar, id eſt prima materia metallorum, in quâ reſolvitur in primam materiam & in elementa miſcibilia, recipiamus ergo illam materiam unde erit aurum, & mediante artificio deducatur in verum fermentum philoſophicum, & mutetur hoc cum ingenio in materiam perfectam, & tunc demum incipiamus operationem.*

Metal-

Metallicolæ noſtrates materiam monſtrant, axungiæ inſtar, quam germanicè Bergguhr nominant, in quâ re verâ ſunt principia metallica, ſed mixta, & non omnia, & liquore aqueo perfuſa, qui congelationem impedit, utpote heterogeneus, hinc in præcitatâ cæruleâ aquâ Annæbergenſi notandum, quod evaporatione aquoſitatis coagulari debuerit, alias in argentum nunquam mutata fuiſſet, ergò concludo *principia metallorum tres terras eſſe, ſiccas & manus non madefacientes*, in vaporem reſolubiles, & ſi conjungantur in ſubſtantiam unctuoſam, poſtmodum in metallicam concreſcentes, *una* eſt alba, quæ dat metalleitatem, *altera* eſt rubra, & dat colorem, *tertia* eſt ſui coloris, & dat corpus, ſed de his ſpecialius in ſequentibus capitibus, de ſale, ſulphure, & mercurio.

Nunc ad quartam quæſtionem accedo, & dico, quod ex metallis ipſis hæc principia difficillimè elici poſſint, ſalvâ manente metallorum poteſtate ſeminali, ignis enim & ſolventium ope alterantur, & per ſe difficillimè metalla, ob fortem mixtionem, eamque homogeneam, in principia diſſolvuntur, adeo ut concludere cogar, *ſive per ſe, ſive ignis aut ſolventium ope, principia ex metallis haberi non poſſe*, niſi principiorum additione, metallorumque in primam materiam reductione, ut antea de *Brumazar* & auro in *clangore* audiviſtis, unde *Bernhardus* expreſsè ait, nullum ſolvens metallis convenire, niſi quod eis adhæreat, ac eſſentialiter illis concreſcat in materiâ & formâ, & quam metalla

ſoluta

ſoluta recongelare poſſint, & hoc ſenſu *Geber* ait, Ex quâ re metallum vel minimum verum augmentum ſui aſſumſerit, in illa re te dicimus eſſe ante fores philoſophorum.

Ultimo ſeu quinto, utrum hæc principia ex mineris vel aliunde haberi, ac arte tractari poſſint, reſpondeo, principia in mineris reperiri & in mineralibus, & *virtutem ſeu potentiam mineralem univerſaliter diſſeminatam eſſe, ac ubique reperiri*, proinde etiam philoſophorum elixir univerſale vocatur, quaſi ex omnibus rebus parari ejusdem materia poſſit, ita enim *Hermes* in dictis ſapientum, *Lapis ille eſt ſecretum totum, & vita uniuscujusq; rei, & omnis homo indiget eo, & hæc eſt aqua, quæ eſt in tritico frumentum, & in oliva oleum, & in perſicis gummi, & in omnibus arboribus fructus, & principium generationis hominis, & ex eâ eſt vivum, quod non moritur, quam diu mundus eſt, quia eſt caput mundi, id eſt humor*, & Rozinus in libro ad Sarratantam Regem, *hic lapis projectus eſt in valles & in montibus & in aëre habitat, & in flumine paſcitur, & in cacumine montium quieſcit, eſt in aquis omnibus, habentque eum tam divites quam pauperes, eſt ſimul viliſſimus, cariſſimus, cujus Mater virgo eſt, & pater non concubuit, idem lapis in ſterquiliniis calcatur pedibus, & ſæpè ſtulti fodiunt, ut eum extrahant, & non poſſunt eum invenire quam pretioſus omni cognoſcenti illum?* Rhaſis in libro Divinitatis inquit: *Scias res naturæ ſubtili artificio ita colligatas eſſe, quod in quâlibet re ſit res qualibet potentiâ, quam-*

quamvis actu non videatur. Omnes quoque Philosophi in hâc universalitate, de quâ postea singulari capite ulterius conveniunt, quæ certè impossibilis videtur, & captu difficilis, quæ multos ab arte arcessit, imo pluribus, ac mihimet ipsi multis annis rationem occæcavit, ut cum *Gebro, sub desperationis umbraculo delitescere* diu coactus fuerim. His itaque quinque punctis sic præmissis, generalem exinde conclusionem feci, nempe, *illa esse prima metallorum principia, quæ metallis essentialiter specialissimè miscentur, & nihilominus juxta mentem omnium Philosophorum cum hoc universo generalissimè conveniunt*, id est *ut potentiâ suâ ubique in omnibus corporibus, actu verò nullibi nisi in mineralibus sint*, seu *quæ dispersim in omnibus corporibus vagantur & latent, conjunctim verò illicò metallum producunt*, hâc positâ Cynosurâ, vastum illud Experimentorum mare tranare ausus sum, imprimis observavi, nihil metalla magis afficere, alterare, ingredi, quam salem, sulphur, Mercurium. Per *salem* intelligo, ut capite quinto demonstrabo, omnem terram, lutum, limum, saxum, lapidem, silicem, calcem, arenam, glaream, cum salia inde constare experientia me docuerit, scio enim omnia salia in terram reducere, scio silices, toto pondere solo igne & aquâ in salem alcali convertere, etiam calcem vivam in oleum fixũ alcali, neminem autem artis fusoriæ gnarum latebit, quanta metallis in fusione, per terrarum aut lapidum vel calcis additione, metamorphoseos accedat, ingrediuntur enim compositionem seu mixtum illorum essentialiter, transmutant id in

vitrum, scoreas, extenuant mirabiliter, alterata reducuntur notabiliter, ita ut nihil ferè sit, quod crasin metallicam sic alteret, videmus quoque metalla in terris & lapidibus generari, quare non immerito *herba alba in monticulis crescens utrosque fumos recipiens*, à Mariâ Prophetissâ vocantur. Observavi varias terras ita metalla ingredi, ut homogeneum mixtum cum eis, verumque in omnibus probis augmentum faciant, nota est terra, quæ liquefacto argento injecta, in mixtum ejus ingreditur, cupellam sustinet, in aqua forti argento soluto, eadem in pristinâ formâ ad fundum decidit terra, fixa ut antea, nec in reductione, ut alia calx auri in metallum reducibilis, ex quibus omnibus concluси, terram sub quo nomine ante dictas species comprehendo, unum ex principiis metallicis esse. Secundo in *Sulphure* observavi, quod omnia metalla penetret, essentialiter alteret, & in terram, denprâ aduстibilitate conversum ac metallis injectum, ea re verâ augmentet, unde & illud unum ex principiis esse concluси. Observavi tertio *Mercurium communem* corporibus metallicis amicabiliter & sympathicè uniri, ac post sublimationem frequentem abstractionem super metallis ac præcipitationem cum ipsis, veram alterationem relinquere, unde concluси, esse in Mercurio terram, quæ metallis pro principio sit, *neque enim totum corpus Mercurii pro principio sumi, cum illud decomp[osi]tum sit, quod etiam de sulphure & sale seu terra intelligendum volo*, ita enim *liberius*, ut antea notavi, ait: *Prima materia metallorum est unctuosum,*

humidum subtile, incorporatum terrestri subtili fortiter commixto, ita ut plurimum utriusque non tantum cum plurimo utriusque, sed etiam in plurimo utriusque sit, quæ verba si *Hobbesius* audiret, non minus insana judicaret quam illa *Suaris*, quæ inter deliramenta citat, in suo Leviathan, de homine cap. 8. sed audiemus jam esse profundissima & clarissima, per *unctuosum* intelligit terram sulphuris, per *humidum* terram Mercurii, per *subtile* indicat nec crudum sulphur, nec argentum vivum, sed illorum subtiliores partes pro principiis metallicis habendas esse, *Incorporatum terrestri subtili fortiter commixto*, per terrestre subtili fortiter commixtũ, intelligit puriſſimam terræ vel lapidis speciem, quæ sæpius subacta & æqualissimè mixta, leviter in igne fluit, cujus speciei omnes istæ terræ & lapides sunt, in quibus bona metalla generari solent, *Incorporatum*, ubi vult, ut duo principia metallorum in hoc tertio incorporentur, id est, ut corpus metallicum accipiant, ita Hermes *Potentia ejus perfecta est si in terram mutetur*, item *Nutrix ejus terra est Mater omnis perfectionis*, quod verò terra vim figentem omnium mineralium spirituum habeat, audietis sub finem hujus capitis, adeo ut hoc terrestre subtile non cruda terra, sed re verâ primum Ens terræ sit, ita ut *plurimum utriusq.*, per hoc intelligit, rem non in eo sitam esse, ut multum sulphuris & mercurii communis ad genesin metallicam veniat, sed ut *plurimum* de *utriusque subtili essentiâ* concurat, illa enim requiritur non corpo-

reitas

reitas craſſa ſulphuris & Mercurii, quæ ex decompoſitione aduſtibilis & arſenicalis terræ conſtat, *non tantum cum plurimo utriusq́*, hic quantitatem ſeu mixtionis proportionem, ſicut præcedente *plurimo*, qualitatem indicat, naturale autem eſt, ſi *plurimum utriusque ſeminis* ad generationem concurrat, fœtum prodnci fortem, *ſed etiam in plurimo utriusq́*, per hoc tertium principium, nempe Matricem, ſeu terreſtre ſubtile, indicat, quod hermaphroditicæ naturæ, ſulphureæ nempè & mercurialis, adeoque de naturâ utriusque ſeminis, deinde quod non terra aut lapis communis, ſed plurimum ejus eſſentiæ eſſe debeat, re verâ enim, ut capite ſequente audietis, pro qualitate matricis, quantitas metalli in hâc generatione tam naturali quam artificiali acquiritur, & videmus indies in mineris, defectum lapidum aut terrarum bonarum, ſterilitatis mineralis cauſam eſſe. *Sumptis igitur & conjunctis his tribus terris juxta præcedentem Alberti Magni doctrinam, neceſſario metallum generari debere evidens mihi fuit*, quâ verò praxi plurimum harum terrarum comparare, atque ex in volucris ſuis variarum decompoſitionum liberare potuerim, prorſus adhuc mihi reconditum erat, itaque de facilitate practicâ ſolicitus cepi tentare, utrum non in aliis & quidem juxta Philoſophorum opinionē, in univerſis corporibus, hæ tres terræ laterent, quæ non juxta externum aſpectum (poſſunt enim omnium elementorum formâ larvari) ſed juxta effectum, id quod deſiderabam, præſtarent, levio-

rique negotio nudari possent. Huic ergò fini, & ut alteram Cynosuræ meæ superius præfixæ partem quoque examinarem, Observavi *primò*, tam in animali quam vegetabili regno terram pro fundamento esse, observavi spiritus, imò etiam liquoris formâ, virtutem quandam terrestrem ossificantem, indurantem & lapidificantem, hinc & inde in omnibus corporibus vagari, Solis radios in terreas atomos reduci, & ipsas flammas nostri materialis ignis in terram figi, ipse vidi, adeoque totum orbem atomis terreis repletum esse, rationis microscopio detexi, illud quoque observavi, terram, quo subtilior & rarior facta, hoc magis purificari, ac nobilitari, compertâ ergò terræ universalitate, ad reliqua duo principia properavi, nempe sulphuris & argentivivi, *præsuppono autem, quod nemo hoc supplementum leget, qui non physicam meam subterraneam probè prius prælegerit, mentemque meam circa principia metallica optimè intellexerit*, hoc enim fundamento posito, quæ heic proferam, facilè intelligentur. Observavi ad omnem generationem, requiri semen duplex, masculinum & fœmininum, agens & patiens, calidum innatũ, & humidum radicale, *utrumq; autem semen plurimum utriusque continere*, & naturæ sulphureæ, pinguis glutinantis, ac plasmantis esse, unum frigore alterum calore pollere, contraria enim agentia omnis generationis sunt principia, nec hoc in generatione modo, sed in hujus universi actione & reactione contingere, diligenter observavi,

vidi

vidi in cœlo duo luminaria Solis & Lunæ, inveni in terrâ duo ſulphura, unum calidum alterum frigidum, ſiccum unum, humidum alterum, rubrum unum, album alterum, activum unum, paſſivum alterum, & præter hæc duo ſulphura, quorum unum ab altero lumen ſuum accipit, nullum aliud reperire potui, ſed *hæc duo tanquam magnorum univerſalium duorum luminum Solis & Lunæ exempla & argumenta in omnibus hujus mundi ſubjectis latitare deprehendi*, omnia enim pinguedinem habent, omnis pinguedo eſt duplex, aliqua pars flagrat, altera fumat, una comburitur, altera non, una rubificat, altera albificat, una combuſtione fit volatilis, altera fixa, dico itaque in veritate, *quod mercurii ens æque ſit ſulphureum, ac ſulphuris ens*, ſed illud album, hoc rubrum, illud externè frigidum, hoc calidum, illud fœmineum, hoc maſculinum, ex uno autem procedunt fonte, qui eſt univerſalis, inveni enim in quâvis pinguedine ens mercurii, ens inquam metallificans, albificans, unde paratur illa aqua alba, quâ *Latonem Philoſophus dealbare, de reliquo omnes libros rumpere jubet*, deinde inveni ens ſulphuris, quod eſt forma rerum, juxta cujus nobilitatem etiam corpora nobilitantur, & hæc duo conjuncta, illud gummi efficiunt, ſeu fumos, per herbam albam figendos, clarè heic loci ſcribo, quoniam ab improbis Sophiſtis & Philoſophicidis perſecutus, vix per horam vitæ tutus ſum, optaremq; ut aliqui ea ad finem perducerent, quorum

ego heic loci posui fundamenta, quanquam sciam, paucos futuros, qui laborem hunc immensum suscipiant, habilem enim reddere, & ex tot decompositionibus, & involucris reddere & liberare massam, heic opus hic labor, ego cum de hoc certus essem, quod in omni pinguedine hoc duplex sulphur lateret, multa subjecta, tam animalia quam vegetabilia & mineralia examinavi, inter cetera, *oleorum reductionem in terram valdè quæsivi*, proinde inter varias enchyrises, *limum commnnem, unde lateres coquuntur & furni parantur, ad aërem siccatum, ut cribrari posset, oleo lini ita perfudi, ut globuli inde formari potuerint, pro capacitatis retortæ colli magnitudine, idque in eum finem, ne factâ destillatione ob exemptionem capitis, ut vocant, mortui, retorta frangenda foret, sed usui alio servavi, deinde ut ignis potentia parvos illos globulos vehementius, quam si in una essent massâ, penetrare posset, replevi ergò ejusmodi globulis retortam, & per gradus ex aperto igne destillavi, augendo sub finem, ignem fortiter, per horam unam vel alteram, finita destillatione simile ferè oleum in vase recipiente offendi, quam illud est, quod impropriè oleum Philosophorum vocant, ex frigefacta retorta globulos exemi, qui quoniam in satis forti igne non rubificabantur, sed valdè nigrescebant, suspicatus sum illam nigredinem ab oleo proficisci, cujus quædam partes terreæ, virtute limi fixatæ & sequestratæ ibidem corpus assumpsissent, quod quale id fuerit, experimentandum erat, contusos itaque atque cribratos hos nigros globulos*

los

los in patinam posui, & superfusa aqua communi movi, turbidum per inclinationem gradatim effudi, limpidam novam denuo addidi, semper materiam movendo, hoc tam diu feci, donec effusa aqua clarè decurreret, atque in fundo patinæ grave nigrum sedimentum maneret, quod ex gravitate & subitaneâ subsidentiâ, nec non nigredine in aquâ, metallicæ & quidem ferreæ naturæ esse, non sine gaudio suspicatus sum, siccatum itaque ad chartam posui, adhibito intra spem & metum magnete, qui à me hinc & inde in materiâ agitatus, pulviſculum ferreum, sed non multum, unâ vice extraxit, repetii ergò, & extractũ pulviſculum tandem juxta proportionem copioſum collegi, quem in omnibus probis optimum ferrum esse deprehendi, atque ita meæ speculationis finem, vel potius infinitarum principium inveni, cum enim deprehenderim spiritus sulphureos, limo tanquam matrice figi, eundem modum cum omnibus mineralibus, sulphuribus, nec non ipso Mercurio instituti, in omnibus nova videns, perrexi deinde ad liquefactionem variorum mineralium corporum cum variis terris & limis, adeò ut tot veritates, transmutationes, & possibilitates videns, temperare non potuerim, quin hanc novam de principiis metallicis doctrinam, in physicâ meâ subterraneâ publicarem, atque eruditi orbis judicio exponerem, quoniam verò experimentum tum temporis non apposui, sed in secundum physicæ subterraneæ librum reservavi, ille verò liber vix tam citò lucem videbit, multi curiosi & præclari viri me rogârunt,

(quorum quasdam literas sub finem hujus supplementi apposui) ut hoc experimentum, quod toti Alchymiæ maximam lucem afferre possit, publicarem, & Mysochymicis, qui hanc novam opinionem ringuntur, os obturarem; Et ita habetis non modo historiam theoriæ & praxeos, nec non causam inventionis & publicationis hujus experimenti. Vivunt qui de facto, occasione hujus experimenti, divitem Alchymiam experti sunt, atque gratiarum loco mihi ipsi meam physicam subterraneam recommendârunt, ita aliis lucem incendendo ipsi consumimur & caligamus, faciliùs enim est rem inventam prosequi, eique addere, quam de novo invenire. Hactenus de experimento, de quo dicet Zoilus, *parturiunt montes, prodivit ridiculus mus*, sed re verâ hoc experimentum etsi leve sit, docet tamen ex materiâ, ne minerali quidem, verum ferrum facere, brevi spatio temporis, atq; ita confundit omnium illorum subtilitates, qui nescio *quot secula metallorum generationi assignarunt*, ubi sunt jam tria Paracelsi principia? Communis *limus, commune oleum lini, generant verum ferrum*, fateberis ergò *vel hæc Paracelsi principia ad generationem metallorum non facere, vel si requirantur, in limo & oleo lini latere*, quod si visâ hâc veritate, etiamnum de realitate Alchymiæ dubites, Respondeo cum Comite Mirandulano, *eâdem dubietate etiam de te dubitari posse, utrum Genuinus vel Spurius, Supposititius, Patre vel incubo progenitus sis.*

Supple-

Supplementi in Physicam subterraneam

Caput III.

Demonstratio Physica.

NUnc supereſt, ut propoſitum Experimentum phyſicè examinemus, eique cauſas phyſicas aſſignemus, præprimis autem tria præmittenda ſunt, *Primo* utrum Experimentum hoc verum ſit, *Secundo*, utrum ferrum inde productum genuinum ferrum ſit, *Tertio*, utrum ferrum ſic productum, non in limo vel oleo latuerit, atque ſic impoſuerit?

Ad primum Reſpondeo Experimentum verum eſſe & ſuccedere, utpote multoties à me & aliis probatum, ſuccedit etiam cum nonnullis aliis oleis, ſed cum ſolo limo, non cum luto, ſi decem partes ſulphuris vivi, & centum limi ſumas, paſtam ac lateres inde more communi facias, & vel in furno laterario, vel in figulino excoquas, lateres tundas ac lavando procedas, ut ſub finem præcedentis capitis in expoſitione experimenti doctũ eſt, quoq; ferrum invenies, ſed non tam bonũ, nec tam multũ. *Ad ſecundam quæſtionem Reſpondeo*, ferrũ magnete ex pulvere extractum, ſi reducatur, verum metallũ & ferrum eſſe, quoniam verò non omnibus occaſio eſt, id in corpus reducendi, quod magnũ ignẽ &

apparatum talis reductio requirat, necessum est, ut intereà illâ qualitate contenti sint, quæ ferri prima & essentialis ac specifica est, nempe à magnete trahi, nunquam enim proditum vel observatum est, magnetem quid aliud præter ferrum, aut ferrum aliunde quam à magnete trahi, si qui ergò sint, qui hunc pulviſculum ferrum esse negent, & tamen fateantur, experientiâ cogente, à magnete trahi, id inquam si evincant, nobis novum, nostro longè considerabilius exponent experimentum. *Ad tertiam objectionem dico*, me magnâ diligentiâ limum lavasse, vulgò geschlemmt, ut omnes particulæ minerales, si quæ insint, separentur, limum deinde per se sic tractasse sine oleo lini, ut experimentum docet, at ne atomum quidem ferri inveniſſe, ita ut in limo nullus fucus esse possit, deinde suspicabar, quoniam oleum lini à Mercatoribus plerumq; vendi solet, qui simul ferrum vendunt, fortè atomos quasdam ferreas in oleum lini irrepsisse, itaque à restiariis illud oleum emi, sed idem effectus, etiam cum aliis oleis, & quibusdam sevis animalium, sumpsi etiam oleum lini, & posui id solum in retortam, abstrahendo ad consistentiam vernicis, tandem ad carbonem, quem magnete examinavi, & inveni nihil, *concludo ergò, quod neq; in limo, neq; in lini oleo sit ferrum actuale*, de potentiâ non disputabo, quam præsertim mineralem, universalem, omnibusque subjectis ineſſe, præcedente capite demonstravi, & si non esset in potentiâ, nunquam veniret in actum, hoc addere volui, me observâsse nimiâ

nimiâ hujus ferri extractione, magnetem debilitari, id est fatiari, cum enim pulviſculus hic multas procul dubio adhuc ſpirituales atomos ferri (atq; ejusdem quaſi primum ens in ſe) habeat, quæ tam pauco tempore figi non poterant, magnes illis repletur, ſed poſt aliquot dies, cum nempe evaporârint, redit ad priſtinas vires: poſſent curioſi ſcrutatores fortè occaſionem habere de directione magnetis ad polum, ſi atmo-ſphæræ motum ex his rectè inveſtigarent, ſed de his aliquando alibi.

His præmiſſis venio ad *examen hujus experimenti phyſicum*, propter quod expreſſe hoc caput poſui, quod duabus quæſtionibus abſolvam, *primo* quæ ſit in hoc experimento cauſa metalliſica in genere, *ſecundo* quæ ſit cauſa ferrifica in ſpecie?

Ad primam quæſtionem Reſpondeo, produci hoc experimento effectivè corporale verum ferrum, adeoque neceſſum eſſe, ut productionis hujus ferri naturales ſint cauſæ, & ut hoc ferrum vel ex limo vel ex oleo, vel ex utroque proveniat, ex limo per ſe, ut & ex oleo per ſe, id non produci, ſupra demonſtravi, ergò ex utriusque conjunctione prodire certum eſt, nihilque accedit, quam modicus calor, de quo poſtea, qui non tam ad ſubſtantiam, quam ad præparationem ferri facit, habetque ſe ut cauſa inſtrumentalis, non ut materialis, *Totum ergò quod provenit, ex limo & oleo venit*, conſiderandum proinde, *quantum unumquodque*

de utroque ad genesin hanc metallicam contribuat, ferri proprium est, ut ignem non fugiat, sed eum sustineat, olei proprium est, ut inflammetur, & ignem fugiat, si itaque oleum in ferrum mutari debet, primum est ut figatur, id est ut fiat siccum, terreum, ignem ferens, id quidem illo modo contingere potest, ut oleum lentâ destillatione in retortâ densetur ad vernicem, tandem in carbonem comburatur, certum enim est sulphureitatem seu pinguedinem omnem, lentâ digestione aquearumque seu tenuiorum partium abstractione concentrari, ingrossari, ac in terram, oleum verò tandem in aquam elementalem redigi, quod in omni ligno videmus, cujus pars igne in flammas agitur, quâ abactâ reliquum pinguedinis in carbonem mutatur, & notandum carbonem quemcunque nunquam putrescere, ob summum concentratum ignem, à putredine præservantem, & nunquam comburi, etiamsi mille annis in occluso ingentissimo igne stet, sed in aperto rarefit ob atomos igneas eum penetrantes, & si cinis remaneat, in quo non modicum sulphuris, ut postea audiemus, ne ergò hic olei carbo, seu pars sulphuris concentrata, rarefieri possit, etiam extra in aperto igne, additur limus, qui poros ejus satiat, qui adstringentiâ suâ volatile retinet, quique mutuo amplexu, conjugium hoc facit admirandum, nam notabile est, *nec carbonem olei, nec limum à magnete trahi, sed quam primum juxta leges experimenti hujus connectuntur, arripiuntur avidè a magnete, accedit ergò aliquid de limo ad sulphureitatem lini, cujus accessu completus fit ille magnetis-*

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [48] - 42
PUBLIC DOMAIN

gnetismus, quod quale id sit, postea audiemus, nunc olei lini necessitatem plenius examinabimus. Certum est nihil trahi à magnete præterquam ferrum (cui subjungo chalybem) ferrum autem verum metallum esse experientia docet, ita enim *Geber* meus de naturâ Martis, capite octavo, libro secundo, *si verò fuerit sulphur fixum terreum, argento vivo fixo terreo in naturâ commixtum, & hæc ambo non puræ sed lividæ albedinis sint, cujus superantiæ quantitas sit sulphuris magna, generatur ex his ferrum &c.* quod itaque *sulphur* & *mercurium* habet, definitur *esse metallum*, cum ergò magnes ferrum trahat, trahit id ut metallum, & trahens ut metallum, trahit id ex causa, quod sulphur habeat & mercurium, nisi enim hæc principia haberet, non esset metallum, per consequens non ferrum, *definienda ergò est attractio magnetis, quod contingat ferro tanquam metallo, constanti ex mercurio & sulphure*, hoc enim est, quod inferre volo, *nam neque mercurius, neque sulphur Martis, quodlibet solum sine altero à magnet trahitur, quod ab experimento liquet, cum neq; limus neq; oleum à magnete trahatur.* Nunc hâc lite contestatâ, progredior & interrogo, *in quo subjecto sulphur, in quo Mercurius Martis lateat?* si utrumque in utroque lateret, quodlibet subjectum & limus & oleum lini per se à magnete traheretur, ast cnm hoc non contingat, necessum est, hic sulphur, ibi Mercurium latere, quæ cum conjunguntur, metallum producunt, quod a ma-

a magnete trahitur, *dico itaque in oleo lini mercurium, in limo sulphur martis latere*, mirum aliquid & magnum, & ut credo hactenus inauditum, nec à quovis Philosopho unquam proditum pronuntio, nempe *latere in oleo lini Mercurium*, sed *dictum puta*, Mercurio ab omnibus Philosophis ad scripta semper est *metalleitas, illa enim propriè metallum reddit malleabile*, quæ specifica metallorum proprietas est, & sine quâ metallum dici nequit, illud ergo quod rebus hanc metalleitatem affert, illud inquam mercuriale est, paucis autem verbis repetam definitionem mercurij communis, ut philosophicum ab eo discernere sciatis, *philosophicus* seu verus mercurius, qui principium metallicum est, & metalleitatem dat, est certum genus albificans sulphuris, metallificans, sed mercurius *communis* cõstat ex terrâ antimoniali, arsenicali vitiosâ, juncta cum vero mercurio, ita ut verus mercurius sit terra simplex & metallorum principium, communis verò mercurius decompositum (*si arsenicum fluidum nominem, non impropriè loquerer*) mercurius ergò communis cum sit decompositũ, ejus ens non appetit aliud sulphur, quam id quod in suâ decompositione habet, neque, nisi illo separato, quicquam boni operabitur, *sed principium mercurij, si sit nudum, illicò operatur ut principium*, si suo sulphuri jungatur, producitque metallicum corpus, juxta sui & additi sulphuris quantitatem & qualitatem, puritatem & impuritatem, unde docte & paternè *Arnoldus Villanovanus* monet,

Totum

Totum tuum ſtudium intendatur in digerendo & coquendo ſubſtantiam mercurialem, pro ſuâ enim dignitate corpora dignificabuntur, quæ nihil aliud exiſtunt, quam ſubſtantia mercurialis decocta. Mercurius verò *metallorum* differt à communi, quod principium hoc noſtrum mercuriale, loco ſulphuris aut alterius terræ vitioſæ metallicum corpus aſſumſerit, penetraverit, atque in ſtatum currentem deduxerit, fluidumque metallum reddiderit, cum quo, juxta additi metalli qualitatem, rurſus congelatur, quod memorabili exemplo teſtatur *Nicolaus Barnaudus à Criſtâ*, in commentariolo ſuo ad ænigmaticum illud famoſum epitaphium, Bononiæ legibile: *Ælia Lælia, Criſpis &c.* (ubi pag. 18. narrat, *fuiſſe virum Anglum, magnæ authoritatis ſui* (authoris;) *tempore etiamnum ſuperſtitem, qui aurum vulgi, liquore ad id parato, in mercurium vertit, & ex eo tandem & terrâ ſolis, tincturam paravit, cujus inquit Author, ego fructus aureos, cum apud Dn. Doct. Thaddeum Hagetium Pragæ agerem, centies vidi, & manibus geſtavi, placentulam nempe, ſive maſſulam ex auro puro puto ſex unciarum pondere ab ipſo D. Hagetio ex mercurio vulgi, projectione grani unius pulveris rubri, momento factam*, quibus Roſarius adſtipulari videtur ſequentibus, *Argentum vivum per ſe nil valet, cum verò mortificatur cum corpore ſuo occulto, tunc valet, & vivit vitâ incorruptibili, & hoc corpus eſt de naturâ Solis, ideo neceſſe eſt, quod totum argentum vivum convertatur in naturam ſolis, ſicut fermentum*

mentum totam partem convertit in naturam fermenti. His assentitur Paracelsus lib. 1. de natura rerum, *Regeneratio*, inquit, *& renovatio metallorum fit ita, quemadmodum homo redit in terram, ex quâ primò fuit desumptus, & ita rursus in die novissimo regenerabitur, sic & metalla iterum possunt in mercurium (ex quo primo nata fuut) abire, & cum illo solvi, & mercurius fieri, & iterum per ignem (qui etiam judicabit mundum) renasci & clarificari, hac viâ, inquit, generantur lapides & tincturæ speciales argenti & auri*, sed de his capite hujus supplementi ultimo, nunc ad continuationem nostri mercurii veniamus paucis recensendo, quæ me causæ impulerint, ut crederem ens mercuriale seu mercurificans, & metallificans, in quâvis pinguedine latere, id quod candidè, ne quis me extra rationem quid tentâsse suspicetur, exponam. Movit me *primo* omnium aduſtorum pinguium fumus valdè nocivus, confirmavit illud carbonum vapor prorsus arsenicalis ac mercurialis effectus, *secundo* observavi, carbones ferro se miscere, idque in Chalybem mutare, item ferro aliisque metallis varios colores affingere, processi ulterius, sumendo fuliginem & tractando cum metallis, observavi miram alterationem, carbones in liquefactione, metalla volatilia reddere observavi, item deprehendi cineres cuprum dealbare, caput mortuum nigrum tartari, id est fœces elixatæ ex tartaro nigræ, quibus Chalcotypi pro impressione utuntur, auro colliquefactæ, id albefacere, & friabile reddere, processi ulterius,

ulterius, & *in ſolventibus alcalibus, in alcalibus volatilibus talem larvantem dealbantem terram inveni, mediante quâ mercurium corporum feci*, tandem manifeſtum experimentum, quod & me convicit, apponam. *Si ſmegma, Sevum, oleum, vel quodcunque pingue arſenico miſceas, & per retortam deſtilles, urgente igne ſublimabitur in collum, arſenicum inſigniter antimonii inſtar metalliſatum*, credebam primò arſenicum eſſe in metallum reductum, abſorbente pinguedine corroſivos ſalinos ſpiritus, ſed deceptum me deprehendi, poſitum enim ſub campanam hoc metalliſatum arſenicum, addito igne, flammare cœpit, in quâ flammâ ens mercurii abiit, & arſenicum priſtinâ veſte in campanam ſe ſublimavit. Deinde & hoc notatu dignũ, quod arſenicum taliter metalliſatum intra paucos dies etiam optimè reconditum nigreſcat, concidat tandẽ, ac ſuâ ſponte pulveriſetur, quod manifeſtum ſignũ eſt, deeſſe huic mixto etiamnum aliquod principium, quod ex aëre quærat, *fortis enim inter mercurij & ſulphuris ens, magnetismus eſt*, atque ita, de uno experientiæ gradu ad alterum me contuli, donec tandem impulſus, concludere coactus ſum, ſtupente me ipſo, *latere ens metallicum mercuriale, in omnibus hujus mundi ſulphureis corporibus, atq; liberrimè, in ipſo etiam aëre ſpatiari*, unde non immerito à Sendivogio, *Chalybs*, qui à magnetico ſulphure arripiatur, vocatum eſt. *Metalliſicantem ergò cauſam Mercurio, & mercurii principium oleo in hoc proceſſu, cauſis præcedẽtibus motus, tribuo.*

Nunc

Nunc ad secundam mixti partem progrediemur, dixi principium mercurii nec per se metallum esse, nec per se à magnete trahi, ergò secundum requiritur quod sulphur est, & cujus domicilium *limo* adscribo, antequam autem hanc demonstrationem incipio, necessum est, omnis generationis processum paucis verbis præponam. *Ad conjunctionem seminis masculini requiritur fœmininum, & ad hæc duo nutrimentum*, quod posterius est de naturâ fœminini, fœmina enim non solum semen suum addit, sed & illud dat, quod utrique semini accrescit, nempe nutrimentum seu menstruum, in vegetabilibus est semen, cui sociatur humiditas terræ, utrique tandem accrescit portio sulphuris terræ, quæ nutrimentum est, ita in genesi metallicâ mercurius est & sulphur, tanquam mas & fœmina, est quoque, ut *Albertus* noster loquitur, *nutrimentum terrestre subtile fortiter commixtum*, id est non unumquodque terrestre est metallorum nutrimentum, sed illud quod subtile, quod fortiter subactum, nempe quod *plurimum utriusq; habet*, sulphureum & mercuriale sit, cum itaque heic loci de *limo* ago, dico in eo non solum sulphur, sed etiam hoc terrestre subtile accrementum seu nutrimentum metallicum latere, quod *cum mercurio conjunctum, mixtum efficit, quod metallum vocamus*, tantum ergò, in hâc genesi, *metalli fit, quantum in oleo entis mercurii, & in limo sulphuris & terrestris subtilis est.* Quod verò statuam in limo sulphur latere, non velim ut qis commune sulphur

(quod

(quod decompoſitum ex acido univerſali & bitumine eſt) intelligat, principium enim ſulphuris volo, quorum unum ab altero viribus & naturâ tantum diſtat, ut prorſus alterius ſint naturæ, poſſe tamen acidorum ſolutione, ex limo vel luto, ſulphuris decompoſitum fieri, non nego, nam id experimentum me ad limum deduxit, cùm ex ipsâ calce vivâ, ſulphur flammans fieri poſſit. Deinde obſervavi limum in corroſivis ſolvi, & mercurio communi præcipitari, formâ valde ſubtiliſatâ & exaltatâ, præcipitatum illud metallis delectari, atque ingreſſum habere. Notavi lapides extractione quâdam in limum mutari, & Ambergæ in ſuperiori Palatinatu, magnam mineræ ferri copiam, quæ aëri expoſita, nec tam citò ob furnorum, bello germanico deſtructorum, defectum, in corpûs reducta eſt, pauco tempore in purum, omnis metalli inexpertem limum, mutatam eſſe, propriis oculis vidi, quæ res mihi multum perſuaſit, *metallis, pro fundamento limum eſſe.* Tabernæ Montanus teſtatur, *aurum in terram ſigillatam mutatum eſſe*, & certam terræ ſpeciem auro ita conjungi, ut vix & difficillimè, nec communi modo ab eo ſeparari poſſit, ſuperius notavi, & in mineris clarè liquet, certum quoddam terræ genus vulgò bſtig (de quo in phyſicâ ſubterraneâ ſub principio ſulphuris) metallis pro principio & nutrimento eſſe. In Oppido *Blomberg dictionis Fürſtenbergicæ* penes ſylvam Hercyniam, ferrum erui vidi, paucis pedibus infra terræ horizontem, vena limi inſtar eſt,

à reliquâ terrâ facilè notabilis, crassitudinis circiter trium pedum, infra venam terra arenosa est, in quâ ne granum metalli reperitur, *idque quia limus deficit, tanquam vaporum subterraneorum sulphureorum receptaculum.* Autopsia liquet, juxta bonitatem lapidum, terrarum, & luti, varia metalla generari, nam in lapidibus crudis vix quicquam crescit, & si quid sit, exiguum est, terris enim & silices adscribo, quoniam illi in calcem & sulphur mutari possunt, in quibus tamen plurimum metalla generantur, hinc non incongruè *Democritus* metalla ex calce & lixivio, ac *Egidius Mauritanus* ea ex cineribus generari prodit, qui limus & lapides in cineres, calcem & lixivium arte mutari possunt, unde etiam his additis extra mineras, mineræ maturari & augeri, nec non infusione alterari possunt. Non ergò sine sufficiente & prægnante ratione, limo in hâc genesi sulphuris & subtilis terrestris, nempe nutrimenti metallici ens, atque ita *consummatam metalleitatem oleo lini & limo*, oleo lini metalleitatem & malleabilitatem, limo colorem, fusionem adscripsi, sed de his postea, nunc absoluto hoc puncto, ad alteram quæstionem me conferam.

Quæ nempe in hâc artificiali genesi, sit causa ferrifica? in priori enim quæstione generaliter metallificationis causam proposui, heic verò specialiter ferreificationis ratio exponenda est. Causa seu forma ferrificans vel adscribenda est oleo lini, vel limo, vel utriq; *non oleo lini*, dabo enim limi speciem, cum quâ tractatũ oleũ lini non ferrũ, sed aliud longè nobilius metallum producit, *neq; limo* assignari

potest,

poteſt, monſtrabo enim certum quoddam oleum, quod eidem limo (unde alias experimentũ cũ oleo lini, ferrum fieri ſolet) ſuperfuſum, non ferrum, ſed aliud metallum elicit, *ergò utriq; forma ferri aſſignanda*, quod ut clarius intelligatis, per exemplũ, depromptum ex regno animalis generationis, hanc quæſtionem illuſtrabo. Si ſemen maſculi virtute ſuâ excellat fœmininum, id quod producitur, partes maſculi æmulabitur, & hoc de ſemine fœminino intelligendum, bonum ſemen maſculinũ corrigit vitioſum fœmininum, & bonum ſemen fœmininum, corrigit vitioſum maſculinum, vitioſum verò utrumque vitioſum fœtum producere neceſſe eſt & naturale, quale enim ſemen, talis fructus; oleum ſe habet ut fœmina, limus ut maſculus, bonum oleũ ex limo etiam impuro aliquid boni producit, bonus limus ex oleo ſeu Mercurio vitioſo è contra aliquid boni elicit, unius enim bonitas ſuperat alterius vitioſitatem, ſin verò ambo cruda & imperfecta ſint, crudum & imperfectum metallum inde produci conſequens eſt, è contra ſi ambo bona, perfectũ metallum generari, eâdem conſequentiâ neceſſum eſt. Audiviſtis paulo ante *Gebri* definitionem ferri, quod ex inmundo terreo ſulphure & mercurio conſtet, pergit ille citato capite libro ſecundo, *ſuperatio ſulphuris fixi, fuſionẽ impedit, nam quo plus corpus de fixo ſulphure habet, hoc tardius fluit*, vocat etiam *corpus terreum, lividum*, & libro primo, parte tertiâ, cap. 27. definit Martem, *quod ſit corpus metallicum multum lividũ, albedine impurâ participans non fuſibile fuſione*

rectâ, & ideo durissimæ tractationis, videtis quod duram fusionem tribuat sulphuri terreo limi, quod non sit sufficienter subactum, commixtum, adeoque non terrestre satis subtile, sicut etiam re verâ communis & omnis limus & lapis, unde ferrum fit, crudus & grossus est, ergò vitium in limo, deinde de livore & terreitate Mercurii conqueritur, quod vitium oleo, unde mercurialitatem procedere supra demonstravimus, adscribendum est, quid igitur mirum? *Si vitiosi parentes vitiosam producant prolem*, licet ferrum in suâ specie æque metallum ac aliud, & ferrum hoc modo productum longè perfectius naturali, nullumque dubium sit, quin purgatione principiorum nobilitas Martis ad extremum exaltari possit, & hæc est ratio, quod ex hoc experimento ferrum prodeat. Possem hâc occasione per plura experimenta addere, *quomodo cætera metalla fiant*, sed quoniam prudentes omnes, id per se colligent, *totum nempe negotium in olei & limi, seu argenti vivi, & sulphuris nec non terræ bonitate consistere*, supervacaneum foret, eos de re, ipsis æque benè ac mihi perspectâ, ulterius erudire, qui omnium Philochymicorum Discipulus potius quam Doctor sum. *Proportionem mixtionis* quod attinet, videtis naturam suaptè operari, teste *Rosario* dicente, *Aqua nostra est pondus sapientiæ, & calor*, nihil juvat circa hanc genesin, nisi quod reliquas partes separet convenientes misceat, figatque, *tempus* hujus operationis, paucis horis absolvitur, nam nisi natura cogeretur, principia

ferri

ferri in hac generatione ex craſſis illis involucris limi & olei colligere, ſed arte collecta, ſeparata, & pura conjungerentur, admiranda hæc geneſis utique in momento, in majori copiâ, ac perfectione fieret.

Supplementi in Phyſicam ſubterraneam

Caput IV.

Authorum Conformitas.

NUnc opinione noſtrâ, non modo clariſſimo experimento, verum etiam rationibus firmiſſimis defensâ, ſupereſt, ut Lectori demonſtremus, non paucos Authores nobiſcum convenire, ita ut non praxis & Theoria modo, ſed & veterum ac recentiorum Authoritas pro nobis ſtet, duodecim autem Teſtes in medium proferemus, quorum *quatuor* fatentur, mineralium generationem exterrâ procedere, *quatuor* naturam interdum extraordinario modo, etiam extra mineras metalla in meteoris produxiſſe teſtantur, *quatuor* id arte fieri concedunt.

Primus qui terram pro Matre metallorum aſſignat, eſt ſacer ille Scriptor *Eſdra*, qui lib. 4. cap 8. v. 2. expreſsè fatetur, *terram quidem copioſam hominum pro fingendis fictilibus, parvum autem pulverem*

rem producere, unde aurum fit, sive ergò cum vocabulo *parvum*, denotet quantitatem, certum enim est, naturam plus ferri quam auri producere, sive intelligat qualitatem, id est, quod pulvis, unde aurum fit, *parvus, tenuis, subactus, subtilis, fortiter commixtus*, ut *Albertus* ait, esse debeat, in hoc tamen sensus clarus est, quod terram pro principio auri ponat.

Secundus est antiquus ille *Morienes*, cujus verba in Rosario citantur sequentia, *ô charissime, hæc intellige, & non errabis, sperma metallorum est aqua viva, terra est corpus imperfectum, quæ terra meritò Mater dicitur, quia est mater omnium elementorum, ideo quando sperma conjungitur cum terra corporis dissolvitur in aquam spermatis, & fit aqua sine divisione unâ, secundum est conceptio cum terra in nigrum pulverem solvitur, & incipit aliquantulum de mercurio secum retinere, tunc enim agit Masculus in fœminam, id est Azoth in terram.* Quæ verba si rectè consideres, adeo hanc nostram metallicam artificialem genesin indigitant, ut prorsus nullâ explicatione indigeant.

Tertius est *Augustinus Pantheus, Philosophus Venetus*, qui in arte suâ transmutationis metallicæ, in *Voarchadumia* hebraicum quoddam vocabulum *Dovorechad* ad Alchymiam multum faciens, pro communi *argilla* explicat, in quâ explicatione etiam, ut hactenus audivistis, non fallitur.

Quartus

Quartus est anonymus quidam Philosophus, sub *Philalethæ* nomine latitans, cujus opusculum nuper, curante *Ioanne Langio* nobis innotuit, de quo tamen scripto, *Georgius Hornius* in præfatione ad *Gebrum* valdè siniſtrè judicat, cum scribit, *prodiit nuper Anonymi introitus apertus ad occlusum Regis palatium ante multos annos ex Anglia Mſſ. ad me transmissum, opus planè Sophisticum & commentitium, quod experientia multis, qui exactè probarunt, cum damno temporis & sumptuum cognitum fuit.* Optandum fuisset, *Hornius Gebrum* correctius edidisset, & aliorum labores intactos reliquisset, an ideo anonymus ille sophisticus? quia ante multos annos opus suum conscripsit, eâdem ratione & *Hornij Geber*, qui multò antiquior est, sophisticus erit, nec benè *Hornio* posteritas vertet, quod eam tam diu tanto thesauro privârit, plus debemus *Dn. Langio*, qui illo nos beavit, deinde cur sophisticum, cur commentitium scriptum vocat? ideò, quia multi cum temporis & sumptuum jacturâ, nihil inde elaborare poterant, hoc certè nomine, omnes Chymicorum & imprimis *Gebri* libri, sophistici erunt, neminem enim communium laborantium (inter quos ne Hornius quidem numerandus venit, utpote qui nihil practicè laboravit) unquam quicquam utilitatis ex Gebro hausisse certum est, adeo ut ipse *Comes Bernardus*, vix & ne vix quidem, illum pro Sophistâ plenè pronuntiet. Sed redeamus ad nostrum *Philaletham*, cujus scriptū non juxta literam

intelligendum esse, ipse monet cap. 18. de reliquo si in toto libro nihil esset præter secundum caput de componentibus principiis Mercuriisophici, & undecimum caput de inventione magisterii, omnes tamen Alchymistæ, æternum huic Authori obligati essent, si vel minimum lucis veræ habeant, adeò enim omnia clarè posita, adeò praxi respondent, ut nec ipsus aliter tradere scirem, sed ex c. 22. istius scripti producamus, quod nostro proposito inservit, nempe sequentia. *Quidam abducti in plumbo, spe maximâ, at fructu minimo sunt operati, at scias, plumbum nostrum quovis auro dignius esse, est limus, in quo auri anima cum mercurio jungitur* &c. Quid hoc aliud est dicere, quam est *terrestre subtile, cui incorporandum humidum unctuosum*, quam difficilis verò hic limus inventu sit, fatetur noster Author subnectendo, *Deum roga frater, ut hâc te benedictione dignetur, quia non est ex currente, nedum ex volente, at à Patre luminum solo, hæc benedictio dependet*, unde sacer textus, inter benedictionis formulas ponit, *det tibi Deus de rore Cœli, & pinguedine terræ*, re verâ enim id *quod pinguedo terræ dicitur, est ejus ens, nempe terrestre subtile, Matrix, Nutrix, Vas, Sapientiæ lutum, sigillum Hermetis, Magnes, &c.*

Quintus & inter illos primus, qui testantur naturam etiam extra mineras metalla producere, est *Gasto Claveus* in Apologiâ, contra *Erastum*, qui sequentia notat. *Si in nubibus ex duplici illâ inhalatione frigore densatâ ferrum gigni, & in terram decidere*

decidere verum est, quantò magis subtus terram ex eâdem exhalatione frigore densatâ metallum gigni, verisimile est, & hoc contigisse testatur.

Sextus noster testis *Albertus Magnus*, qui ex *Avicennâ* recenset, *decidisse cœlo, imbre massam ferri, centum librarum, unde acuti acinaces cusi*, ita, *Grimma in Misniâ*, tanta ferri moles cœlo decidisse perhibetur, ut loco moveri non potuerit.

Septimus est Petermannus Eterlin, qui in Chronico suo Helvetico prodit, *magnâ tempestate cum projectu multorum lapidum Cœlo molem ferri decidisse, quæ in longitudine sedecim, in latitudine quindecim, in crassitie duos pedes habuerit*, quam molem si geometricè juxta cubum dimetiamur, invenies pedes quadratos 480. si singulum pedem pro centenario sumas, ponderavit hæc moles 48000. libras, quæ cum in nubibus prognata sit, quid mirum, si tale in terrâ contingat, crederem Helvetos non irascituros, si tale frustum auri aliquandò cœlo decideret, sed vereor ne propter possessionem fundi, bellum moverent.

Octavus est Paulus Merula, qui in Cosmographiâ suâ scribit, *sex secures ferreas Cœlo decidisse*, non quidem existimo fuisse secures, sed securium formam habuisse, cum etiam lapides, qui Cœlo dejici solent, talem figuram habeant, unde idiomate germanico **Donneraxte** vocantur.

Nunc ad illos progrediemur, qui tale quid arte fieri profitentur, quorum primus, sed in ordine

Nonus est, S. Joannes Evangelista, de quo Romanum Breviarium, quod utique errare nequit, sequentia cantat, die D. Joannes Evangelistæ, sacro mense Decembri, Authore Adamo à S. Victore, cujus initium, Gratulemur ad festivum &c.

Inexhaustum fert thesaurum
Qui de virgis fecit aurum
Gemmas de lapidibus.

Ex lapidibus Gemmas facere, sive naturales, sive factitias, non adeò absonum, cum lapides & gemmæ sub uno genere lapideitatis comprehendantur, sed ex virgis aurum facere, ex vegetabili metallum, id primo intuitu valdè durum, semper enim & diu à me ipso creditum est, non dari transmutationem unius regni in aliud. *Quidam ex Societate Jesu*, in summâ confidentiâ, timens suos superiores, quoniam regula Societatis, Alchymiam prohibet, pulviculum dedit, quem ex regno vegetabili factum esse testabatur, quem rogabat, ut in corpus reducerem, feci id, & aurum inveni, rogabat per omnes sanctos tacerem, quoniam carceris periculum, & sui persecutionem ad mortem usque incurreret. *Idem Jesuita* pro certo narravit, circa tamariscum, id est in solo, ubi Tamariscus crescit, semper aliquid auri reperiri, quod facilè crediderim, tamariscus enim circa littora crescere solet &

let & in locis udosis, ubi aquarum alluvies, ita enim *D. Jonstonus* in Dendrographiæ suæ libro 9. cap. 5, art. 2. pag. 448. *Nascitur tamariscus ad amnes & fluenta, inque locis, quæ ab iis inundantur, ad Rhenum, prope Brisacum & Neoburgum, juxta Danubium ad Viennam, arenosis locis, quæ pontibus longis adjacent, in Tyrolensi comitatu, in Italia, in Hispania juxta Iberum, & Silesia &c.* Credibile ergò est in udosâ Pathmo Insulâ, ubi *S. Joannes* in exilio erat, non defuisse tamariscum, unde virgas sumeret, cum illud lignum præ ceteris virgultosum sit, sic enim citatus Author de illo, *virgulta plurima fragilia in plures ramos divisa habet.* Quâ vero ratione ex his virgis S. Joannes aurum fecerit, cuivis obvium est, qui experimentum meum de ferro probè intellexerit, *lignum faginum appositum baculis ferreis, in occluso, paucarum horarum spatio, quam primum sufficientem ignem expertum sit, ita tamen ne fluat, illud in optimum chalybem mutat*, atque ita consequentia ad alia fieri potest, sufficiat liquere, *hanc facturam auri S. Joannis ex virgultis, nec impossibilem esse, nec rationi & experientiæ repugnare.* Cur enim *S. Joannes* veritatem circa terrestria non sciverit, cui Cœlestia arcana atque intima à Deo communicata sunt, non video.

Decimus est Michaël Pellus, Philosophus Græcus, citatus in præfatione hujus supplementi, qui expresè

expressè *ad Patriarcham Constantinopolitanum Xiphilinum* fatetur, *se lapides quosdam contrivisse, & herbas quasdam miscuisse, atque ita utiliter & valde pretiosum metallum*, seu ut quædam versiones habent, *aurum confecisse*, quæ omnia cum præcedente, S. Joannis aurifacturâ conveniunt.

Undecimus est Divus Thomas, qui loco supra citato expressè fatetur. *Alchymistas per veram artem Alchymiæ, aliquando veram metallorum generationem facere*, & alibi scribit, *ex sulphure & argento vivo, ut natura, sic ars producit metalla.*

Duodecimum locum sibi vendicat *Dominus de Rochas Chymista Gallicus*, mirabile experimentum orbi proponendo, sequentibus, *Visis*, inquit, *tot mirabilibus naturalis operationis aquæ beneficio, scire avebam quid eadem possit efficere, artis naturam imitantis adjumento. Quare acceptâ aquâ, quam non esse compositam probè noveram, nec ullâ re aliâ, quam spiritu vitæ* (de quo ante sermonem habuerat) *mixtam, adhibito artificiali, continuo & proportionato calore, mediante supradictâ coagulationis, & fixationis limace, eam parabam & disponebam, donec in terram verteretur, quæ terra animalia, vegetabilia & mineralia producebat, non refero, quænam animalium, vegetabilium & mineralium species inde fuerint, hoc enim alio loco reservatum, sed animalia se movebant, edebant &c. & probæ Anatomiæ de iis à me factæ, adminiculo, ea ex multo sulphure, pauco mercurio & pauciori sale composita deprehen-*

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [66] - 60
PUBLIC DOMAIN

prehendebam, mineralia crescere incipiebant, atque in naturam suam, unam partem terræ ad id dispositæ, vertendo augeri, erantque solida & ponderosa, atque scientiâ hâc verè demonstrativa, scilicet Chymia, ipsa ex multo sale, pauco sulphure, & pauciori mercurio composita esse reperiebam. Quod experimentum apud Aristotelicos, Peripateticos, aliosque Mysochymicos, & Rolfincianos nonentistas paradoxum videbitur, omnemque fidem excedet, mihi verò valdè rationabile apparet, possemque, si vellem, & loci angustia ferret, clare demonstrare, quod æque verum, & possibile sit, quam superius S. Joannis experimentum, ex virgis aurum faciendi, quod enim in hâc de Rochos operatione, aqua in terram mutata sit, non mirum est, cum *Helmontius & Boyleus* multa ejusmodi producant experimenta, estque jam antiqua opinio; ex *Orpheo* unus priscorum nempe *Athenagoras*, hoc citat testimonium.

Ἐκ γὰρ ὕδατος ἰλὺς κατέση,
Ex aqua limus factus est,

Huic subjungit *Scholiastes Apollonii*, Græcus quidam Author.

Ἐξ ἰλυὸς ἐβλάστησε χθὼν ἄυλη,
Ex limo terra producta est.

Cui sententiæ subscribunt *Thales*, *Homerus*, *Zeno*, *Hesiodus*, multique alii. Quod vero ex hâc terrâ

terrâ, varia animalia & vegetabilia vita sint, præsertim cum spiritu vitæ (mundi, de quo capite sequente) imprægnata fuerit, nullum dubium, videmus enim terram arefactam omnisque seminis inexpertem, per aliquot tempus aëri, syderumque radiis expositam, variis vegetabilium animaliumque seminibus imprægnari, fertilemque reddi, quod sæpius in solo rore majali probavi, unde terram & inde varia animalia ac vegetabilia produxi; hoc concesso, jam in promptu metalla habemus, ubicunque enim animale vel vegetabile est, ibi etiam pinguedo vel oleum reperitur, at habito oleo & limo, metalla produci, hic liber ostendit in experimento ferrifero, quodque ex pinguedine terræ & limo non suaviori ac naturaliori modo quam in meo experimento ferrifero metalla produci queant non nego, sed lubens concedo, cum mihi ipsi longè alia methodus operandi nota sit, hinc citata Domini de Rochos, *limax artificialis*, non adeo heteroclita est, sed suo sensu sumenda, verum de illâ aliquando latius. Etiamnum in vivis est, ac Venetiis vivit, amicus meus singularis & sedulus naturæ indagator, *Don Marco Antonio de Castagnia minerarum Reip. Venetæ supremus Præfectus, & Societatis Pantheticæ fundator*, qui coram quovis attestabitur, esse arti possibile, in quâvis domo & laboratorio, variis modis perpetuam mineram extruere, unde statutis temporibus metallum verum non secus ac ex minerâ erui possit, nec sane hoc

mirum

mirum est, si præcedentia consideremus, nempe sulphur figi limo, ex quo fundamento multæ mihi viæ notæ sunt, plus ex mineris, si arte tractentur, quam more communi, acquirendi. Bruchsellę, non procul a patriâ meâ *Spirâ*, sub ditione *Reverendissimi Principis Lotharij, Episcopi Spirensis, non literatorum modo, sed & curiosorum Patroni summi, Domini mei Clementissimi*, Helvetus ni fallor natione vixit, qui lavandæ arenæ, pro seligendo auro Rhenano operam dabat, & licet indoctus, præclaras tamen suæ artis rationes & experientias reddere sciebat, is expresè defendit, aurum, quod ex arenâ Rheni colligitur, non aliundè ex venis subterraneis illuc provenire, sed in ipsâ aquâ, littore præsertim, in arenâ, mediante sole generari, quod experimento demonstrabat, arenam enim, unde aurum lotione semel separaverat, soli exposuit, & post aliquot tempus, factâ lotione, denuo aurum invenit, idque multoties, adeo, ut hujus arenæ varios cumulos fecerit, quos permutativè & per vices lavit, & sic non opus habebat toties locum, recentis arenæ causâ, mutare. *Jesuita quidam* erat, qui in museo suo, varia vitra arenæ & aquæ plena habebat, pro certo asserens, se certis vicibus aurum inde lavare, & si *Glauberi novo lumini Chymico fides*, omnis arena aurea est. Ex nive, cicindelarum alis, sanguine humano, aliisque multis rebus, aurum & alia metalla facta, olim mihi *D. Rapp, Archiater Moguntinus* ostendebat.

Quibus

Quibus *Albertus Magnus* consentit, expressè in libro mineralium scribendo: *Non est res ex quatuor elementis elementata, in quâ non inveniatur aurum naturaliter, in ultima subtiliatione.*

Ex his omnibus ergò manifestum est, *posse per artem metalla, extra mineras, brevi tempore ex omnibus rebus generari,* & falsum esse, tot tempus generationi metallicæ competere, aut planetas illorum generationi concurrere, cum quoq; id, quod metallis accrescit, homogeneum sit, nec in partes dissimilares (ut in mixto animali & vegetabili necessum) mutari opus habeat, nulla est repugnantia, cur non habitis requisitis principiis, *generatio in instanti fiat,* sed principia præparare, purificare, ab involucris separare, exaltare, & perficere, is reverâ *Philosophi labor* est, interim ex his omnibus apparet, me in Physicâ meâ subterraneâ verum scripsisse pag. 196. *Metallorum principia terras esse, quas indies pedibus quasi calcamus, facileq; negotium, si Deus oculos alicui aperire velit, ut in maxima copia arte parari possint, ut in magno fierent, quæ nos in parvo probavimus,* & pag. 399. *Inest ejusmodi solventibus quædam vis & mineralis potestas, quæ cum metallis maximum magnetismum & similitudinem habet, & ut paucis verbis magnum secretum, & praxin supra hunc totum librum aperiam, dico, in variis speciebus, & in his solventibus, vera metallorum & mineralium, tam simplicium, quam decompositorum principia latere.*

Supple-

Supplementi in Physicam subterraneam

Caput. V.

Consequentia.

ATque ita Experimento nostro candidè propositio, rationibus physicis, nec non Authoritatibus Authorum confirmato, hoc loco, ut speramus, Lectori satisfecimus, & cum ejusdem bonâ veniâ concludere possemus, ne verò quis objciat, me classicum canere, & ferreum orbi seculum renovare marti sacrum, aut tempus trivisse, & Lectori nullam utilitatem reliquisse, juxta illud *Chrysostomi, peregrina doctrina, multas jactans nugas, & multâ detinens Auditores loquacitate, vacuus tandem dimittit inanibus, neque magnum neque parvum lucratos emolumentum*, non tam talibus inimicis objectionibus, quis enim illis satisfaciet, quam doctrinæ filiis gratificari, atque materiam hanc paulo luculentius pertractare volui, semotâ, ut quilibet videbit, omni invidiæ larvâ, ego enim præsentis vitæ pertæsus, ut ex tuguriolo suo moribundus quondam Amicus noster *Emericus Stahl Emerita Hercynius* scripserat, aurea aliis secula non invideo, cui mundus etiam ferrea invidet, ut proinde Philo chymici, omnium prædictorum consequentiam capiant, caput hoc in duas partes

 dividam,

dividam, *primâ demonstrabo*, dari in naturâ universale quoddam ens conservativum, unde omnium corporum Spiritus, vis, & vita. *Secundâ parte exponam*, quomodo hoc ens arte acquiri possit. *Ultimo vero capite docebo*, quæ hujus entis in medicinâ & Alchymiâ vis, interim vos Philochymici,

Pectore qui infracto toleraſtis tempora brumæ,
Et pluviâ maduiſtis aquâ, fuliginem olentes,
Fumo excæcati, flammis crepitantibus uſti,
Durate, en redeunt per amœni tempora veris,
Quo tellus vario ridebit picta colore,
Promittunt verni prægnantia ſemina flores.

Primam ergò hujus capitis partem quòd attinet, propositæ universalitatis connexionem & consequentiam necessariam, eleganter & doctissimè nobis ob oculos ponit, Excellens ille Medicus & Chymicus, *Bernardus Penotus à portu S. Mariæ Aquitanus*, libro de medicamẽtis, de quo scopticè *Horstius, nihil se in hoc Penoto præter animam observare potuisse*, qualis autem ejus fuerit anima, jamjam audietis ex profundissimis ejus conceptibus quibus curiosi naturæ Indagatores plus delectantur, quam ullo auro, cui sitibundi illi medicastri Horstiani inhærent, *bipedes talpæ, altâ semper tellure sepulti*, ut benè illos *Palingenius depingit*. Sed ut ad rem veniamus, *Penotus* noster tria generalia fundamenta, pro defendendâ universalitate ponit, *primum est*, Nihil Deus creavit in veritate

superio-

ſuperius, quin ejusdem aliquod ſimulachrum creaverit inferius, ut per ſimulachrum apparentis inferius, perveniamus ad veritatem exiſtentis ſuperius. *Alterum fundamentum eſt*, Nihil Deus creavit in ſpiritu inviſibiliter, quin idem in corpore aliquo adumbraverit viſibiliter, ut per corpus umbræ patentis, perveniamus ad veritatem ſpiritus latentis. *Tertium fundamentum ponit*, Nihil Deus creavit in infinito inviſibiliter diſperſum, quin idem quoque in uno aliquo finito viſibiliter creaverit collectum, ut per hoc, quod finitum eſt, & comprehenſibile in uno, perveniamus ad illud, quod infinitum, & incomprehenſibile eſt in pluribus: creavit autem Deus infinita propter ſe infinitum omnia, finitum autem propter hominem finitum creavit omnia, ut & principium ſuum haberent omnia â quo ſunt, & ſimul finem ſuum teſtarentur omnia ad quem ſunt, *his ſic poſitis argumentis, pergit rem exemplo demonſtrare ſequentibus*, Omnia quæcunque ſunt, â Cœlo proveniunt, & cœli naturam participant, nihil enim tam naturale eſt, quam quod genitum Genitoris participet naturam & ſubſtantiam, cum autem univerſalis Genitor omnium inferiorum Cœlum ſit, neceſſarium eſt, quod omnia inferiora Cœli naturam & ſubſtantiam participent, & ſic Cœlum eſt in omnibus rebus occultatum interius, quod extra omnes res manifeſtatum eſt exterius, & ſicut corpore ſuo patens eſt in ſuperficie mundi latiſſimè, ſic ſpiritu ſuo contractum in centro mundi arctiſſimè, ſum-

mum igitur omnium rerum corpore suo Cœlum, est in alto positum, & rursus profundissimum omnium rerum est cœlum, in imo spirituoso absconditum, & sicut corpore suo claudit & regit omnia, sic spiritu suo transit & implet omnia, ubique enim Cœlum visibiliter est in formâ suâ, & rursus Cœlum est in omnibus rebus virtute suâ, & ut Cœlo nihil est per omnia manifestius, sic rursus in omnibus Cœlo nihil est occultius, Tu autem, qui Cœlum extra omnia semper vides, Cœlum in omnibus absconditum intelligas, & hoc absconditum Cœlum fac ut pateat, tunc nulla virtus manifesti Cœli, te unquam latebit, *hoc Cœlum seu lapis Philosophorum, in omnibus rebus est, & per omnes res totius mundi transit, & est spiritus quidam vivificans, substantivus, essentialis, omnibus Creaturis hujus mundi, vitam, substantiam, essentiam largiens, quoniam ex ipso, in ipso, & per ipsum, sunt, vivunt, vegetantur, crescunt, ac omnia moventur, & virtute ejus plena sunt omnia, & nihil vacuum essentiæ, & virtutis ejus.* Hactenus *Penotus*, cui *Gerhardus Dorn*, *Nuysement*, multique alii subscribunt. Ego profundam hanc doctrinam in pauca reducam, *dicendo*, prout Deus universam naturam conservat, invisibiliter & immaterialiter, ita natura se ipsam conservat visibiliter & materialiter, conservans est spirituale, conservans conservatum materiale, *seu ut clarius dicam*, Dei proxima imago est Sol, Solis idea ignis, ignis exemplum materia Philosophicum, de quâ *Rosarius*: *Aqua nostra est fortio*

tior igne, quia facit de corpore auri, merum ſpiritum, quod ignis communis facere nequit, qui reſpectu noſtri ignis ſicut aqua eſt, ideo dicunt Philoſophi, *Comburite æs noſtrum igne fortiſſimo*, & Anaxagoras Clazomerius, *Sol noſter eſt rubeus & ardens, qui conjunctus eſt animæ albæ & naturæ lunæ ſpiritus medio, quamvis totum ſanè nihil aliud ſit, præter argentum vivum philoſophicũ.* Sed ut inſtitutum proſequar, Dico ſubſtantiam divinam nobis inviſibilem, ſolis quidem eſſe viſibilem, ſed incognitam, unde & cujus materiæ ſit ignis communis ſubſtantia eſt intactilis ſed viſibilis, ignis Philoſophorum eſt tactilis & viſibilis, quoniam eſt ignis concentratus, ſicut communis ignis eſt rarefactus, porro Deus conſervat univerſam naturam benedicendo, Sol omnia vegetat & vivificat irradiando, ignis omnia fovet & digerit calefaciendo, materia Philoſophorum vegetat, conſervat, atque perficit ingrediendo, & penetrando, re verâ enim illa materia *Brumazar* vocari poterit, quod perpetua ſyderum, tanquam ſulphurum, circulatione, exorta & generata ſit, ita enim *Hermes: Pater ejus Sol eſt, mater luna, ventus in utero portavit, Nutrix ejus terra eſt, potentia ejus perfecta eſt, ſi in terram mutetur, in hoc à terrâ in Cœlum aſcendit, & de Cœlo rurſus in terram deſcendit, atque ita Superiorum & inferiorum potentiam in ſe recipit*, ut latius in tabulâ Smaragdinâ, clarum autem eſt, eſſe in naturâ ſubtile quoddam unctuoſum humidum terreſtre, calidum innatum humidum radicale, ſpiritũ rerum vitalẽ &

vivificantem cujus præsentia vita, cujus absentia mors est, qui in microcosmo omnia conservat, sicut in macrocosmo omnia digerit, alterat, ita enim *Expedocles*: *Naturam igne adjuvare possumus, præterea enim nullum aliud habemus auxilium*, hic ignis naturæ suscitatur ab igne externo cujus fœtus est, inde perpetua illa rerum harmonia, Sympathia, & magnetismus, paucis, hic humor est caput mundi, ut supra notavimus. Optimè de eo *Hermes* loquitur, *Cœlum seu lapis aut spiritus ille est secretum & vita uniuscujusque rei, & omnis homo indiget eo, & hæc est aqua, quæ est in tritico frumentum, & in olivâ oleum, & in persicis gummi, & in omnibus arboribus fructus & principium generationis hominis, & ex eâ est vivum, quod non moritur, quamdiu mundus est, quia est caput mundi, id est humor*, humor inquam, in quo omnium syderum influentiæ sulphureæ & salinæ, igneæ & aqueæ, subtilissimæ terrestreitatis vinculo, dulci viscositate conjunctæ, & ubique reperibiles sunt, quam verè & quamdiu enim corpus quoddam conservatur, tam vere & tamdiu hâc essentiâ excellit, & quam verè sol mundum hunc illustrat, tam verè hic vitalis spiritus fons & principium vitæ ac omnis generationis est, *Hic est ille spiritus, qui in aëre habitans, omnia etiam insecta terræ vivificat, fluminum aquas fermentat, ut postea audietis, in venis sanguinẽ movet, & tingit, in mineris metalla producit, in vegetabilib. in flores & fructus excrescit, omnib. omnia in omnib. in nub. tonat, pluit, ningit, in terris crescit, floret,*

floret, germinat, in animalibus vivificat, alterat, digerit, in mineris fumat, penetrat, figit, arte applicatus vitam conservat, morbos curat, metalla transmutat, in volatilib. volatilis, in fixis, fixus, in animalib. animalis. in vegetabilib. vegetabilis, in mineralib. mineralis, Philosophicus Chamæleon, in omnibus autem naturæ perfectissimæ, proprietatis penetrantissimæ, substantiæ tenuissimæ. Sed nunc decantatum & sufficienter hoc Ens universale probatum, ulterius Lectori ob oculos ponemus, *quâ nempe ratione visibile, quâ tractabile, & ad manus comparabile* sit, quod jam secundâ hujus capitis parte demonstrãdum aggredimur. Ante omnia verò necessum est, *ut signa quædam* curiosis naturæ Indagatoribus exponam, juxta quæ tam Artista præparans operationem suam dirigat, quam præparatum, tanquam ad lapidem Lydium conferat, alioquin ipsum errare certissimum est, cum spiritus hic ubique reperibilis, à paucis cognoscibilis sit. *Primum autem signum à substantiâ sumitur*, cum enim hoc Ens universale definiatur, quod sit omnium corporum substantia intima, purissima, conservans, necessario sequitur, illam essentiam rerum esse, nempè id, unde corpora intrinsecè & essentialiter componuntur, componuntur autem consentiente universâ Philosophiâ ex quatuor elementis mixtis, unde definiri potest corpus, *quod sit mixtum ex quatuor elementis*, ergò id quod in hoc corpore intimum seu essẽtiale est, subtilissima pars istius elementaris mixti est, id est, ex mixtione, circulatione & alte-

ratione quatuor elementorum, aliquod *quintum*, quod de *Zalento* ut supra notavi, *Brumazar* vocat, unde *quinta essentia* vocatur, quia quatuor elementorum in quovis corpore commixtorum purissimum *ens quintum* est, hinc *Scaliger* exercit. 307. S. ct. 20. *Omnis forma cujusque perfectè mixti, etiamsi non sit anima naturata tamen est quinta, longè alia à quatuor elementis.* Constat tamen hoc ens universale ex quatuor elementis, est ipsorum, & quæcunque inde producuntur corporum quinta essentia. *Secundum signum est*, quod cum essentiæ rerum proprium sit, ut sua mixta & corpora conservet, sequitur *essentiam omnem penetrativam, subtilem, & spiruualem esse debere*, alioquin hæc munia præstare, nec in omnes mixti partes influere posset. *Tertiò* quoniam omnium corporum *mixtorum conservatio* in eo consistit, ut neque internâ humiditate, neque innato suo calore destituantur, tota vis istius essentiæ conservativæ *in calido & humido naturali* consistet, adeoque hæc essentia in humido calida, propter humiditatem fluida, propter calorem & unctuositatem viscosa erit, nempè unctuosum humidum, summè volatile, summè penetrativum. *Quarto* quoniam à duabus extremitatibus non datur transitus nisi interposito medio, id est, spiritus non agit in corpus, nisi certo quodam vinculo, nullo autem alligari potest, nisi subtili terreo, *subtili* ut naturam æmuletur spiritus, *terreo*, ut accessus sit ad naturam corporis, concludimus ergò ex præfatis quatuor punctis, *quod hoc Ens universale,*

versale, sit unctuosum humidum terrestri subtili fortiter commixtum, proprietatis conservantis, penetrantis, complexionis calidæ & humidæ. Ne verò existimetis, hæc ita obiter dicta vel intelligenda esse, sciatis per vocabulum *unctuosum*, non butyraceam unctuositatem, sed illam intelligi, de quâ expressè *Morienes* scribit, *Nostrum sulphur non est sulphur vulgi, sed fixum, & non volat, & est de naturâ mercuriali & incombustibili, si enim sulphur vulgare velles dicere esse materiam metallorum, non esset naturæ homogeneæ, quod est contra omnia dicta Philosophorum.* Neque existimetis, per *humidum* aliam humiditatem intelligi, quam illam *Gebri*, de quâ testatur *nos omnia experti, & magnâ ratione speculati sumus, sed nihil invenimus in prælio perstans, præterquam humiditatem unctuosam in igne permanentẽ*, neque credatis *terrestre subtile fortiter commixtum* esse terram cribratam communem, sed est illa quã sæpius ventilatam ventus in utero portavit, & quæ Solis ac Lunæ est, Mater omnis perfectionis, ut scitè *Hermes* eam vocat; Quod sit *proprietatis conservantis*, non est sumendum, ut in conservâ rosarum sacharum rosas conservat, quanquam & hoc, virtute sui interni balsami hanc qualitatem conservativam habeat, sed est illud, quod in animali facit vivere, in vegetabili florere, in minerali metallescere, adeoque causa conservans vitam, vegetationem & metallescentiam, unde rectè *Hermes* ut supra notavi, *quod sit vita uniuscujusque rei, quod sit in tritico frumentum, in olivâ oleum, in persicis gummi, in*

boribus fructus, principium generationis hominis, quod ex hâc materia vivum sit quod non moritur: deinde per *proprietatem penetrantem*, non intelligi debet, quod corpora penetret, ut aqua chartam, Mercurius coreum, sed est vis penetrans dans corpori citra augmentationem ponderis penetrantiam, id est actionem citra reactionem, ut sub finem hujus capitis audietis, est *complexionis calidæ* non activè sed potentialiter, est ignis naturæ non artis, denique est *humidum, quod manus non madefacit*, paucis, est *mercurius Philosophorum, materia quam solam illi admirantur, & circa quam soli ipsi occupantur tanquam nucleo rerum, relictis plebi siliquis*, Mercurium autem vocant, quod Mercurii instar in varias figuras mutetur, & ut Protheus ille sub variis larvis reperiatur. Definitionem ergò hanc secundariam ideo addidi, ut primaria eò clarius intelligatur, nempe *ens universale, est unctuosum-humidum, terrestri subtili fortiter commixtum, conservans, penetrans, calidum humidum*, eandem enim definitionem habetis, si oleum commune cum aquâ communi injectâ calce vivâ misceas, prodibit enim mixtum unctuosum humidum terrestri subtili fortiter commixtum, conservans, penetrans calidum & humidum, quanquam quoque reverâ Philosophicum illud mixtum, aliud nihil sit, præter *Philosophorum oleum, aqua & calx viva, simul mixta*. Præmissâ ergò hâc universali definitione, superest ut Lectori *illud quod omnibi est*, & ab imprudentibus *nullibi* videtur, *ullibi*, nempe in *quibusdam*

busdam subjectis, tanquam exemplis demonstremus. In *igne* tale quiddam latere etiam in ipso sole, incredibile fortè esset, nisi ejus rei exempla exstarent, Solis enim radios vegetabilibus misceri ac in corpus figi, naturali processu evidens est, ut in tertiâ meæ metallurgiæ parte, & in Physicâ subterraneâ capite de fermentatione probavi, idque etiam arte cõtingere, *Dygbæus* tractatu de immortalitate animæ parte primâ c.7. p.46. §.8. sequentib. testatur. *Subit animum hâc occasione memoria rari admodum experimenti, quod nobilis quidam Vir fidei sinceriſſimæ, mihique amicitiâ conjunctiſſimus, vidisse sẽ affirmavit, vasorum vitreorum sc. ope, peculiari quodam modo factorum, & artificiosè dispositorum collectos solis radios, in pulverem fusci coloris, aut purpurei in rubrum vergentis præcipitatos fuisse, fraus nulla huic operationi subesse potuit, nihil enim in vasis, antequam disponerentur, continebatur, peragi etiam debuit in calidiori anni tempestate, ut talis effectus sequeretur, hâc porrò operatione aliquibus diebus, duæ ferè unciæ colligi potuerunt, natura illi erat mirè subtilis, qua ipsum etiam aurum, corporum omnium, inter quæ versamur, gravissimum ac solidissimum, vi suâ ut sic dicam spirituali penetraret.* Flammas verò ignis vulgaris, corporibus misceri ac in corpus reduci, crocus martis, & inter alios *D. Tacchenius* in Hippocrate Chymico testis est, qui ait, acidum flammarum à ferro absumi & figi, taceo de igne lucente animalium, piscium, vegetabilium, lapidum, qui nihil aliud, quam ignis con-

centratus est, seu luna Philosophorum, unde *Aristoteles* spiritum seminalem animalium cum elemento stellarum respondere, asserit 2. de generatione animal c. 3. *Inest* inquit, *seminibus facultas quædam fœcundativa seminis, seu spiritus qui in semine spumoso que corpore continetur, & natura quæ in eo spiritu est, proportione respondet elemento stellarum.* In *aëre* hoc ens universale latere *Borellus* in observationum suarum Centuriâ primâ obs. tertiâ, hisce verbis annuit, *In aëre est quædam substantia quinta, aquæ vitæ summè rectificatæ, cœlique naturam retinens, quæ sic à Sole sine individuorum læsione accenditur, optimum spirituum nostrorum pabulum, & occultius vitæ cibus, ut cum Heroë Cosmopolitano loquar* & sequente observatione sextâ, sub titulo curatonis febris malignæ, auro soluto curatæ, docet præparationem Magnetis, ex astris hanc essentiam attrahendi, destillandi, atque eâ aurum solvendi, præmemoratus Dominus *Dygbæus* in dissertatione suâ de plantarum vegetatione, cum nutritionis plantarum artificialis & grani hordei sic præparati, 249. caules & 18000. grana habentis, mentionem faceret, subnectit sequentia: *An verò existimas tantummodo esse salnitrum, quod attractum in semen aut radicem, hanc fertilitatem adfert, minimè gentium, illud extemplo exhauriretur, nec tam immensæ progeniei materiam subministrare posset, salnitrum est ibi instar magnetis, quod attrahit similem salem, quo aër redditur fœcundus, & hinc Cosmopolita ansam arripiebat, ut diceret, quod in aëre occul-*

occultum quoddam vitæ alimentum ſit, in tali aëre, qui hoc benigno igne, maximè impræ gnatus eſt, ſalubrem producimus vitam, in eo verò, qui terreſtribus exhalationibus & marinis vaporibus abundat, parumque balſamini ſalis in ſe continet, inſalubrem ducimus vitam, hic ſal eſt alimentum pulmonum & nutrimentum ſpirituum vitalium, Cornelius Drebbel contractâ magna hujuſce ſalis quantitate, *in anguſtum quoddam ſpatium, ſuos animo deficientes hoſpites in ſua anguſta domo ſub aqua, poſtquam omne balſamum in ſecluſo aëre, in quo ipſi ſecluſi erant, conſumpſerant: aperiendo quandam phialam, quæ per iſtum vetuſtum, depravatum & exhauſtum aërem novos infundebat ſpiritus, recreare & refocillare potuit, hic igitur ſpiritus, qui in aëre eſt, attrahitur veluti per quendam magnetem, per ſalinum liquorem &c.* cui rei correſpondent experimenta nuper extractione aëris ex variis vaſculis in Angliâ detecta, inter quæ obſervârunt, aerem ab homine ſemel hauſtum illicò ſuâ ſubſtantiâ hâc privari, ita ut reliquis attractionibus nihil valeat, niſi novo ſpiritu mundi repleatur. Metalla attractiva facta & aëri expoſita tractu temporis in Mercurium verti, ipſe vidi, alias quæ *Glauberus de mercurio ſolis ex aëre facto*, in pharmacopæâ ſpagyricâ parte quartâ, pag. 47. 48. ſcribit, non credidiſſem. In *aqua* hanc nobilem eſſentiam latere, nullum dubium eſt, ſpiritus calidus fontium & ſcaturiginum, ſpiritus maris & ſtagnorum ſatis teſtantur. Aqua pluvialis putrefacta & deſtillata ardentem præbet ſpiritum qui

qui suo sali junctus idem ferè præstat in solutione juri variorumque morborum curatione, quod superius *Borellus* de suo dixit, de *nive* legatur *Bartholinus*. De *rore* expressè Author *de la Chambre*, in dissertatione suâ, de causis inundationis Nili, testatur *in rore, quem Ægyptij guttam vocant, vim fermentantem latere, quæ massã aeri expositam, adeoq; ipsũ Nilũ seu nitrũ, quod in Nilo est, fermentet*, de spiritu roris aurum solvente, videatur supra citatus *Borellus*. Novi artificem, qui ex corpore elementari, salem conficiebat, qui sal cum quocunque corpore metallico liquefactus, corpori metallico ita inhærebat, ut nullâ amplius arte ab illo separari potuerit, in *terrâ* talem spiritum latere, communis cærulei luti destillatio, & rubri limi elixatio, ac elixati destillatio docet, elicitur enim inde spiritus aurum solvens, multarumque virtutum medicarum, adeo ut hic spiritus in omnibus quatuor elementis lateat. Nunc ad *magis mixta* veniamus, & quidem ad *animalia*, inter quorum urinam & aurum tanta Sympathia, ut sine illâ aurum vix solvatur, vivax illud animal Cervus, magnam hujus spiritus copiam cornibus, sicut & omnia animalia in pilis reliquisque excrementis gerunt. *D. Tacchenius* Venetiis mihi fassus est, se ferè per integrum annnum viperas in vitro, sine omni pabulo aluisse, nec aliter observare potuisse, quam quod ex aeris attractâ substantiâ vivant, unde etiam illorum caro ad longam vitam conservandam, spiritusque vitales roborandos, tantum facit. Nobilem illum

illum perlarum fœtum ex coitu roris prodire compertum est, quanta autem vis restaurativa perlis insit, pro angustiâ hujus chartæ dici nequit, Ambram gryseam, quam eruditè *Fidus Klobius* tractatu de illâ, avium excrementum esse testatur, hâc nobili essentiâ adeò turget, ut spiritus vitales ad ebrietatem usq; repleat. Vos itaque Protomedici, pro Patronis vestris divitibns in longâ vitâ, vobisq; in amplo salario diu conservandis, alio nullo utamini restaurativo, quam *sal volatile Cornu Cervi, & viperarum, in perlarum & ambræ spiritibus, omnibus per se sine additione factis, solvatis*, ac usui servetis, hæc nobilis medicina ex regno animali prodit, quâ re verâ quoad restaurationem spirituũ nobilior dari nequit. In *vegetabilibus* nobilis ille Vini spiritus essentiâ hâc universali pleniſſimus, plurimi alii fragrantissimi spiritus, seu olea volatilia hujus essentiæ receptacula sunt, incorruptibilis Mercurius vini, de quo *Ripleus*, *vidisse se Bufonem rubram, tantum de uvarum succo bibisse, donec intestina crepuerint*, nec uvarum succus solus hoc præstat, percepistis in Experimento nostro metallifero, hanc essentiam mercurialem in omnibus oleis latere & reperiri. Ad *regnum minerale* progredior, in quibus teste *Helmontio* pag. 460. *Sulphura sunt, quibus correctis, tota morborum cohors auscultat, utpote quorum pluralitas in unitatem Archæi tanquam in pugnantem pugnum contrahitur, hoc pacto in ipsâ animæ sede combinatoque duumviratu, amentias, apoplexias, caducos, paralyses, vertigines, asthma-*

asthmata, atrophias, immanesque defectus annihilari vidimus, stupente sc. ipsa natura. Hortor itaque Tyrones addiscant sulphura spoliare vi peregrina ac virulenta, sub cujus nimirum custodia abditur ignis vitalis, archæum in scopos desideratos placidissimè ducens. Salium substantia hâc essentiâ adeo plena est, ut universum mare tanquam salsum virtutem mercurificantem, ac igne Philosophorum lucentem habeat, prout postea audietis, nec lapides hâc essentiâ vacuos esse, experientia docet, quoniam in alcali converti possunt, quod hujus essentiæ promuscondus est, ipsa metalla & mineralia suum existere huic essentiæ debent, eâ enim præsente, metalla sunt, eâ avolante, in terram rediguntur, eâ nimiâ quantitate accedente, liquida ac Mercurius fiunt, non secus si metallis terra lapidis addatur, ea in vitrum, si terra sulphuris superveniat, in terram mutantur, satis enim superque in Physicâ meâ subterranea, sub titulo, de principiis metallicis demonstravi, esse arti impossibile, ob fortissimam mixtionem, quicquam ex metallis elicere, quod eorum simplex principiũ constituat, sed quicquid in hoc negotio arti conceditur, in eo tantum consistere, ut principia metallis superaddi, atq; ita metalla in hoc vel illud principium, nova decompositione reduci possint, *hanc decompositionem inprimis Mercurii vivi*, nobis negat *D. Guernerus Rolfincius, Professor Ienensis*, missis nuper in lucem, de non entitate Mercurii corporum schedis, nescio quæ larvæ virum, *alias prudentem, doctum, & circumspe-*

cumſpectum ſtimularint, quod odioſam hanc materiam defendendam ſuſceperit, proter quam ſanè à peritiſſimis Chymicis eludetur ſeque proſtituet. Etſi verò pro loci hujus anguſtiâ, propoſiti mei non ſit, præfatas ſchedas refutare, non poſſum tamen non tribus verbis earum nullitatem Lectori monſtrare. Omnis autem demonſtratio vel *ab authoritatibus, vel à rationibus phyſicis, vel ab experientia* dependet: *authoritates* eorum, quos *D. Rolfinc* pro negativâ affert, illorum authoritatibus numero pluribus convincemus, qui affirmativam tenent, ſed inſtar omnium, eſto ille ipſe ad quem *D. Rolfinc* deſperans de ſuis proſelytis provocavit, cujus deciſioni ſe ſubjecit, *quem ſupra omnem laudem* adeoque omni exceptione majorem eſſe in præfatione ipſe fatetur, atque is eſt *P. Athanaſius Kircher*, cui ſchedas ſuas dedicavit, is ipſus inquam eſt, qui in tractatu ſuo de magnetismo corporum phyſico, expreſſe fatetur, ſolâ aqua ſalſa plumbum in Mercurium currentem verti, quod etiam verum eſt. Verba Authoris ſunt, In libro ſuo, cui titulus Regnum naturæ magneticum ad Alexandrum Fabianum, Romæ Typis Ignatii de Lazaris 1667. latinè in quart. pag. 67. ſect. 3. cap. 1. lin. 15. 16. *Plumbum perpetuis aquis ſalſuginoſis damnatum in hydrargyrum ſolvitur.* Quid ad hæc *Rolfincius*, an putat ſui cauſa P. *Kircherum* palinodiam canturum, minimè gentium, *niſi non ſupra ſed infra laudem eſſe velit*, aut P. *Kircherum*, tanquam Mercurii metallici entitatem ſtatuentem, quoque *Thraſonicis*

gloriatorillus, ostentatoribus, ebuccinatoribus, deceptoribus, ut omnes Mercurium corporum asserentes vocat (quos ipsi titulos jure retorquemus) *adnumerabit*? quid facias hic, nunc illud *Plautinum* occurrit, *quo ibo aut non ibo, quid dicam, aut non dicam?* vide quo provocaveris miser, ad forum, in quo causa tua, antequam proposita quidem fuit, damnata est, oportet te paucæ lectionis esse in scriptis *Kircheri*, qui hæc non observabas, ne ita impingeres. Nos jam inferemus, *aut Mercurius Saturni, juxta P. Kircherum est verum ens, aut juxta Rolfincium falsum ens*, sin prius, damnata est causa Rolfincii, sin posterius, non video, quomodo *Rolfinc Kircherum* à deceptoribus separet, quorum eum numero assignavit, sed viderint hi duo, quomodo inter se conveniant. Simili infortunio *Tachenium* citat, immemor illum Authorem pag. sui Hippocratis chymici 48. & seq. entitatem Mercurii lunæ statuere, & pag. 229. *Mercurii metallici signa & differentias cum communi apponere.* Ego jam ad secundum demonstrationis genus, nempè *rationes physicas* venio, quarum ne unam quidem in schedis *Rolfincii* invenio, quæ non entitatem Mercurii corporum probet, atque evincat, impossibile esse, ut metalla fluxu Mercuriali fiant liquida, cum in contrarium firmissimæ rationes dentur, *primò*, videmus tale subjectum à natura & quidem in tanta copia dari in ~~Hydria~~ Idria, ut Præfecti mineræ Imperatori, prout ex rationibus patet, annis 1661. 1662. 1663. Mercurii ex fodinis extracti 695334. libras tradi-

tradiderint, cujus 667666. libræ Mercurii communis 26668. verò Mercurii virginis fuêre, *differt autem Mercurius virginis à communi, quod aurum amalgatum cum Mercurio Virgine & igni expositum, omnino à Mercurio tollatur, id quod communis præstare nequeat,* argentum itaque vivum à naturâ elaboratum videmus, quod nisi esset, meritò de existentia tam mirabilis subjecti & aquæ, manus non madefacientis dubitari posset. *Secundò,* videmus metalla cum hoc Mercurio tantam sympathiam habere, ut cum illo copulentur, naturam currentem inducant, atque cum Mercurio tandem per corium ac ignem transeant, suumque fœdus in omni necessitate servent. *Tertiò* videmus metalla sua sponte in hunc mercurialem fluxum deduci, ergò nullum dubium, si hæc ignis externus agat, atque corpora metallica liquefaciat, ignem internũ multò fortius acturũ, atq; corpora liquefacturũ, ita enim de eo *Paracelsus. Spiritus meus (Mercurii) calidus est, habens potestatem emolliendi omnia congelata membra meorum fratrum.* *Quartò* videmus metalla levi negotio emolliri, ac in Ceræ & metallicorum foliorum fluxum reduci posse, quod si possibile sit, cur non statuamus posse in totum emolliri, ipse *D. Rolfincius* p. 8. argumentum hoc sua luce radiare asserit, interim concessis præmissis, contra omnem rationem pag. 16. conclusionem negat, sui semper quasi oblitus. *Quatuor ergò sunt rationes physicæ firmissimæ, pro existentia & possibilitate* Mercurii corporum, contra quas Rolfincius,

ne unam quidem afferre potest, puta, quæ probet *impossibile esse, ut metalla in fluiditatem Mercurii deduci possint.*

Tertium demonstrandi genus Experientia est, quarum aliquas *Rolfincius* affert, falsas & non succedentes, ego verò ipsi totidem afferam succedentes: *quam aliam* desiderat? quam quæ à *P. Kirchero* loco citato proponitur, cujus longam naturalem plumbi macerationem in aquis salsuginosis, ego cum sale communi, paucarum horarum spatio arte abbrevio; *quam aliam*? quam quæ in *D. Tacheny* Hippocrate Chymico pag. 40. citatur: *quam aliam* denique? quam quæ *Abeguino* communicatur. *Claveus* in Apologiâ suâ de quibusdam loquens experimentis, quorum adjumento Mercurii metallici in metalla nobiliora figi possunt, subjungit, se loquutum de Mercurio vivo à metallis prolicito, quod vulgare ob nimiam frigiditatem & humiditatem nimium concoctioni sit contumax, cui operationi licet paulò antè Mercurios corporum metallicorum in genere præscribat, præcipuè tamen Mercurium arte ab argento extractum commendat, atque alibi, eodem libro nobis refert, se ipsum expertum esse, nudâ coctione argentum vivum ex stanno prolicitum posse quâdam causâ efficiente ut loquitur in purum aurum mutari, atq; expertissimus *Alexander von Suchten* alicubi nobis narrat, certo quodam modo quem innuit fieri posse Mercurium ex cupro, non qui colore sit, ut ceteri Mercurii, argenteo, sed viridi, cui ego adji-

ciam

ciam (inquit *Robertus Boyle*, qui hæc in Chymiſta ſuo ſceptico, pag. 173. & 174. notat) virum quendam Illuſtrem cujus nomini peregrinationes ejus & erudita ſcripta celebritatem conciliavêre (*Dygbæum eſſe ſuſpicor*) nuper mihi aſſeverâſſe, ſe pluries Mercurium plumbi (quem quidquid etiam Authores polliceantur, paratu valde difficilem, in aliquâ ſaltim notabili quantitate deprehendes) in perfectum aurum fixatum vidiſſe, cumque eum rogarem, quivisne alius Mercurius ejusmodi mutationem, earundem operationum adminiculo ſubiret, negativâ ſuſtinuit, *hactenus D. Boyle.* Scio ante triennium in ſplendidiſſimâ urbe Germaniæ viciniſſimâ venditum in monetariâ officinâ ſeu pro 30000. piſtolettis immutatum eſſe aurum chymicum ex Mercurio metallico paratum, cumque ejus laborantem ſeu Amanuenſem interrogarem, qualis eſſet Mercurius, reſpondit Antimonii, ſimul vaſa oſtendit, magnumque apparatum pro conficiendo tali Mercurio, modum quidem parandi in *Experimentis Dygbeaniis* pag. 146. habemus, ſed hactenus non niſi grana aliquot illo modo elicere potui, quæ tamen paucis diebus in aurum coagulata fuêre. *Glauberus* quartâ parte pharmacopeiæ ſpagyricæ in octavo mihi pag. 44. 45. 46. narrat, ſe nunquam ex tot mille proceſſibus Mercurium corporum parare potuiſſe, ideoq; ſemper credidiſſe, ubicunque Mercurii metallici apud Philoſophos mentio fieret, tropicè intelligendum eſſe, donec apud magnum Dominum laborâſſet (*credo fuiſſe*

Principem Zulickoven) cui ab alio Domino recommendatus Saturni Mercurius, atque in ejus signum uncia prædicti Mercurii, cum fixationis modo transmissa esset, cujus cum probam sumerent, in optimum aurum mutatum esse, sed mortuus est ille alter Dominus, qui Mercurium dederat, & Glauberus cum suo Domino eundem parare, et iam exhausto biennii labore non poterant, mortuus deinde etiam est Glauberi Dominus, Glauber verò semper in spe mansit nanciscendi Saturni Mercurium, quem tandem longè postea se adeptum esse fatetur, communicasse aliis, in parvo quidem, qui & ipsi veritatem confessi & experti, eandemque attestarentur, sed in parvo processus ponit, in tractatu suo de tribus principiis, sub titulo Mercurii, pag. 54. & seq. quorum aliquos probavi, sed ut dixi in parvo succedentes, causas facilè *Rolfincius* inveniret, cur in magno non succedant, *si potius ipsi rerum naturalium veritas quam desiderata Plebeja aureitas cordi esset*, insuper scio quid sit, negat D. *Rolfinc* experientias has, & benè quidem, nam non sunt ita comparatæ, *ut sua sponte se elaborent*, tales enim, D. Rolfinc desiderat, admoveat manus, & videbit, *non esse scopas dissolutas, sed conjunctas* quæ ferulam componunt, qua petulantes illi Mysochymici, veritatique refragantes, castigandi sunt. *D. Rolfinc* Methodum observat planè Philosophiæ legibus contrariam, Chymicos enim vituperando eò cogere vult, ut ipsum modum Mercurios corporum præparandi doceant, cum

cum alias precibus, ſtudiis, laboribus, & ſumptibus multis id explorari debeat, nec ulli reveletur, niſi à parte Dei ipſi manifeſtetur. Non eſt quod Chymici cenſuram veriti hanc enchyriſin indiſtinctim communicare nolint, ſed quoniam artem celare leges omnes jubent, hinc Mercurificatio, tanquam clavis artis omnimodè celanda eſt, ne horrendam Philoſophorum omnium maledictionem & excommunicationem incurramus, quantæ enim poteſtatis tam medicæ quam metallicæ, Mercurii corporum perfectorum ſint, dici nequit, ut Mercurius communis venenoſa ſua acida terra antimoniali & arſenicali, quæ in ejus præcipitatione per ſe patet, totum humanum corpus reſolvit, ac pauciſſima quantitate, conſtricto balſamo vitali, univerſam corporis humani fabricam liquefacit, ac in confuſionem agit, ita Mercurius corporum fixus, contrarium facit, pauca nempe quantitate introſumptus, acidum vagans, ut D. Tacchenius loquitur, imbibit, omnes corporis humani errores, furores, reſolutiones, liquefactiones blanditer ſiſtit, ac in requiem ducit, unde meritò à *Cornelio Agrippa* libro ſecundo de occultâ Philoſophiâ, in ſcalâ unitatis, *ſubjectum omnis mirabilitatis* vocatur, *illud tibi communicare Rolfinci, qui id contemnis, & quidem typi evulgatione, piaculum eſſet.* Vos autem doctrinæ filii, ne exiſtimetis *metallicum hunc Mercurium præcipitatum rubrum eſſe*, ſciatis *Mercurii metallorum proprium eſſe, ne in pulverem præcipitetur*, ut doctè quoque D. *Tacchenius*

pag. 229. notavit, ita enim *Helmont* de Lithiasi cap. 8. §. 5 *prout nullum sulphur est metallum, ita omnis Mercurius metallicus est verum metallum*, per consequens in præcipitatum arsenicalẽ, sulphureum, pulverulentum, heterogeneum mutari nequit, quibus consentit *Claveus* in apologiâ contra Erastum pag. 46. sequentibus. *Neque verò existimandum est, argentum vivum, quod solvendi aurum obtinet facultatem, esse illud vulgare, quod palam à pharmacopolis aut mercatoribus venit, cum enim à corpore, quod similitudine totius substantiæ aurum referat, & temperamento sit calido & humido, solutionem ejusdem auri præstare oporteat, illam quidem similitudinem argentum vivum commune obtinere negari non potest, temperamento autem esse frigidissimo certum est, & maximè indefinito, sed aliunde argentum vivum nobis arte ingeniosa proliciendum & educendum est, à corpore pauciſſimis noto, quod natura concoxit, quod etiam similitudine totius substantiæ aurum magis referat, quam argentum vivum vulgare, quodque nulla arte, sed primo quoque contactu & attritu cum auro non minus coeat & misceatur, quam aqua aquæ. Iam contemplare altius quodnam sit illud corpus.* Occasione hujus dicti, experimenti recordor, quod nuper *Monachii* adstante meo Amico *Gerhardo Gorisio Roterdamo* peregi: singularem Mercurii vivi speciem habebam, quam cum auro amalgamare volui in patellâ vitreâ, Mercurius ad contactum primum auri ita excaluit & efferbuit, ut periculum fuerit,

nc pa-

ne patella vitrea rumperetur, manus enim, quâ eam tenebam, præ calore amovenda erat, porrò ex hac insigni reactione ingentissimus odor, nucis myristicæ fragrorem accuratissimè referens, ortus est, qui totum hypocaustum ita repleverat, ut omnes quasi penetrantissimo vapore inebriarem r, timui primum, recordatus Historiæ *D. Tacchenii* in Hippocrate suo pag. 213. ubi se suavissimum fragrorem ex arsenico accepisse, sed posteà pessimè habuisse recenset, sed nihil ex hoc Mercuriali vapore mali subsecutum est, nisi quod gravedine capitis, quâ tum laborabam, illicò solverer, tum recordatus dicti *Helmontiani*, de Mercurii reactione in aquam vermes necantem, ubi ait, *sic nempe scholæ etiam in vitæ addiscant, quod quædam agentia citra passionem aut reactionem patientium liberè semper indefessisq; viribus agant, & perstante eodem semper sui pondere*, quod in hoc amalgammate observavi pondus suũ servante, etsi tantâ spirituum copiâ emissâ totum evaporâsse præsupposuissem. *Est itaque Mercurius Philosophorum longè aliud mixtum, quam Mercurii communis*, quod Philaletha noster sincerissimè declarat, verbis ferè aureis, ita enim capite secundo de componentibus principiis Mercurii sophici ait: *Intentio quorundam in hac operantium arte est hæc, ut Mercurium diversimodè purgent, nam per salia adjuncta sublimant, alii à variis fœcibus, nonnulli per se tantum vivificant, sic repetitis operationibus Mercurium philosophicum factum esse autumant, & errant, quia non in natura operan-*

tur, quæ sola in suâ naturâ emendatur : sciant itaque aquam nostram componi ex multis, esse tamen rem unam diversis substantiis, unius essentiæ concretis factam, est nempè in aquâ nostrâ requisitus primò ignis, secundo liquor saturniæ vegetabilis, tertiò Mercurii vinculum, ignis est mineralis sulphuris, & tamen non propriè mineralis est, nedum metallicus, at medius inter mineram & metallum, neuter, utriusque particeps, chaos sive spiritus, quia Draco noster igneus, qui omnia vincit, tamen per odorem Saturniæ vegetabilis penetratur, cujus sanguis cum succo Saturniæ concrescit in corpus unum mirabile, & tamen corpus non est, quia totum volatile, nec spiritus, quia in igne metallum liquatum refert, est itaque reverâ chaos quod ad omnia metalla se habet ut Mater, ex eo enim omnia extrahere novi, etiam Solem Lunamque absq; elixire transmutatore, quod qui pariter vidit, potest attestari, &c. Ex supra citatus *Anaxagoras Clazomerius: Sol noster est rubeus & ardens, qui conjunctus est animæ albæ, & naturæ lunæ spiritus medio, quamvis totum sanè mihi aliud sit, præter argentum vivum Philosophorum.* Non dico in communi Mercurio, non plurimum hujus essentiæ latere, sed fateor difficillimè inde separari posse ob mixti tenacitatem, *sunt etiam qui Mercurium metallicum etsi vivum & verum videant, sophisticum pronuntient*, sed hos ad sufficientiam in Physicâ meâ subterraneâ, pag. 462. & seq. refutavi, quemadmodum & illi errant, *qui Mercurium ex metallis productum, pro principio aliquo, & parte metalli statuunt*, uti Helmont

Helmõt facere videtur, cũ in tractatu de potestate medicaminum §. 40. inquit, *sensi cruditatem Saturni, pinguedine fixorum salium solubilem, sicque dividi partes compositi, ut argentum vivum currere permittat*, sed hoc refutavi in physicæ meæ subterraneæ lib. 1. sect. 3. cap. I. *Certè Mercurius currens sive communis, sive ex metallo factus, non est ullius metalli principium, sed ejus ens, seu id, quod metalla currere facit, eisque metalleitatem dat, est omnium metallorum verum principium*, nihil ergò in Saturno respectu Mercurii crudum, cum quodlibet metallum & minerale totâ suâ quantitate Mercurius, & si is factus sit, bonum metallum inde fieri possit, non secus ac tota libra cupri in vitriolum decompositione resolvitur, quod vitriolum reductum alteratum cuprum exhibet, vide *Gebri & Clavei Mercurium Iovis*, Nec in mercurificatione separatio partium, sed additio pro decompositione detur, quemadmodum spiritus sulphuris ex quovis metallo vitriolum facit, sed id vitriolum pro varietate metalli diversæ est qualitatis medicæ, ita Mercurius corporũ pro varietate sui subjecti, diversæ est qualitatis metallicæ, ut id experientia docet, *communis enim Mercurius, & Solis Mercurius, & ens Mercurii, seu decomponens Mercurium*, adeo differentia sunt, ut Sol & terra, medicina & venenum, sacharum & acaciæ succus, unum enim digestione in melius, alterum in pejus mutatur, unum in medicinam, alterum in venenũ, unum in aucreolum nepenthes, alterum in lethife-

ræ

ræ hypercatharseos causam degenerat, ut *Heslingii Azoth* similiumque. Sed nunc ne curiositatis vento in ampliſſimum quæſtionum & experimentorum Oceanum, ex ſuccinctæ brevitatis portu, præter intentionem rapiar, vela mihi, Deum teſtor, invito contrahenda eſſe video : tot jam res loquutus fui quam verba, prout practici obſervabunt, in ſecundâ enim hujus capitis parte, *exiſtentiam univerſalem philoſophicæ eſſentiæ, in omnibus elementis & elementatis ſeu mixtis* adeò demonſtravi, ut bardum eſſe oporteat, qui hæc non intelligat: ſed video Lectorem ſecundæ hujus partis finem deſiderare, nempe præparationem, acquiſitionem, & tractationem hujus eſſentiæ, quæ etſi ſufficientiſſimè in præcedentibus tradita & edocta ſit, Tyronibus tamen paucis verbis eam candidè, & quantum licet exponam. *Morienes* ait, *hoc accipe, quod in ſterquiliniis ſuis calcatur, ſi non absque ſcala aſcenſurus, cades in caput*, id eſt, ſepara eſſentiam, in quantum poſſibile, à ſiliquis, quod, quâ id ratione fiat, intellige, *Primò* cujusvis corporis quamlibet externam formam mortifica & dele, *deinde* reduc ad univerſalitates formam, quæ ſalina eſt, ex hoc ſalo piſcare Philoſophorum Echneidem, *ſeu* fac ex corporibus alcali volatile & fixum, & habes mare Philoſophicum, in quo linea horizontalis, *vel* recipe ex quovis corpore, vel pluribus corporibus ſal urinoſum, nitroſum, acidum, ſalinum, ſulphureum, his quinq; junctis orietur chaos philoſophicum ſeu ſolvens, in quo calx metalli magnetica, quintam eſſentiam

facilè

facilè attrahet, & Mercurius fiet, à quo furtum exiges, & ut vitam redimat, perlarum te liquore beabit. Quæ omnia non modò multoties practicè, sed toto hoc discursu etiam theoricè firmis rationibus probavi, nec mihi philosophorum authoritas circa hanc Enchyrisin deest. Audite, quid antiquissimus pariter & doctissimus *Philosophus Gallus, Gratianus*, citante eum *Rosario* ad antecedentem nostram praxin conferat, apertè scribendo, atque universalem existentiam entis Mercurialis probando, sequentibus: *De omni re potest fieri cinis, & de illo cinere potest, fieri sal, & de illo sale fit aqua, & de illâ aquâ fit Mercurius, & de illo Mercurio per diversas operationes fit sol*, Res enim naturæ, *ut superius ex Rhasi notavimus*, subtili artificio ita colligatæ sunt, quod in qualibet re sit res quælibet potentiâ, licet actu non videatur. Et *Albertus* expressè fatetur, *Non dari rem elementatam, in cujus ultima substantiatione non reperiatur aurum*, quanto magis Mercurius, utpote sine quo aurum fieri non potest. *Helmont* brevibus longa dicit, cum ait, *calcinata acerrima, cum sale armeniaco resoluto & tartaro putrefacto, dulcorantur*, seu in Mercurium non acidum & corrosivum, ut communis est, vertuntur, hujus Mercurii spiritus, *astrum* vocatur & *electrum immaturum*, & id, de quo hactenus egimus, atque ita clarè exposuimus, ut neminem mortalium id unquam fecisse arbitremur, neque ego clariùs scribere potuerim, nisi prorsus perlas Suibus proijcere animus esset, quod Deus avertat.

Supple

Supplementi in Physicam subterraneam

Caput. VI.

Finis.

MUlti reperiuntur, qui *Entis hujus universalis finem & usum* ignorant, his hoc capite satisfaciam, sciant itaque *duplicem* esse, *unum ad medicinam, alterum ad artem metallicã transmutatoriã.* Medicinam quod attinet, omnes Philosophi testantur, *hoc ens, talis naturæ esse, ut corpus humanum in longa sanitate conservet, morbos quoscunque curet, insuper etiam metalla omnia in perfectissimum aurum transmutet*, uterque effectus ab hostibus Chymiæ atrocissimè semper disputatus ac negatus fuit, sed hoc loco rationes physicas, veras, ac novas adducemus, quibus veritas hujus duplicati effectus, omnibus ratione pollentibus eâque uti volentibus, clarissimè patefiet, nihil enim sine causis naturalibus proferemus, unde *D. Thomas ad fratrem Reinaldum, Ne cures de verbis Philosophorum modernorum & antiquorum de hac scientia differentium, cum in capacitate intellectus, & in demonstratione experimentali Alchymia sibi sedem constituerit.* Prima autem difficultas circa existentiam Panaceæ seu medicinæ universalis inde oritur

oritur, quod diversis morbis diversa & sæpe contraria remedia quærenda, his resolventia, illis adstringentia, his calida, aliis frigida præscribenda sint, quæ diversæ qualitates in uno subjecto medico simul & semel esse nequeunt, & hæc est opinio *pluralistarum, humoristarum, Galenistarum & communium scholarum* existimantium, hanc objectionem quovis nodo gordio implicatiorem irresolubilioremque esse, sed quam fallantur, postea videbitis, si pauca quædam præliminaria de hominis fabrica audietis. Cum enim omnipotenti Deo placuerit, mixtum animale & quidem humanum producere, ordine, quem in omnibus suis creatis observavit, id fecit, pro fundamento ergò ossa posuit, sed quoniam hæc suâ sponte se movere non potuissent, nervos illis addidit, qui motu & nutrimento opus habebant, motu, ut subtilis spiritus eos penetraret & moveret, nutrimento, ne quotidiano motu siccarentur, & contraherentur, seu attererẽtur, hinc musculos illis substravit, musculisq; venas indidit, ut cruore continuo humectarentur & nutrirentur, ne verò hic sanguineus humor deficiat, opus fuit quotidiano potu & victu, ejusque in sanguinem & spiritus transmutatione & circulatione, inde intestinorum ventriculi, hepatis, cordis, cerebri necessitas, ut verò quid esset, quod alimentum quotidianum in sanguinem & spiritus alteraret & digereret, inditus est homini ignis vitalis, cujus ope victus cum potu in sanguinem, sanguis in humorem nervosum, spermaticum, & spirituosum

rituosum digeritur, ipse verò ignis vitalis perpetuâ aeris refocillatione indiget, unde pulmonum officina, ex quibus cuivis obviam est, *principale negotium humanæ fabricæ*, ejusque conservationis, in digestione seu alteratione alimenti in sanguinem & spiritus consistere, pro huius enim alterationis bonitate vel vitio, humores generantur in corpore vel probi vel vitiosi, unde quod illis nutritur, vel validum, vel morbosum esse oportet, hanc verò alterationis causam *unicè â spiritu vitali profluere* adeo certum est, ac claret solem cuncta in macrocosmo alterare & digerere, & errant Galenistæ, quod his digestionibus varias causas differentes affingant, ut *facultatem chylo-hæma-sperma pneuma-poitikin, item facultatem retentricem, expultricem, separatricem*, nugæ istæ sunt, & conceptus metaphysici, æque ac si dicas, est *facultas carbo-cineri-fuliginificans*, & has facultates facias ratione ortus diversas, certum enim est illas omnes ab igne venire, sic *unus est Sol*, qui omnia fovet, in radice radificans, in caule caulificans, in floribus florificans, sic etiam in corpore humano & quovis animali *est ignis seu spiritus vitalis* digerens in ventriculo & intestinis cibos, alterans eos in hepate, corde & venis in sanguinem, mutans sanguinem in cerebro, nervis, & venis spermaticis in liquorem album, nervosum, spirituosum, ille solus est digestionis, excretionis, retentionis, Chyli-Chymi sanguificationis fons & causa. Ipse *Sennertus* non nisi in agone Chymicorum amicus in libro tamen suo de consensu

conſenſu & diſſenſu Chymicorum cap. 11. ſub principiis Chymicorum fateri cogitur de hoc ſpiritu univerſali ſequentia: *Actiones autem à tota ſubſtantiâ dictæ & occultæ proprietates huic ſpiritui, tanquam proprio ſubjecto tribuuntur, qui in venenis eſt veneficus, in purgantibus purgans*; Quemadmodum enim *ignis culinarius in una olla* diverſas coquit carnes & olera, maturatq; & digerit, quodlibet juxta ſuam qualitatem, ita in univerſo corpore humano hic ignis vitalis omnia membra conſervat, omnes digeſtiones peragit, quamlibet juxta ſui continentis & contenti exigentiam, etſi in uno horum deficiat, illicò error in naturâ animadvertitur, hoc eſt quod in peſte conquerimur, ignẽ hunc vitalem adeò debilitari, ut venenum vel digerere, vel foras pellere nequeat, inde apoſtemata interna & vomicæ viſcerum, inde cruditates ſanguinis, & hinc tot morbi, in cerebro catharrrum, in ſanguine ſerum, nunc acre, nunc aqueum nimis, in ventriculo & inteſtinis adipepſia, ut ſequentibus doctè *Caſpar Barlæus* in dedicatione ad *D. Adrianum* Tollſupra praxin auream *Stockeri*, expreſſit,

Quisquis in humano defigis corpore vultum
Soſpes ab humano corpore diſce mori.
Vivimus & vita miſeri torquemur ab ipſâ,
Et dolor haud una nos ratione necat.
Iam caput afflictum eſt, jam tinnit iniquior auris,
Nunc oculos grando, nunc premit ava gulam.
Hic gemit, hic arcto gravius ſub pectore tuſſit,
Ille putreſcentes bajulat æger aquas.

His titubans lingua est, aliis vestigia nutant,
Hic riget, hic flammis æstuat, ille tremit.
Nunc natura foris, nunc intus fracta laborat,
Et Domino adversa est, pars sua quæque suo.
Corpus iners trahimus, sed tot cruciabile morbis,
Membraque diversus singula tortor habet.

Sed diversi hi Tortores effectus potius unius tortoris sunt, qui exacerbatus in universum corpus furere incipit, non secus ac ignis extra modum agitatus, in subjectum suum flammabile fortius agere, idque citius consumere incipit, eadem prorsus est ratio cum hoc igne vitali, *variat enim pro natura sui pabuli* seu nutrimenti, si ipsum *suffoces*, supprimetur, ut in apoplexiâ, & strangulatione, Plethorâ, Pleurisi, aliisque videmus; si nimium *agites*; se ipsum consumet, ut in febre hecticâ, causone, aliisque inflammationibus, si nutrimentum nimium rarescibile, tenue, subtile, oleosum sit, citò rarefiet, atque ab igne consumetur; si densum nimis & crassum, reactioni ignis hujus, inidoneum erit; si nutrimentum sit purum, ignis vitalis erit purus, sin secus tetricis vaporibus replebitur, *nutrimentum verò seu paubulum hujus ignis* partim in aere consistit, unde sal quoddam attrahit, sicut flamma sulphuris in præparatione olei sulphuris, *aciditas enim illa non à sulphure, sed ab ambiente resoluto aëre venit*, ut alibi probabimus, multum ergò qualitas aeris ad hunc ignem conservandum, imò plurimum facit, cum solo odore rerum bonarum vel malarum

malarum refocillari aut exstingui illicò possit, ut sæpè vidi, *ellychnium hujus ignis subtilissimi sanguinis spiritus sunt*, quos tetricis, melancholicis, aut pestilentibus, contagiosis atomis, vel variis animi pathematum exacerbationibus refertos esse minimè convenit, juxta ejus enim puritatem & flamma ardebit, sicut ellychnii communis alteratione, flammæ quoque alterari possunt, nutrimentum hujus ignis *quotidianus victus* est, quis, qualis, & quantus esse debeat, diætæ methodus docet, adeò ut heic loci apponere supervacaneum & contrà intentionem sit, *qui non medicinam, sed supplementum Lectori promisi.* Nunc ut vela contraham, atque universalem doctrinam dari posse probem, dico *circa corpus humanum duo consideranda esse*, unum quod est alterabile, digestibile, nutrimentum, alterum quod est alterans, digerens, & agens, *primum* in sex rebus ut vocant non naturalibus consideratur, & in hoc fateor methodum diæteticam plurimum posse, si nempè qualitatem & quantitatem rei alterandæ probè observes, sed hoc non est corpus curare, verum illud præparare, ut sit curabile, nisi enim *secundum*, id est universale illud alterans, digerens, & conservans, consideres, atque ad ignem vitalē respicias, omnis tua nutritio & medicina inutilis erit, hinc optimè Arnoldus, *Hoc egerunt quidam Veteres Medici, eorum unica intentio fuit, vigorare naturam, quæ alleviata & vigorata, perficit omnia, ut expedit*, quid enim mortuo medicina vel victus prodest, utpote inalterabilis ob defectum

ignis vitalis, cur frequens coitus, & venæ sectio ventriculum, aliaque interna viscera debilitant? quia hoc modo multum vitalis ignis perditur, cur in his medicina citò, in aliis tardius operatur, cur hi ex vitioso & crudo nutrimento optimum habitum, alii ex optimo victu pessimum nutrimentum conquirunt, cur hi vulnerati citò, alii tardè curantur & consolidantur? cur inquam, nisi quod ignis vitalis in his fortis, in aliis debilis sit, non tam ergò ad subjectum quam ad objectum respicite, atque vitalem hunc ignem confortate, *eumque ex pluralitate vestrarum facultatum, potentiarum, & digestionum* in unitatem reducite, ut *Lullius* paternè monet in theoricâ sui testamenti cap. 32. sequentibus, *Benedictus sit Deus gloriosus omnipotens, qui humano generi dedit intellectum ad conjungendum & integrandum particularitates confusas totius medicinæ, cum universalitate reali, per quam remanebunt rectificata omninò. Et ideo fili, monemus te, si desideras esse perfectus medicus, non pœnas te complacentiæ particularitatum medicinæ, quia confusæ sunt, & non integræ, natura enim eas pati non potest propter confusionem nimiam, sed complacere in unicâ medicina, quia non est nisi una sanativa totius malitiæ, pravitatis, & infirmitatis, & confortativa spiritualium virtutum, & paulo post, qui multas & plures particularitates scivit, ad universalitatem reducere, inter alios erit melior, in particularitatibus sunt virtutes confusæ, & in universalitate sunt reales virtutes in unum congregatæ & excitatæ, sicut totius naturæ*

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [106] - 100
PUBLIC DOMAIN

turæ curſus manifeſtat, eſt medicinarum medicina qui eam habet, donum Dei habet, quia theſaurus eſt incomparabilis, hactenus ille. Fatebimini ergò igne vitali confortato & exiſtente ſalvo omnia totius œconomiæ humanæ tranquilla & tuta fore, illo in furorem acto, omnia sævire, illo confortato omnes digeſtiones benè abſolvi, puros humores generari, obſtructiones reſerari, atque omnia membra ſuo officio fungi, illo alterato autem vel extincto, quid aliud, præter morbos & mortem ſequi neceſſarium eſt & conſequens? *hic enim ſpiritus vitalis per univerſum corpus diffuſus, centrum ſine circumferentiâ, ignis ſine foco eſt*, quanquam huius ignis focum cor eſſe, eumque ibi primùm accendi & ultimò manere credibile ſit. Cum itaque fateri cogamini, eſſe in corpore humano unicum quiddam, quod ſe ut agens erga omnia nutrimenta, humores, medicinas habeat, quo uno omnes digeſtiones, alterationes, ac transmutationes, quæ in corpore humano, curſu naturali contingunt, abſolvuntur, eâdem etiam neceſſitate fateri cogemini, dari medicinam quandam, quâ hic ignis vitalis purificetur, conſervetur, & confortetur, quo purificato, conſervato, & confortato, omnes ejus actiones in corpore humano, rectè procedere neceſſum eſt, *hanc vero medicinam ſpiritui huic, ſeu igni vitali conformem eſſe* debere neceſſarium eſt, alias venenum eſſet, quicquid enim huic igni contrariatur, venenum eſt, quicquid illi aſſimilatur, medicina, videtis, quam paucâ veneni doſi, vitalis hic ignis agitari & tandem extingui poſſit. Cur ergò dubitatis pauca eum

ca cum etiam dosi refocillari & accendi in ipsis extremis posse, si pauca grana Mercurii præcipitati, totam naturam in salivationem resolvunt, cur hujus præcipitati contrarium, non contrarium effectum præstaret, & resolutam restringeret, vagantem reconciliaret, quod de omnibus venenis eorumque contrariis intelligendum velim, neque enim, ut *Basilius Valentin* Monachus Benedictinus scribit, *Natura in tantum cecidit, & à Deo maledicta est, ut mala tantum ei contingere necesse sit, quia Deus in omni tam animæ quam corporis affectu solamen ei concesserit & remedium.* Dixi autem, quod medicina talis huic igni quam simillima esse debeat, nempe quoad *substantiam* aerea, ignea, limpida, spirituosa, penetrans, *qualitate enim penetrativa* hic spiritus omnes obstructiones reserat, nervos & membra influit, digerenda digerit, quia omnis digestio & alteratio per penetrationem fit, unde Philosophus, *requirit alterationem ante mixtionem, & penetrationem ante alterationem*, temperamenti etiam esse debet *æqualissimi*, ut putredini & corruptioni resistat, paucis, unctuosum calidum innatum, quo ignis vitalis conservatur, humidum permanens, & radicale, ne ab igne hoc consumatur, atque hoc unctuosum humidum terrestri subtili incorporatum est, ut materiale in materiale agat, cum juxta Galenicos, *qualitatibus metaphysicis homo nec constet nec conservetur, minus curetur.* Eleganter nobis hanc medicinam depingit *Arnoldus Villanovanus* in lib. de retardatione Senectutis, &

rejuve-

rejuveneſcentiâ acquirendâ cap.2. *Et eſt ſcien-dum*, inquit, *quod innovatio & confortatio cutis fit cum potione aquæ auri puriſſimi propriè: ipſa namq; Alopeciam curat, & Tyriam, & transmutat corpus humanum, ſincerat & innovat ipſum, & virtus multarum rerum approximat huic operationi, ſed ipſa eſt, quæ prædictum miraculum facit, & quæ non corrumpitur, & complexioni humanæ eſt conveniens, & neque calefacit, neque infrigidat, neque humectat, neque deſiccat, imo eſt omni temperamento temperata, omnemque rem excedit in temperantia & perennitate, quam habet: etiam ſubvenit ſtomacho frigido, timoroſos facit audaces, cardiacos confortat; valet contra melancholiam & alopeciam, & calorem naturalem confortat & temperat, in quibus non eſt res aliqua, quæ ſtare poſſit loco ejus: & virtus eius in ſua manifeſtatur ſubſtantiâ, quia eſt in eâ claritas, ideo clarificat, & in ea eſt magna temperantia, ideo magnum temperamentum efficit, ſuper omnem rem, & quia in ea eſt perennitas, ideo conſervat corpus humanum, & in ea eſt aſſimilatio complexionis humanæ, & ideo incorporatur, ſi præparetur, ut decet, & in ejus præparatione eſt totum ſecretum, quod ſapientes propter invidiam occultaverunt. Confirmat autem & ſincerat cordis ſubſtantiam, & ſuæ puritatis impreſſione omnem deiicit impuritatem ab eo, & tuetur illud, & clarificat ſpirituum ſubſtantiam, & movet ſanguinem ad cutim, & inducit pulchritudinem juvenilem, & abſtergit abſterſione levi.* Hactenus *Arnoldus*: Utendi autem modus hanc medicinam

longè alius est, quam vulgaris Medicorum Cohors existimat, quæ sibi persuasum habet, *medicinam hanc indifferenter sumpt m operari*, potest quidem omni tempore, in omni affectu, curativè, & præservativè, in omni ætate sumi, semper naturæ ignem confortabit, sed sic, ut obstacula ei removeas, superflua demas, necessaria addas, *ignis enim nutriens, digerens, alterans est, non id quod nutriri, digeri, & alterari debet, combina ergo subiectum ad objectum*, & videbis philosophos vera scripsisse, *esse nempe unum magnum digestivum catholicum*, sic etiam vulgus existimat, *medicinam hanc metalla alterare sine prævia incorporatione, metallorumq; purgatione & præparatione*, sed quam fallatur, postea audietis, nunc scio omnes paratos, atque juxta illud *Virgilii, Intentaque ora tenere*: Quomodo hæc medicina præparetur, sed quoniam præparationem ejus in capite præcedente posui, nolui eam heic repetere, opponitur pesti, materiæ naturæ humanæ quarto modo contrariæ; ergò facilè colligetis medicinam hanc ex ejus contrario, *materia nempè naturæ humanæ quarto modo amica & similari*, componi, pestis constat ex atomis aereis corruptis extra temperamentum actis summè raris spiritus vitales agitantibus & exstinguentibus, medicinæ hujus materia quoque *ex atomis aëreis sed temperatis & incorruptibilibus ad extremum gradum digestis* constat, unde quicquid in corpore humano furiosum in errore vagatur modicè restringit, temperat, *spiritusque vitalis proximum pabulum est, non secus*

illum

illum ac ſulphuris flamma, vinum conſervans, ſed ne Lectori, longiori ejus deſcriptione tædioſus fiam, atque limites compendii excedam, de poteſtate medicâ univerſali noſtri entis in corpore humano heic loci finiam. Sciant ex his *Galeniſtæ*, plura eſſe, eaque diverſa corpora nutritioni & digeſtioni in Corpore humano convenientia, multa etiam eſſe medicamina in quantitatem & qualitatem nutrimenti agentia, *unum autem tantum univerſale digeſtivum*, unum ignem vitalem, ejusque conſervativum medicamen dari, *ſine quo & victus & medicina omnis in vanum tendit. Nunc ad alteram hujus capitis partem progredior*, defenſurus *metallicam transmutationem*, quæ hoc ente univerſali fit, nam de illâ, quæ per reductionem in principia per primam miſtionem contingit, ſuperius ſub experimento meo ferrifero, ſufficienter verba feci, additis talibus demonſtrationibus, quas nemo prudens negare, aut improbare poterit, *aſſt transmutationem aliquam in inſtanti fieri, ſolâ projectione pauciſſimi pulveris*, multis creditu durum, & impoſſibile eſt, qui talem *panaceam metallicam*, æque ac medicam negant, ſed eodem modo, ut cum priori, convincentur. Duo autem circa hanc transmutationem obſervanda occurrunt, *primum tincturæ ſubſtantia, deinde ejus agendi, ſeu transmutandi modus*, ſubſtantiam audietis poſtea, præliminariter verò dico, eſſe eam ex unâ parte mercurialis & ſulphureæ naturæ puriſſimæ, fixiſſimæ & adſtringentis, id eſt, *fixoriæ qualitatis* non ſecus ac communis

limus, qui junctus ipsi Mercurio, arsenico, cinabrio, ipsis volatilibus oleis partem eorum, imo tandem totum figit, & terrâ vitrioli, aquæ seu olei formâ, super quævis volatilia & adustibilia corpora, super ipso etiam sulphure abstracta, ea ita figit, ut ingentissimum ignem sustineant neque inflammentur, *aurum & argentum* commune, eandem figendi potestatem habent, Mercurius enim illis liquidis injectus, ex parte ab illis figitur. Novi argenti mineram, quæ nihil argenti in communi probâ dabat, sin vevò argento communi liquefacto iniiciebatur, bonum & multum argenti exhibebat, *Mercurius communis* singulari artificio argento commixtus & destillatus etiam in ingentissimo igne subsistit, & *arsenicum* convenienter argento mixtum, cum eodem cupellam sustinet & cineritium, aquâ forti auri instar ab eo solvitur, & in corpus grave, fuscum, plumbeum reducitur, quod per se in Cinericio probatum, à saturno absorbetur, argento verò recolliquefacto eidem resistit, quod manifestum signum est, latere in his corporibus perfectis virtutem figentem, ipsum *aurum* triplâ proportione argento mixtum id ab aquâ forti præservat, ut Docimastæ omnes norunt, hanc ergò *qualitatem fixoriam tinctura* negare quis audebit, cum auro & argento communi nec non rebus viliorib. eam concedere cogamur, nec in dubium vocari potest, *hoc figens quantitatem suam qualitate multiplicativa excedere*, cum enim communis sulphuris uncias quatuor, sedecim Mercurii uncias, in corpus solidum

dum cinabrium puta coagulare, & ejusdem sulphuris quatuor uncias, libram olei in hepatis consistentiam reducere, & unam libram olei, decem lixivii libras in smegmatis soliditatem restringere videamus, quid implicat, si etiã *tincturæ talem vim figentem multiplicativam* concedamus? Audivistis à supra citato Comite *Dygbæo* unum granum hordei, certâ quâdã imbibitione factâ, ita in seminali fœcunditate auctum fuisse, ut 18000. grana protulerit, & 249. culmos habuerit, quod miraculi instar etiamnum Parrhysiis apud Patres Christianæ Doctrinæ asservatur, quid mirum itaque, si semen metallicum ita in virtute suâ augeatur, ut tot mille partes postea in naturam suam mutet? non inquam mirum est, *cum metalla longè circa transmutationem tractabiliora vegetabilibus sint*, quod quidem jam Lectori Philochymico ad oculum demonstrabo, recensendo *veræ transmutationis processum*, qui duplex est, *alius* enim circa rerum generationem & mixtionem, *alius* circa res generatas & mixtas observatur, de *primo* sub initium hujus libri dixi, nempè res facilè habitis eorum principiis alterari & immutari posse, cum principia digestione, purgatione & combinatione purgari, perfici, & ita immutari possint, ut in novâ compositione, conjunctione, & copulatione longè aliud corpus producant, quare *semper facilius est, mixta in principio suæ mixtionis alterare, quam jam plenè composita in formâ suâ mutare*, quod ut ad *secundam* transmutationis Methodum veniam, in quibusdam

dam corporibus ferè impossibile videtur, eò quod in generatione mixtio absolvatur, atq; interdum in partes dissimilares mutetur, ut in animalium & vegetabilium mixtione contingit, *quis enim jam formatum hominem vel arborem immutabit*, in cujus mixtione causa formans seu duplicatum semen, suum accrementum in tot partes dissimilares mutavit, *impossibile enim est hominem vel arborem, rursus in principia sua seminalia reducere*, atque hæc est ratio, quod vitia, quæ fortè circa has principales mixtiones contigerunt, mixto absoluto tenacissimè adhæreant, ut sunt morbi hæreditarij omnes, quare cum Physici viderint, quod impossibile sit, naturam concreti & commixti, atque jam incompositum mutati seminis immutare, tentârunt, num per *continuum accrementum*, quo corpus ad justam suam proportionem indiget, *etiam extra & post generationem* vitiositatem seminis alterare ac contemperare possint, hinc *Hipocrates*, Aph. sect. 5. aph. 7. qui hæreditario viro parentũ epilepsiâ laborant, nisi ante vigesimũ quintũ annũ curentur, incurabiles pronuntiat, ratio, quia circa id tempus potior accretio absolvitur, quæ causa ansam dedit, quibusdam medicis, in adultis, *quotidianum victum*, unde sanguis & caro generatur, immutandi, hinc *cura lactis* nuper in usum venit non sine successu, alij verò medici, cum malum profundius mixto inhærere viderent, *transfusionem sanguinis* invenerunt, etiam non sine successu, *certum enim est pro varietate accrementi totum mixtum alterari*, quod in vegetabilibus

mani-

manifestè videmus, sylvestres enim fructus terræ hortensi impositi, domestici fiunt, & surculi alterius speciei arbori insiti notabiliter alterantur, hæc omnia autem, ut dixi, tantum eveniunt *ratione immutati accrementi*, quoniam ipsum semen duplicatum diffusum & congelatum, in primam materiam, ac statum homogeneum reduci nequit, quod si id fieri posset, longè fœlicius hæc transmutatio succederet, cujus rei exemplum in *vino* habemus, illud enim, *quod aliqualiter homogeneè mixtum, ac ex partibus magis similaribus constet*, in fermentatione multis modis, totâ suâ naturâ immutari & transmutari potest, *quantò magis ergò in metallis* homogeneis & continuis ex puris partibus similaribus constantibus id fieri & succedere poterit, ut nempè tam in semine, quam in accremento, atque ita *radicaliter* transmutentur, antequam verò ad ipsas trausmutationum metallicarum specialitates & particularitates veniam, præponendum erit *transmutationis metallicæ objectum*, quod corpus metallicum esse, nemo negabit. Jam verò occurrit *prima quæstio, quæ partes in corpore metallico transmutandæ sint?* Respondeo, si transmutatio vera esse debeat & radicalis, quod corporis metallici partes essentiales intrinsecæ (& formales & materiales,) alterandæ sint, illas puto partes, *quæ metallum componunt & specificant, & propter quas metallum non tantum in genere est metallum, sed etiam in specie hoc vel illud est metallum*, ante omnia ergo, ne in

ne in causâ transmutante erremus, sed illam juxtà objectum transmutandum dirigamus, cognoscendæ sunt partes metallicæ transmutandæ, atqui jam diximus illas esse, unde metallorum materia venit & forma, nempè partes essentiales metallum constituentes, seu ut clarius loquar, *metallorum principia*, illa numero tria esse, in præcedentibus huius libri capitibus percepistis non modò, sed & universa Philosophia Chymica in illa compromittit, vocando ea *sal, sulphur, & Mercurium*, quanquam omnes Philosophi his nominibus propriis utentes semper protestentur, se per hæc vocabula, *neque commune sal, sulphur, aut Mercurium intelligere*, quoniam commune sal, sulphur & Mercurius *decomposita*, Philosophorum verò sal, sulphur & mercurius *simplicissima principia* sunt, cur verò hæc simplicia metallica principia per communia hæc, salis, sulphuris, & Mercurii decomposita indigitentur, & denominentur, nulla alia est ratio, quam figura Rhetorica *continentis pro contento, aut totum pro parte*, non enim negari potest in his tribus decompositis communibus, tria prima metallorum principia latere, verum hæc denominatio plus obfuit quam profuit, quia maximè tam Tyrones quam Chymiæ etiam peritos Veteranos confundit, ut propter hanc denominationem, quæ ut dixi orta est ex *similitudine interna*, sibi imaginentur & quærant quandam metallicorum principiorum cum hisce decompositis convenientiam quoad ad *formam externam*, hinc totam ætatem in variorum sa-

lium,

lium, ſulphurum, & Mercuriorum decompoſitione terunt, tempus cum ſumptibus perdentes, & quoniam hoc primum, maximum & periculoſiſſimum obſtaculũ in Alchymiâ ſeu arte transmutatoria eſt, non poſſum hoc loco non magnum ſervitium omnibus errantibus, reducendo eos ad veram viam, facere, qui ſequi nolit, erret, nam cum ad projectionem venitur, omnes ſpeculatores Univerſaliſtarum ceſſant, & ſolum *transmutans & transmutandum particulariter invicem congrediuntur*, quale transmutans eſſe debeat, poſtea audietis, ſi prius intelligatis, *cujus res transmutanda nempè metallica, eſſentiæ ſit & naturæ*, non ſufficit enim ut dicas, ſal, ſulphur & Mercurius metallorum, debent immutari & immutando perfici, *operatio hæc eſt practica, & verſatur circa materias materialiter, ideoq; omnes conceptus metaphyſici, & non entia hic ceſſant*, proinde monſtrare debes, quale nam ſit hoc ſal, ſulphur, & Mercurius transmutandus, tinctura, quæ immutat, materialis eſſe debet, ergo etiam materia transmutanda, nempè ſal, ſulphur, & Mercurius, quæ principia ſi à Chymicis in medium proferantur, Deus bone! quam ridicula, quam nulla, quam non ſimplicia, ſed ſuperdecompoſita ſunt, hic vitriolum ſaccharum ſaturni pro ſale, ibi quodvis oleum & arſenicum pro ſulphure, alibi nullam non volatilem terram pro Mercurio monſtrabunt, imo ſi hæc ex metallis magno ſtudio elaborârunt, & juxta ſuum ingenium in principia reduxerunt,

adeò

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [117] - 111
PUBLIC DOMAIN

adeò infœliciter operati sunt, ut proprium corpus sua principia reassumere, aut ipsa principia ob heterogeneam decompositionem denuò coire pristinumque corpus restituere nolint, ex quibus omnibus patet, *quanta circa transmutationis studiũ ignorantia passim non occurrat, unde etiam tam paucos utiles effectus circa illam in praxi videri consequens est*, sed ut juxta hujus supplementi compendium, brevitati studeam, dico Philosophos nullâ re magis *quam principiorum metallicorum varietate mundo imponere*, sed qui erudiri velit, naturæ Cynosurâ utatur, quam in omnium rerum generatione & mixtione observat, est autem illa, ut sit *causa agens & materia patiens, deinde nutrimentum seu accrementum*, Exempli gratiâ, *in animalibus* est sperma masculi, semen fœminæ & sanguis menstruus ad uterum fluens accrescens & fœtus nutrimentum seu accrementum, vel duplicatum Parentum semen & sanguis accrescens duplicato semini. In *vegetabilibus* natura semen masculũ in quolibet vegetabili producit, quod terræ commissũ ejusdẽ succũ tanquâ fœmineum attrahit, superveniente aquâ pluviâ æterræ portione tanquã nutrimento & vegetabilium accremento, in *metallicis corporibus est* semen masculum, est fœmineum, vapor uterque, sulphur utrumque, unum rubrum, alterum album, agens unum, patiens alterum, terra subtilis utraque, quæ conjuncta unctuosum humidum facit, quod *mercurium Philosophorum* vocant seu *Brumazar*, atque illud duplicatum semen

seu

seu mercurius duplicatus, certam quandam terram pro accremento habet, quod cum accedit, mixtum fit, quod *metallum* vocamus, sicut ex junctis prænominatis principiis *animale*, ex vegetabilibus *vegetabile*, & quemadmodum, si duplicato semini animali aliud accrementum quam sanguinem, & vegetabili duplicato semini, aliud pro accremento quam aquam apponeres, nulla accretio nisi *monstrosa* fieret, ita certè si aliud quid, quam convenientem terram duplicato mercurio, seu metallorum semini apponeres, nil inde generaretur, quod etiam intelligendum est, si semen vel masculinum vel fœmineum unius regni *solum* sine altero sumas & accremento licet convenienti apponas, nihil enim inde orietur, quoniam medium uniendi deest sperma cum accremento, quod medium in semine masculino latet, ita quod si solum sulphur masculum, terræ licet genuinæ metallicæ apponatur, non accrescet, quia Mercurius tanquam fœmineum deest, medium quod accrescere debet, potius massam, aut aliud quid producet, nec accrementum per se sine duplicato semine unquam in ullum effigiatum & specificatum corpus mutaretur, videtis ergò necessitatem hujus principiorum *Trinitatis*, undè, quicquid utilis & curiosi, circa rerum in trino regno generationem naturâ vel arte producitur, procedit, omnimodè ergò studium circa hanc *Trinitatem principiorum* necessarium est, impossibile enim foret, ut Agricolæ ullum vegetabile producerent, si vegetabili-

um ſemen, ſi terram, ſi aquam ignorarent, non ergò in admirationem rapiamur, cur tam pauci *Metallicolæ* optatos ſui laboris fructus videant, *cum plurimi in cerebro, ſola ſpeculatione ſeminare velint quod materiali operatione in mineris creſcere debet, duplicatum nempè ſemen metallicum junctum terræ metallicæ*, concipiant Univerſaliſtæ quaſcunque ſubtiles ſpeculationes velint, niſi principia metallorum conſiderent, in vanum laborabunt, nunquã enim *rem, quæ extra materiam eſt, materiæ applicabunt*. Expoſitâ ergò principiorũ neceſſitate & trinitate, duo adhuc cõſideranda veniunt, *quomodo nempè operentur, & quomodo propriè nominentur*, ſeu quid materialiter in ſe ſpecificè conſiderata ſint? *Quomodo operentur*, ſatis ſuperq; in Phyſicâ mea ſubterranea demonſtravi, nempe *Omnipotentẽ Deũ* in Univerſo hoc, univerſale movens & mobile creâſſe, movens eſſe Cœlũ, mobile terrã, ſeu cœlũ poſſe rarefieri, & rarefactione omnes motus Mechanicos & Phyſicos perficere: quid per illud Cœlũ intelligam, ibidẽ ſub initium fuſius explicavi, per terrã in creationis actu, intelligo globũ terr-aqueaereum, quam triplicem terrã voco, nempè terram opacam, aquam terram diaphanã, aerem terram lucentem, quo plus corpus aeris habet, hoc magis eſt lucidum, quo plus aquæ, hoc plus diaphanum, quo plus terræ, hoc plus opacũ, tria enim elementa creata ſtatuo, quoniã ignis productione tantũ, nempè rarefactione elementũ eſt, quod ex corpore terr-aque-aereo rarefacto procedit, actus verius quam elemen-

elementum, ex his ergò tribus terris, earumq. cõmixtione diversa, omnia constant, quæ in Universo hoc apparent, non jã huc spectat quæ omniũ Orbium, sphærarũ & planetarum Harmonia cum nostro globo, & qualis in nostro globo terr-aque-aereo motus in seipsum sit, quoniam illa omnia in Physica mea subterranea explicavi, hoc tantum pro necessitate hujus loci inde repetã, quod in hoc globo omnes motus fiant à Centro ad circumferentiam Physicè, sicut deinde à circumferentia ejusdem omnes motus fiunt ad centrum Mechanicè, id est in microcosmo seu homine sanguis physico motu fertur sursum, sed mechanico id est naturali gravitate deorsum, in macrocosmo, id est in nostro globo, aqua fertur à Centro terræ ad circumferentiam sursum motu physico, sed labitur per flumina in mare propria gravitate deorsum, in motu physico impellitur calore interno, in motu mechanico labitur frigore externo, ex hoc ergò principio in physica mea solidissimè demonstravi, globum nostrum semper ideam sui primi motus & locationis servare, movebatur enim per spiritum, & ita erat locatus, ut subtiliora in superficie, crassiora circa centrum essent, unde ex terra, aqua & aere, subtilissimi gradus, sydera, deinde meteora, tum animalia, ex crassioribus vegetabilia, post lapides, ex crassissima verò terræ, aquæ & aeris portione, metalla orta sunt, ita sydera & meteora in supremo, animalia supra terrã, vegetabilia in superficie terræ, metalla in infimis visceribus terræ locum suæ

generationis ſibi ſumpſerunt, dico itaque pro concluſione, ſi quis hæc antecedentia, imprimis verò Phyſicam meam ſubterraneam probè intellexerit, quod *univerſum mare ſit adhuc idea aliqua iſtius primi Chaos ſeu materiæ univerſalis, habens in ſe commixtam terræ opacæ diaphanæ & lucentis, id eſt, terræ, aquæ, & aëris portionem & influentiam non exiguam.* Porro affirmo, aquam hanc marinam fundum ſuum transſtillare, & concavum terræ centrum inſtillare, ubi tanquam in magno vaſe deſtillatorio, variæ ejus ſeparationes atque ad circumferentiam terræ, per poros & rimas, ac ductus ejusdem, deſtillationes fiunt, partim liquidæ, partim ſolidæ, partim aëreæ, partim aqueæ, partim terreæ, partim ſimplices, partim compoſitæ, partim decompoſitæ, ut omnia fuſiſſimè & ſpecialiſſimè in Phyſicâ meâ ſubterraneâ explicavi, & quidem tali operatione, non ſyderum influxu aut circulatione, ut quidam volunt, oriuntur inter alios terræ vapores, *duo ad generanda metalla, à Deo primo rerum ordinatore, deſtinati ex craſſiſſimo aëre & aquâ ſubterranea conſtantes vapores* (brumazar) quorum *unus* ob naturam aëris calidiſſimus & ſiccíſſimus, *alter* ob aqueam naturam frigidiſſimus, humidiſſimus, unus maſculi alter fœminæ vicem gerit, lucidus unus, diaphanus alter, rubeus unus, albus alter, agens unus, paſſivus alter, hi duo vapores cum conveniunt, avidiſſimè & magneticè ſeſe arripiunt, atque invicem amplexantur, *ſiccitas enim humiditatem, calor frigus deſiderat*, & ex horum

rum mutuo amplexu, ex vaporositate, quasi factâ aliquâ reactione in aliqualem visibilem corporeitatem mutantur liquido vaporosam, quam *argentum vivum mercurium duplicatum, seu semen metallicum duplicatum* Philosophi vocant, *hic liquorosus vapor* quẽ de Zalento Brumazar vocat, ob subtilem suam penetrantiã, crassissimos quosq; lapides & terras penetrat, ac ubi matricẽ terream, seu conveniens suũ accrementũ terreũ invenit, illud subigit, penetrat, præparat, seq; in eo ut luto aut sigillo figit, atq; ita metallũ producit, *hæcq; succinctissimè ex Physica mea subterranea generalissimè quidem protulisse sufficiat*, ex quibus omnibus secundum punctũ elucidare volo, nempè quòd *metallorum principia consteni ex vapore aereo & aqueo, crassissimæ, gravissimæ & fixissimæ dispositionis, superaddita & intermista terra tanquã accremento metallorũ, à Deo ad id designato*, terræ nempè specie crassissimâ, unde liquet in metallis terrã, aquã & aërẽ esse, illâ nempe dispositione, quâ eis competit in metallica natura, undè ut patet, mixtũ metallorũ optimè ab *Alberto* definiri, *quod sit unctuosũ humidũ terrestri fortiter commixto incorporatũ*, atq; ita ab omnibus *Aristotelicis* definitur. Verum *Chymici* ulterius progrediuntur, & ut supra notavi *salu, sulphuru & mercurij nomine* metallorum principia insigniunt, *sulphuris* quidẽ nomine semen masculũ vocant, quod aëreæ & calidæ naturæ esse supra demonstravi, *Mercurij* seu Menstrui vocabulũ impropriè semini fœminino tribuunt, quoniã illud aqueæ naturæ

est humidæ & frigidæ, & cum semen masculinũ & fœmininum conjunctum est, tum iterum vocant *mercurium duplicatum* seu *mercurium aut argentũ suum vivum*, salis verò nomine, sui vasis, Calcis, luti Sapientiæ ac Sigilli Hermetis mentionem faciunt, quod duplicato vapori minerali accrescit nempè *certam terræ speciem*, cujus accretione mixtum fit, quod metallum vocamus, adeòq; *si quis hos Chymicos nominales & verbales larvas deponere velit, facilius ad interna metallorum principia & abdita penetrabit*, dico itaq; in veritate, *quod ad generationem cujuscunq; metalli aliud nihil neq; naturaliter neque artificialiter requiratur, quam duplicatus ille subterraneus aereus & aqueus seu sulphureus & mercurialis vapor, & terræ species, quæ utrumq; hunc fumum recipiat atque figat*, id est sulphur, Mercurius, sal, sed causas speciales variorum metallorum quoq; opponere libet, ut ex hac specialitate antedictorum veritas eò clarius, & quasi per Exempla cuivis obvia fit, *in genere* autem præponi hoc debet tanquam *universale axioma*, quod juxta trini principii, id est juxta *Aristotelicos*, vaporis aere, nec non terræ juxta *Chymicos* Sulphuris, Mercurij, salis puritatem & perfectionem, ipsum etiam mixtũ metallicum oriatur & determinetur, *puritas vero & perfectio horum principiorum metallicorum in eo consistit*, ut agens, quo plus calidum & siccum, patiens, quo plus frigidum & humidum, accrescibile nempe terra, quo plus homogeneitatis & fixitatis, & quodlibet horum trium, quo plus suæ naturæ, nempe ut *Albertus* loquitur, *plurimum utriusq; habet*

bet

bet, eo inquam perfectius sit, eo fortius principia taliter constituta se appetant, eò tenacius sibi cohæreant, ignem, malleum, corrosiva, pondus sustineant, quod jam vobis in singulis metallis per omnes illorum vicissitudines specialiter & particulariter demonstrabo, hoc tamen præmittere volo, tanquam *axioma eorum omnium, quæ jam circa specialitates metallorum sequentur*, quod, sicut ab experientia & anatomia corporum & mixtorum metallicorum patet, illa, ut sic Chymicè loquar, ex sale, sulphure & mercurio, id est, ex accremento, semine masculo & fœmineo, seu ex terra, & duplicato vapore, vel ex unctuoso humido & terrestri subtili constare, ita etiam sali (*limo, calci, lapidi seu terræ*) *causam figentem* adscribi solere, *Basilius Valentin* Monachus Benedictinus, in ultimo suo testamento, plurima de metallorum basi, accremento, terra, & calce prodit, qui liber etsi à literatis pro supposititio habeatur, multa tamen continet verissima. *Ripleus* in portis ait, *omnis spiritus figitur cum calcibus sui generis, hoc benè animadverso fructum referes*, de potestate figente salis Martis, postea audietis, & experientiæ, ac rationi consonum est, quod accremento incorporetur, ac figatur utrumque semen. Potestatem figendi, quæ communi limo inest, ut in experimento ferrifero patet, vobis commendo, *omne sal in terram, omnis terra in salem mutari potest*, hinc vobis decompositionis larva imponi ne patiamini, variæ autem sunt terræ, prout etiam quæ ex his constant,

decomposita nempè, variâ talia existunt, alcalia, vitriolata, borracea, aluminosa, sulphurea, acida, urinosa, *est terra* grossa, rudis, rubra, est fusilis, sulphurea, facilè in scoreas abiens, est calx, fluxui resistens, omnes enim terræ, lapides, limi, glareæ, arenæ, *vel in vitrũ vel in calcẽ abeunt, quod vitrũ dat, calcẽ non dat, quod calcẽ dat, vitrũ nõ dat*, ut in ultimo capite Physicæ meæ subterraneæ satis notavi, hinc in mineris in den Gängẽ reperies einẽ harten groben-feld-horn-wacken / è contra einen zartenmilden-quartz-oder Kalchstein / hinc ein grimmig västes-daubes / è contrà ein gschnädigs-zartes-linides Gebirg / adeo enim evidens est, quod materia loci, in quâ metalla generantur, ad specialitatem metalli, tam in quantitate quam in qualitate faciat, ut in dubium revocari non possit, cum hoc loco experientia & autopsia omnibus subtilibus speculationibus resistat, quæcunque & quomodocunque etiam illæ producantur in contrarium, salis igitur principio, id est, limo, terræ, lapidi, calci vel cuicunque materiæ, in quâ metalla crescunt (*salis enim vocabulum retinendum est, alias me Chymici non intelligerent*) potissimam *metallici mixti partem* adscribo, non modo *fixitatem, sed & colorem*. De fixitate *Maria* Moysis Soror ait: *fumus complectitur fumum, & herba alba in monticulis, caput utrumque*, quid pulchrius dici posset, quid verius? quam *quod vapor sulphureus apprehendat mercurialem, siccus humidum, calidus frigidum, activus, passivum, & terra capiat seu figat utrumque*?

certè

Certè rogo vos Philochymicos propter veritatem & vosmet ipsos, mittite illas altas speculationes, & operamini simplicissimâ naturæ methodo, & videbitis vos omnium potiri, quæ natura dare potens est. *Ripleus*, ut antehac citavi, ait, *Omnis spiritus figitur cum calcibus sui generis, hoc benè animadverso fructum referetis*, id est, omnis vapor mineralis figitur cum terrâ *sui generis*, nempe *non cum qualibet terra, sed cum illa, quæ est metallicæ dispositionis*, hinc enim ut postea audietis, omnia metallorum imperfectorum incommoda oriuntur, quod scilicet *cum conveniente sua terra non commixta sint*, hinc aliqua in scoreas, alia in stomoma, in vitrum aliqua, plurima in crocum facillimè abeunt, & hinc tanta apud Philosophos *sui salis commendatio*, quoniam in illo reverâ sunt omnia posita, nisi enim *subtilissimæ calcis seu terræ foliatæ metallicæ portionem habeatis, in vanum laborabitis*, neque duplicati duo vapores, *Mercurius Philosophorum dicti* vobis plus proderunt, quam si argentum vivum commune aut arsenicum, vel semen habeatis vegetabile, quod nisi terræ committatis, nunquam crescet, *legite quoscunque velitis libros, nullibi hanc explicationem invenietis.* Mirabitur etiam orbis chymicus quod *non fixitatem modo, sed & colorem* huic principio adscriham, dico enim candidè & pronuntio juxta experientiam, *quod nullum metallum speciali colore sine hac terra tingatur*, quæ duplicis coloris est, rubra & alba, utraque triplex, in positivo, comparativo & superlativo gradu, nempe *citrina, rubra*

fusca, citrina in *auro* rubra in *cupro*, fusca in *ferro*, alba quoque triplex est, nempè *fusca*, *grysea*, *alba*, *fusca* in *plumbo*, grysea in *stanno*, alba in *argento*, jam contemplemini altius, quomodo hæ terræ vocentur, & inveniſtis sal philosophorum pro quovis metallo immutando non modo, sed & generando, id inquam sumite, quod *peregrinantibus passim non obvium est*.

Nunc de metallorum matrice, vase, accremento terrestri subtili, *sale* nempe, me ad *seminalia principia duplicata* conferam, inter quæ *pars masculi*, quæ *sulphuri* chymicè, Aristotelicè *aëri*, ut supra audiviſtis, *calido* nempè & *sicco* tribuitur, primum locum obtinet, huic in hâc metallicâ genesi meritò *formam* tribuo, forma autem metallica consistit in *mixtionis officio*, nempè *ut terra metallica optimè aquæ metallicæ permiscеatur*, atqui hæc permixtio *mediante aëre metallico* fieri debet, quoniam ut in physicâ meâ subterraneâ demonstravi, *terra aquæ misceri nequit, nisi aëris, tanquam raribilitatis subjecti instrumento*, hinc semen masculum, ut supra citatum ex *Aristotele* audiviſtis, cum sit naturæ aëreæ, in quâcunque genesi etiam animali & vegetabili formationis locum obtinet, ut in Physicâ meâ subterraneâ capite de animali & vegetabili mixto cum clariſſimis circumstantiis percepiſtis, metallica ergò mixtio, id est *metallicæ terræ accrescibilis seu accrescendæ subactio, præparatio, penetratio, ac cum terrâ mercuriali* (semine fœmineo) *commixtio, conglutinatio, incorporatio & compactio*

huic

huic principio tanquam forma tribuenda est, quoniam cujuscunque regni *spermatis proprium est miscere semen fœmineum cum menstruo seu accremento*, sine quâ mixtione *nec forma nec generatio ulla fieret*, si itaque in subsequentibus metallicis mixtis audietis, accrementum non benè semini fœmineo, seu sal Mercurio, terram aquæ adhærere, semper concludatis defectum in formâ, nempè sulphure, masculo, spermate, aere consistere, quare dico, *quod omnis conjunctio metallica, & ingressus metallicus, & homogeneitas, nec non ductibilitas metallica in sulphuris ente consistat*, juxta ejus bonitatem & vitium totum mixtum metallicum alterabitur, & vobis Philochymici hanc æternùm duraturam veritatem pronuntio, *nisi sal seu terram vestrã metallicam cum hoc ente sulphureo optimè inceretis, quod illa nullum ingressum in substantiam mercurialem ullius metalli habitura sit, & quod Mercurium non ingreditur, id à metallis heterogeneum est*, jam cum Piscatore ictus sapite, & speculemini cur terræ minerales metalla tingere vel ingredi nolint, quia nempè non sunt à principio sulphuris, id est formâ metallicâ, subacta, ideo ingressum in substantiam mercurialem non habent ullius metalli, *alias tam leve tincturam esset facere metalla essentialiter tingendi*, quam cuivis obvium est, *aquam communem croco tingendi.*

Ad tertium jam me principium converto, quod Mercuriale est, seu fœmineum, nempè aqua metallica

metallica, & huic metalleitatem & pondus, ac ut verum fatear, potiorem metallici mixti formam adscribo, *quantum enim corpus metallicum de hoc Mercurio continet, tantum metallum esse dici potest*, reliquum enim est accrementum terreum ad subsistentiam ejusdem à naturâ permixtum & subordinatum, ut paulo ante audivistis, hujus ergò aquæ metallicæ speciem in *communi argento vivo* propriè videtis, quod reverâ semen fœmineum metallorum est, *at vitioso & arsenicali semine masculino corruptum, unde nullam metallicam terram, essentialiter in crasin mixti assumere potest*, quinimò difficulter non nisi superficialiter se cum ea miscet, *quia causa formans & agens vera ei deficit*, quam paulò antè verum aquæ metallicæ cum terrâ suâ mixtionis principium esse demonstravimus, *hinc terram ex Sulphure & sale piscatur*, undè cinabrii & sublimati decompositum, atque his terris se aliqualiter miscet, quoniam in his salibus *larvantes terræ* per *ens sulphuris ibi aliqualiter latitans nonnihil penetratæ ac subactæ sunt, ut facilius argento vivo misceri possint quam terræ communes*, terram verò quæ actu metallis inest, (id est metalla ipsa) argentum vivum commune facillimè arripit, unde mixtum fit, quod *amalgama* vocamus, quia terra, quæ metallis inest jam ab ente sulphuris seu formâ metallicâ (materiæ metallicæ nempè) Mercurio conjuncta est, undè tunc *natura naturam facilius recipit*, licet mixtum metalli in igne suam terream retineat, peregrinumque hospitem vacuum relinquat

quat, cum *proximus sibi quisque sit*, duo ergò communi Mercurio desunt, nempe *agens perfectum internum*, id est sulphur mundum, cuius defectu argentum vivum commune nulli terræ se radicaliter miscere, & per consequentiam nullum metallum reale solidum fieri potest, item *cujus defectu*, terræ & aquæ communis elementalis non parva portio se mixto illi heterogeneè ut in ignis anatomiâ apparet, unde præcipitatum aliaque Mercurii communis producta intrusit, *ut corpus ergo cachecticum argentum vivum apparet*, quod naturalis ignis defectu quocunque nutritur in aquam subcutaneam & heterogeneam mutat, *applicate itaque argento vivo agens internum seu sulphur aut ignem philosophorum & operari illico incipiet, deiiciendo quæ in mixto ejus heterogenea sunt foras, & mutando ac accipiendo quæ homogenea sunt intro.* Non procul à Mercurio *arsenicum* abest, in quo argenti vivi & sulphuris veri portio vera & bona est, sed pro accremento se terra quædam immiscuit, *antimonialis sulphurea* quæ mixto metallico non competit, nempe quæ non est *sui generis*, ideoque ex supradictis *tria metallica monstra seu imperfectè mixta* habemus, nempè si terra (*accrescibile*) extremè peccet, fit *arsenicum*, si sulphur (*aër*) erret, fit *argentum vivum*, si Mercurius (*aqua*) deficiat, *stiptica terra, flores, cadmiæ, vulgo* Bergmehl *fiunt*, idque intelligendum non tantum est *de errore principiorum in qualitate, sed in quantitate*, unde *bismithum, Zinck, Marcasitha, antimonium, aliaque.* His sic præpo-

præpositis, dico metallicum mixtum ab omnibus creatis differentiâ specialissimâ in hoc præscindere & distingui, quod sit *terreum, homogeneum, ponderosum, malleabile, ignescibile, fusile*, sunt enim & lapides terrei, homogenei, ponderosi, ignescibiles, fusiles, sed *non malleabiles*, ideoque *hæ proprietates coniunctæ, quarto modo* metallis competunt & debentur. Nunc tandem videbimus *quantum quodlibet metallum de his proprietatibus habeat, quo plus enim aliquod metallum de his possidet, hoc plus metallici esse habet, id est hoc plus ad metalleitatem accedit*, quod jam per Exempla demonstrabo practicè, præmissis demonstrandorum causis theoricè.

Primum locum sed & infimum, *ferrum* obtinet, tam qualitate physicâ, quam æstimatione politicâ, ejus mixtum essentialiter intrant *multæ partes terræ rubræ stipticæ* difficulter fusiles, tanquam materia accrescens, *unctuosum seu causa formans* in ferro quidem fortis est, sed pauca quantitate nec *humidi metallici sufficiens quantitas* in mixto ferri est, juxta Chymicos ergò ferrum constat *ex multo sale, pauco sulphure & pauciori Mercurio*, ut doctè supra citatus Gallicus Philosophus *de Rochos* in notato experimento notat, unde concludo metallum quod inde productum fuit, *ferrum* extitisse, *ex magnâ ergò terræ rubræ stipticæ portione*, sequitur ferri cruditas, durities in fluxu, fixitas, resistentia in igne *ob defectum sufficientis causæ miscentis* sequitur aliqua mixti heterogenei-

rogeneitas, friabilitas, durities, *ob argenti vivi paucitatem* sequitur color fuscus, pauca metalleitas, pondus exiguum, hinc si ferri mixtum *igne* urgeatur, humiditas mercurialis terræ siccæ stipticæ tenaciſſimè adhæret, facileque in terram mutatur, præsertim si vel ex flammis vel ex solventibus quædam portio terræ accedat, *omnia enim humida mixto ferri facilè adhærent naturali magnetismo, quo hoc mixtum ex alieno appetat, quod de proprio sibi deest*, hinc facillimè in crocum & rubiginem abit, per additionem terræ mercurialis *vidi ferrum in plumbum mutari*, id verbotenus juxta *Paracelsi processum* quem in praxi succedere ipse observavi, abstractione verò terræ stipticæ, ferrum in aliam quoque proportionem temperamenti & mixti venire, adeoque aliud metallum fieri certum est, *hoc notatu dignum*, quod terra quæ pro accremento in ferro est, quæque ibi quantitate suâ luxuriatur, si ab illo mixto separetur, purificetur, subigatur, atque conveniente sulphure tanquam causâ miscente penetretur, deinde super mercurialia metalla proiiciatur, *quod ea figat tingatque*, & hinc *Basilius* non ineptè *fixitatem in sale* (terra) *Martis* quærere jussit, ut ex clavibus suis patet.

Cuprum mixtum est ferro in multis simile, *hinc unum facilè in aliud mutatur*, in hoc tamen à ferro differt, *quod terram habeat dilutiorem*, hinc magis rubram fortiusq; Mercurio mixtam, hæc terræ *subactio atq; cum parte mercuriali mixtio* malleabile quidem metallũ reddit, extensibile, fusile plus quã

ferrum

ferrum, *ſed paucitas hujus terræ* in cauſa eſt levitatis & volatilitatis cupri, igne enim illud mixtum diutius tractatum, pars ejus Mercurialis terream ſecum rapit, unde *totum mixtum in igne avolat*, addendo plus de terra ſtiptica *cuprum facilè in ferrum mutatur* & abſtrahendo ex parte à ferro ſtipticâ terram *illud cuprum fit*, in cupro ſulphur ſeu cauſa formans penetrans & miſcens latet fortis, unde *medium vocatur uniendi terram cum aquâ, ſalem cum Mercurio*, hinc oleum veneris multum *Baſilius* commedat, variaque *de igne ſeu elemento Veneris* obſervantur.

Aurum dilutam & ad citrinitatem vergentem terram rubram habet puriſſimam, naturâ ſuâ fixiſſimam, unitam ſubſtantiæ Mercuriali puriſſimæ perfectiſſimæ, mediante ſulphure formante, miſcente, ſubigente, penetrante, figente, unde *fortiter hoc mixtum temperatum, ac æqualiter mixtum* eſt, & ex optimâ horum trium principiorum mixtione, oritur color citrinus, ſonus, fuſibilitas homogenea, gravitas maxima, ductibilitas admiranda, mollities grata, nihil in mixtum ſuum recipit, quod non ipſi ſit homogeneum, ſuperatur tamen *terra martis* quâ *irreducibiliter* in *pulverem & terram* mutatur, nec non *terra Mercuriali* quâ in contrarium priori fluidum ac *Mercurius* fit cum *totali ſui temperamenti immutatione*, vel in *ſiccitatem* vel in *humiditatem* nimiam tendente.

Argentum quoad mixtionem ſuam nonnihil *ferro affine* eſt, ſicut enim mixtum ferri ex multâ terrâ

terrâ ſtipticâ rubrâ, pauciori unctuoſo, & pauciſſimo humido, id eſt juxta Chymicos ex plurimo ſale, pauciori ſulphure & pauciſſimo Mercurio conſtat, ita quoque argentum *ex multa terra alba, pauco unctuoſo & pauciori humido*, id eſt, *ex multo ſale, pauco ſulphure & pauciori Mercurio* componitur, *differt tamen in hoc à ferro*, quod terra mixtum argenti ingrediens ſit alba, nobilior, melius ſubacta, tenuior, ſubſtantiæ Mercuriali fortius adhærens ob ſulphur ſeu cauſam miſcentem perfectiſſimam, ſi itaque *argentum in aurum mutari debet*, terram albam in rubram tingi, & vel partem iſtius terræ abſtrahi, vel plus Mercurii addi neceſſum eſt, alias enim *nec color nec pondus auri accedet.*

Stannum multum terra calcis habet, pauciſſimum Mercurii, ſulphur impurum & imperfectum, quod terram cum humido nempe Mercurio imperfectè miſcuit, *hinc* ſtridor, levitas, heterogeneitas, nam cum hoc mixtum *igne urgetur*, in crocum mutatur, ſopitur enim illa pauca humiditas (*Mercurialitas*) in terrâ, quam ut ſiccam arripit, ita ut *mixtum ſuum quaſi exterminet*, *cum in reductione vix in priſtina forma ſtanni reperiatur*, ratione terræ tamen quam copioſè poſſidet, quæ alba eſt, fixa, etſi non ſufficienter ſubacta *argento tamen valde affinis*, illudque mixtum eſſentialiter *non ſecus ac terra ferri mixtum auri ingreditur*, quare *ſalis jovis* apud Chymicos non pauca authoritas exiſtit, ipſum mixtum ſtanni eſſentialiter immutari nequit *niſi corrigendo ſul-*

phur ſuum tanquam cauſam formantem & addendo multum Mercurii.

Plumbum magnam argenti vivi quantitatem, modicum ſulphuris, pauciſſimum terræ ſeu ſalis habet, unde ob argenti vivi copiam *magnum ipſi pondus, multa metalleitas*, hinc omnes terreſtreitates ſtipticas in probis diluit, incerat, omnibusque ingreſſum dat, *prima eſt ſubſtantia poſt mercurium currentem* ſulphur in ſe habet benè miſcens, ſubigens & penetrans, hoc *plumbi mixtum terræ eſt cupidiſſimum*, quod illius parum habeat, hinc arenam & varias terræ ſpecies reſolvit & ſi in quantitate peccet, in ſcoream & vitrum mutat ob defectum perfectæ mixtionis, *quicquid de terra ſtipticâ radicaliter mixto Saturni miſcetur illud in aliud metallum mutat*, defectus ergò in plumbi mixto eſt in ſale, atque hoc nomine *opponitur ferro.*

Ex his prædictis particularibus metallorum mixtionibus (quæ *etſi quibusdam novæ appareant, ex praxi tamen proveniunt*) cuilibet obvium eſt, *Methodum transmutatoriam duplicem* nempè *aphereticam & proſteticam*, *particularem & univerſalem eſſe*; apheretica quidem & particularis cum de mixtis metallicis pars quædam ſive terrea ſive aquea (*ſalina vel mercurialis*) ſeparatur, *cujus abſtractione* remanens mixtum in temperamento eſſentialiter mutatur, aſt *quoniam ob fortem metallorum mixtionem difficillimè aliquid ab eorum principiis ſeparari poteſt*, Methodus proſthetica *non practicabilior modo, ſed & univerſalior eſt*, addendi nempè metallicis mixtis vel terram vel aquam

aquam metallicam convenientem, *cujus additione totum mixtum in temperamento, radicaliter alteratur*, nulla autem humiditas (*mercurialibus*) metallis prodest, in cujus centrum terreitas non sit introducta, nec ulla terreitas (*sal*) metalla ingreditur, in cuius centrum mercurialitas non sit introducta, id est, quæ ingressum à mercurio habeat, dico itaque per experientiam, *quod nulla terra à aquæ radicaliter conjungi possit, nisi aëris ope*, id est, *nulla terra metallica argento vivo radicaliter adhæret, nisi illorum coniunctio ope sulphuris fiat*, quemadmodum *corpus animæ coniungi nequit nisi spiritus medio*, & quemadmodum in primâ mundi mixtione *terra aquæ coniuncta est, aëris seu spiritus incubantis ope*, omnes ergò particulares transmutationes in universale aliquod mixtum reduci possunt, sicut omnes particulares medicinas in unam concentrari supra *Lullius* suasit, cuius mixti (*tincturæ*) partes erunt *terra & aqua metallica purificata coniũcta aëris ope*, id est *iunge sal cum Mercurio sulphuris ope*, seu *in corpora humidum terrestri subtili, unctuosi ope*, Mercurii enim ope, terra in metalla ingressum habebit, & terræ ope Mercurius ignem feret, sulphuris autem interventu terra cum Mercurio miscebitur, & quoniam nulla radicalis mixtio (qualis quidem hæc philosophica esse debet) sine *penetratione* fieri potest, ita totum negotium principaliter in eo consistit, ut illa causa penetrans, miscens, & terram cum aquâ conjungens, seu quo libet metallum tincturificans, id est tingere (ingred)

faciens ad manus habeatur, *ſulphur nempe ſeu aër philoſophorum*, quo habito, *terræ inceratio cum argento vivo, atque utriusque in metalla ingreſſus* naturaliter ſequitur, & ex infallibili conſequentiâ. Quod ut libentius concedatis, altera vobis tincturæ pars exponenda venit, nempè *modus tincturæ agendi ſeu transmutandi*, qui in ſolâ *penetrantia & ſubtilitate* ejusdem conſiſtit, fixa enim ſi non fixis intimè miſceantur, præſervant ea ab igne, & è contra, hæc eſt enim ratio, quod *aurum argento mixtũ* in paucâ quantitate id non præſervet, ab aquâ forti, cum è contra atomi argenteæ ab aquâ forti, vel aliâ ſubtili aquâ fortius penetratæ, aquæ forti non modo reſiſtant, ſed & bonam auri quantitatem relinquant, ita *cuprum* nequit ab argento in cupellâ à ſaturno præſervari, quia non ſufficienter ab argento penetrari poteſt, ob corporeitatẽ nempe utriusq;. Exemplum habemus in *roſarum oleo*, quod aquæ mixtũ etiam magnâ quantitate, ſi movendo cum eâ miſceatur, paucum tamen ſui odorem aquæ communicat, aſt illud ipſum oleum ſolutum in alcali in liquorem ſaponatum, cujus paucæ guttæ aquæ permixtæ illam adeò ſuaviſſimo fragrore inficiunt, ac ſi tota aqua roſarum oleum eſſet, cujus cauſa eſt ſal alcali, quod oleum penetrativum & aquæ miſcibile reddit, ſimili ratione *urinæ ſpiritus* colores exaltat, uti ſub finem Phyſicæ noſtræ ſubterraneę adduximus ex *D. Boyleo*, ubi author notaverat, *unius grani cochenilij pondere* 125000. *grana aquæ tincta*

fuiſſe

fuisse, quæ immensa tinctura non nisi extensioni adscribenda est, intimè ergò mixta se præservant ac alterantur, non secus ac metallum, si pulverisetur longoque tempore *teratur* (ut id curiosissimè D. Comes â *Wolfsegg* superioris Palatinus locum tenens, nunc μακάριος, observabat) atque ita in se ipso penetratum varias alterationes tam in colore quam in substantiâ acquirit, ut *pulvis plumbi*, qui in Clepsydris est, per frequentiorem & diuturnum cursum sic alteratur, ut nullo postea modo per se reduci in corpus possit, *causa ergo extensionis & dilatationis multiplicativæ tincturæ aureæ, est ejusdem penetrantia & subtilitas*, cujus rei *argentum* exemplum esto, quod monetam cupream satis crassam, salvâ ejus formâ, suo corpore nunquam penetrare poterit, at in aquâ forti solutum & spiritu vitrioli aut alio salino præcipitatum corneum fit, & facilè fusile, olei instar penetrans, moneta enim cuprea injecta, pauco tempore ita penetratur, ut foris & intus argentum appareat, notusque mihi est modus faciendi *ex metallis olea*, quorum gutta una vel altera aquæ injecta, totam ejusdem amplissimam superficiem metalli folio obducit, & sanè non procul ab hoc præparationis scopo, oleum illud aureum *Sendivogii* fuisse, quo imperialem argenteum ex unâ parte in aurum, coram Imperatore *Ferdinando Secundo* tinxit, ratio dictitat, *cur vero aurum penetrans reddi debeat, & cur in hac penetrantiâ totum artificium & effectus consistat*, sequenti Experimento patet; observavimus unam

metalli, seu ob meliorem penetrantiam, calcis aut pulveris metallici partem, quingentis vitri partibus injectam, id notabiliter tingere, causa est, quod vitrum in igne porosum magis ac penetrabile quam metallum sit, nullum enim dubium est, *si metalla liquefacta, ita penetrabilia forent, ut vitrum liquefactum, ea quoque tam paucâ quantitate alicuius metallici corporis tingi posse*, quoniam autem hoc propter Mercurii gravitatem & unctuosam tenacitatem impossibile est, alia Philosophis ratio ineunda, nempè tinctura magis subtilianda fuit, ut gravissima etiam corpora penetrare posset, hinc *Democritus Græcus: Pharmaco ignito spolianda densi est corporis umbra*; per *umbram* corporeitatem & soliditatem auri intelligit, quam spoliandam, id est subjecto ignito attenuandam esse jubet, hinc *Rosarius, Aqua nostra fortior est igne, quia facit de corpore auri merum spiritum, quod ignis communis facere non potest*, etsi in liquefactione corpus auri penetret, ac mollefaciat. Audivistis supra *pulverem ex solis radus factum*, id quoque præstare & *ignem nitri* subliquida formâ aurum solvisse, & cum eo in vase occluso in corpus siccum & solidum coagulatum esse, singularis experientia docet, hinc *Geber* profundissimè lib. 2. part. 1. cap. 12. *Probavimus igitur ex meis sermonibus, spiritus corporibus magis assimilari & uniri, per hoc quod videmus eos magis corporib. amicabiles, quam aliqua alia in natura, per hoc enim adductum est nobis inventione veridicâ, hos spiritus esse corporum alterationis medicinam verâ,*

ideoq;

ideoque omni quo potuimus ingeniorum modo, nos ipsos exercuimus, ut per illos imperfectorum unumquodque corporum mutatione firmâ & verâ in perfectum lunare & solare transformemus corpus, quam ob rem ex jam dictis spiritibus medicinam diversam, ex diversa alterandorum intentione creari, necesse accidit, & lib.1.p.2.cap.17. errores detegit, qui circa hos spiritus committi possunt, tandem concludit, *si corpora, filii doctrinæ, vultis convertere seu transmutare, tuuc si per aliquam materiam fieri hoc possibile sit, per spiritus solos contingere id necessũ est, sed spiritus nõ fixos corporib. utiliter adhærere vel adjungi non est possibile,* ut supra diximus, ubi per spiritus nõ fixos, actu nõ fixos, nõ potẽtialiter fixabiles intelligit. Hinc omnes Philosophi monent, *ut ex corpore faciamus spiritum, & ex spiritu corpus,* & *Ripleus* expresè fatetur, *omnem spiritum cum calcibus sui generis figi, hoc benè animadverso fructum referri,* cum itaque tanta tincturæ vis in auro subtili & penetrativo facto consistat, *meritò hoc aurum à communi distinguitur,* commune enim aurum spissum, compactum, solidum est, ægrè & tantum superficialiter se cum metallis miscens, ut oleum cum aquâ, hinc facilè etiam ab illis rursus separabile, *aurum è contra Philosophorum,* materiâ quâdam spirituali attenuatum, extensum & penetrativum factum est, unde corpora quæcunque, incredibili penetrantiâ, in minimis atomis penetrat, ac hâc penetrantiâ alterat, suamque vim stipticam figentem, de quâ supra, inducit, sine recon-

centra-

centratione aut sui recorporatione, hoc enim sciatis, *aurum hoc philosophicum*, ob fixi spiritus admixtionem *per se nunquam in æternum amplius in commune aurum, nedum in corpus metallicum reduci posse* neque *spiritum hunc per se sine auro fixatum ullo modo tingere*, nam id quod tingit, est aurum, id quod aurum tingere facit, est spiritus noster fixus, dans auro penetrantiam, tingendique facultatem, quod etiam de argento intelligendum est, non enim hic spiritus fixus, causa specialis est tincturæ rubræ vel albæ, sed argentum & aurum causa est specificationis, quodlibet enim horum à spiritu hoc universali penetratum, operatur secundũ speciem suæ naturæ, & qualitatem penetrationis, id est, *tingit, quia penetratum est, sed aurificat vel argentificat, quia aurum vel argentum est*, hinc *Avicenna, Si aurum & argentum non viderem, dicerem, quod non sit magisterium, sed quia video, scio magisterium esse verum*, & ex hoc fundamento etiam *philosophicum particulare* oritur, si nempe mediante hoc spiritu, aurum ita argento jungas, ut luna à sole sufficienter in minimis penetretur, ita enim gradabitur, *quoniam nihil in aliud agit, quod non potentiam in aliud agendi habet*, at illa potentia in solâ penetrantiâ consistit, undè meritò *Hermes*, *Propulsabis igitur tenebras omnes & cæcitatem, hæc enim fortitudo omni alii fortitudini & potentia palmam præripit, omnia namq; subtilia & crassa, duraq; penetrare ac subigere potest*, & in præparatione docet, *ut subtile & tenue à grosso & crasso & quidem pruden-*

prudenter cum modeſtia & ſapientia ſepares, duo ergò in magiſterio noſtro conſideranda veniunt, *primum*, utrum aurum qualitatem extenſivam habeat, id eſt utrum extendi poſſit, *deinde* utrum materia detur, quæ id extendat. *Primum* mechanico exemplo demonſtrabo. Liquefac duos ducatos cum unâ argenti marcâ, & in lapide lydio ne minimum coloris admixti auri obſervabis, è contra, fiat ex marcâ argenti fini bacillus rotundus, pedis geometrici longitudine, qui duobus ducatis deauretur, is poſtea bacillus, ut moris eſt, per varia foramina chalybeata, quorum ſemper unum altero arctius eſt, trahatur, ut id filatores faciunt, trahes exinde præter propter 100000. pedes filamentorum argenteorum ex omni parte deauratorum, jam dico, hujus marcæ argenteæ ſuperficies multò plus eſt tincta, quam erat, cum hi duo ducati liquefacto argento injecti eſſent, tum enim illorum aureitas ne videbatur quidem, at jam factâ hâc extenſione, ſi centum filamenta ſumas, eaque fortiter jungas, ac funem hunc forcipe diſcindas, invenies ubique ſuperficiem deauratam etiam intus eſſe, adeò ut nullum dubium ſit, ſi hæc deaurata extenſa filamenta, *citra extenſæ deaurationis reconcentrationem, & reſtrictionem*, liquefieri, & in corpus reduci poſſent, hoc corpus multò ultra mediocritatem, aurum futurum, prout id nemo negare poterit, ſicut & quilibet fateri cogetur, totum hoc ab extenſione provenire, ergò certum eſt, *aurum in tinctura ſua extendi & multiplicari, ac tum plus*

tingere, quam cum concentratum erat, posse. Secunda quæstio est, *utrum quiddam detur, quod aurum vel argentum ita physica ratione extendere citra reconcentrationem possit*, ut supra mechanico id modo aliqualiter fieri posse, ostendi? Respondeo affirmando, videmus enim *in amalgamatione auri cum Mercurio*, eundem latissimè aurum extendere, unde deauratione aurifabrorum & *aurum cum regulo antimonij mixtum* ac pulverisatum, communis vitrificatorij pulveris instar fictilibus aspersum, vulgaria fictilia, evaporante antimonio, latissimè deaurat, non sine jucundo spectaculo, si rectè processeris. Superius de solis radiorum concentratorum, de singulari nitri & vini spiritus penetrantia, audivistis, nec vos celare volo, in communi Mercurio, tantam vim penetrantem latere, ut etiam vitra crassissima penetret ac tingat, salium ope, aurum, corporum omnium, inter quæ versamur gravissimum, adeò subtile & penetrans reddidit, ut massivum vitrum levissimo calore penetraret, aurumque vitro penetrato in parte ejus exteriori, folij instar hæserit, *terram metallicam novi, quæ in fluxu auro mixta, & ab eo aliquoties abstracta, ita penetravit, ut colorem rubicundissimi sanguinis instar, citra ponderis augmentationem acquisiverit, quod aurum supra argentum projectum, octo ejus partes colore optimi auri tinxit, sed quoniam causa penetrans nec dum fixa fuit, aureitas hæc in saturno reconcentrata fuit, licet in fusione simplici, & antimonio, nec non cemento regali substiterit,*

terit, eâdem ratione Mercurium currentem rubricundiſſimum vidi, quod alij regulo antimonij quoque contingere aſſerunt, *verum ad aliud ens diſpoſitionis fixæ confugiendum eſt, quod ut dixi, in omnibus rebus reperitur, ſpiritus penetrantiſſimus, naturæ metallicæ, diſpoſitionis fixabilis*, ſi enim Mercurius communis tantâ terræ arſenicalis & antimonialis metallicæ quantitate oneratus & vitiatus, aurum tamen ita penetret, quid illud facturum putatis, *quod mercurij ens eſt, & puriſſimus ejus ſpiritus*, cum hoc ergò ſolvite aurum in tenuiſſimas atomos, ut amplius reducibile aut non reconcentrabile (*ob inductum in extenſos poros dilatati auri fixum illum ſpiritum*) in æternum ſit, tum coagulate, coagulatum cum novo ſpiritu denuo ſolvite, & recoagulate, quod *incerare* Philoſophi vocant, idque multoties, donec aurum veſtrum ſubtiliſſimè penetratum, ſubactum, & cum hoc ſpiritu fixo perfectè mixtum ſit, tum enim ut cera ſine fumo fluet, & *quæcunque tanget, perfecta relinquet corpora*, ut doctè *Palingenius*, penetrat enim ea ut oleum, illudque penetratione ſuâ præſtat, quod hactenus vobis dixi, dicant alii de temperamenti metallici immutatione, quam tincturæ adſcribunt, ego ſtatuo omne id contingere propter auri penetrationis ingreſſum & extenuationem. Totum quod hactenus audiviſtis, eleganti proceſſu *Nicolaus Barnaudus* à *Criſta* in commentariolo ſuo ſupra citato,

- ſequen-

sequentibus exponit, addita memorabili historia. *Accidisse memini, paulo antequam Cracovia Pragam redirem, ubi à Clarissimo simul & doctissimo viro Nobili Thaddeo, Hagecio, Medicinæ Doctore, Mathematico celeberrimo, hospitio per sesquiannum exceptus, & ab illustrissimo, æterna memoria digno, Domino Guilielmo Vrsino à Rosis, Regni Bohemiæ, tum temporis, Prorege, ad suam valetudinem tuendam in medicum adscitus, bono fato in Virum Belgam Medicinæ Doctorem, cui nomen est, Anselmus à Boodt, incidi, cum quo non parva mihi intercesserit familiaritas, cujus amicitia etiamnum lætor, & utor. hic bonus, cum parentis sui demortui librorum supellectilem non exiguam, à Belgio Pragam advehi curasset, incidit in libellum à me tandem visum, in pelle arietina conscriptum cui titulus erat,* Cymbalum aureum, *hunc cum membrana obtegere cogitaret (*erant enim, quibus obtegebatur, asseres confracti*) exempta à Doctore asseris particula fracta apparuit intuenti vacuus quidam & concavus in medio locus, pergameno obductus, in quo & chartula quædam obvoluta, in qua lapidis philosophorum processus conscriptus erat, simul & rubentis pulvisculi particula, grani pondere recondita. Ad hæc Anselmus metallicæ Philosophiæ osor tum temporis acerrimus, hoc spectaculo permotus, cum experientiam, ut scripto illo jubebatur, supra Mercurium fecisset, pulvisculi partem mediam adignem in ipsum conjiciens, vidisset que Mercurium in Solem nativo non dissimilem,* eva-

evaſiſſe, exarſit primum, obſtupuit tandem, & ſi mavis, vox ejus faucibus hæſit, ut ipſe retulit, bis deinde adhuc per aurifabrum, projectionem eodem ſemper ſucceſſu fieri curavit: Doctor vero tentato poſtea ad literam proceſſu, & aliis permultis, cum Paulo Grimmillero, Cæſareæ Majeſtatis minerarum in Bohemia ſupremo Examinatore fruſtra expertis, abjecto Clypeo, & omni chymica ſpe, animum alio adducit ſuum, mihique tandem illum proceſſum, à Fernelii proceſſu, in ſuo, de abditis rerum cauſis, libro, paucis non diſſimilem tradidit, quem hiſce communico, & publici juris facio. PROCESSUS. Recipe auri Obrizi, uncias duas, Mercurii magno artis ſtudio elaborati, miſce decuplo, vulcanoque aſſolve languido, dum Mercurius expiret, aurique impoſiti pondus maneat, in atrum pulverem reductum, qui tamen liquatus non poſſit in antiquam auri naturam converti, ex hoc pulvere, igne vaporarii aquam continentis, mercurium elice, dum pulvis in calcem niveam devergat, hanc ſepties aqua reſperge, quæ totieſ expiratione inde prolata ſit, & omni cura labora, ut hac impulſione & excuſſione crebra ſeſe extenuent, & ab omni ſorde & fœce evadant puriſſima, vimque recipiant ſuperorum & inferorum, deſcendendo in terram & rurſus aſcendendo, ut in Hermetis ſmaragdina tabula legitur, hæc aqua eſt Azoth, ſpiritus vivens, terra eſt fermentum, aqua eſt mas, terra vel calx fœmina, quorum complexu naſcitur infans, lapis, ſed non quovis tempore concipit mulier ſed tum demum, cum uterus à natura conceptui præparatus

paratus

paratus est, proinde calcem purificatum, seu solem Philosophorum obturato vase putrefac, seu recende ad digerendum quadraginta diebus, dum in humorem album & crassum concrescat, in hunc justis dierum intervallis aquam sensim infunde, hæc est maris & fœminæ conjunctio, quæ mirum in modum uniuntur, & fœmina maris amore tota fundatur, hæc est solutio, relinque donec rursus suas vires recuperet, tum iterum coeat, idque toties, donec calx omnem suam aquam ebiberit, tum uterus clausus sit, ne quid expiret, nam tum infans concrescit, & ex illa frequenti coagulatione & solutione lapis coagulatur, qui colores fiant, omnes explicant Philosophi, hæc vera esse hic pulvis ostendit, hunc pone super Mercurium in novo tigillo, ut tamen Mercurius aerem habeat ad drachmas duas, pone duodecimam grani partem, da fortem ignem, postea adde boracem, habebis drachmam unam auri, si multiplicationem scis, non opus habebis lapide, invenies apud me integrum processum, si fœlix es, cum omnibus suis circumstantiis, quamvis iste sufficiat, si diligens es, nihil enim deest, vale, & ab hoc, infœlix es, si abstraharis. Hactenus Author, in cujus processu notandum, ejus basin frequentem inceration em, solutionem, & coagulationem *auri cum spiritu mercurii* esse, ita enim tinctura penetrans & subtilis, adeoque *unctuosum humidum terrestri subtili fortiter commiscetur*, quod post projectionem boracem addat, causa est, quod scoreas Mercurij ab auro separare hoc modo velit, sicut enim tinctura

ctura in homine, ut ſubinitium hujus capitis notavi, non operatur in corpore humano, niſi id diſponatur *prævia præparatione*, ita etiam metalla tingendâ, præparanda, & ab heterogeneis ſeparanda ſunt, quin imo ipſum aurum in coitione cum hoc ſpiritu, ſordes quasdam terreas dejicit, ut hic quoque proceſſus notat; Præprimis autem Philoſophus & artifex, qui ad hoc magiſterium præparandum accedit, tanquam objectum ſeipſum præparet, *avaritiæ, malæ intentionis, & impietatis ſe ſcoreis purget & liberet*, deinde diligenter *Gebri* lib. 1. cap. 3. 4. & 7. de artificis requiſitione legat, tũ theoricè ſufficienter ſpeculetur, & probatos Authores pervolvat, atq; ut *Baſilius Valentinus* monet, ad Authorum concordantias reſpiciat, *Ne igitur*, ſcribit *Nortonus* Anglus, *confidas lectioni unius libri, at oportet te ad plurimorum opera reſpicere. Liber librum aperit, inquit Arnoldus vir doctiſſimus. Idem Anaxagoras dicit de hoc opere: qui in legendis libris Deſes exſtiterit, in præparandis rebus promptus eſſe non poterit*, & *Bernhardus Comes Treviſanus* expreſsè fatetur, ſe poſt gratiam Dei, bonorum Philoſophorũ lectione, collectâ Authorũ concordantiâ, & habita conveniente ſpeculatione ſupra, verã ſcientiã aliquot annis ante perfectè theoricè habuiſſe cum omnibus circumſtantiis, antequam eã in praxin deduceret, ſciendum autem eſt, firmiſſimam theoriam hujus ſcientiæ *non modo ex libris, ſed & ex naturæ hypotheſibus* hauriri debere, quas omnes per praxin explorari neceſsũ eſt, alias *Chymici theorici*

theoricitam parum prosunt, quam speculativi Medici, nisi enim manum ad praxin moveant, inutiliter operabuntur, undè sicut supra citatus *Nortonus* ad lectionem provocat, ita *Paracelsus* hoc loco ad praxin compellit, ita enim libro de tinctura Physicorum cap. 1. scribit, *Discendæ primum digestiones, destillationes, sublimationes, reverberationes, extractiones, solutiones, coagulationes, fermentationes, fixationes, & omne, quod ad hoc opus, instrumentum requiritur, cognoscendum est usu, prout vitra, cucurbitæ, circulatoria, vasa Hermetis, balnea, furni, carbones, aliaque sic demum in Alchymia medicinaque proficere poteris, quamdiu autem per phantasiam & opinionem fictitiis libris adhæresces, ad horum nullum aptus vel prædestinatus eris.* In multis namque praxis theoriæ contrariatur, theoriæ enim ut plurimum subtiles esse solent, & multifariæ, Praxes verò, si naturam imitentur, simplices sunt, quæ simplicitas multos Artistas impedit, ne ad veritatem perveniant, & ut *Lullius*, prout ipsum sub initium hujus capitis citavimus, Medicos monuit, ut de *pluralitate* Receptorum & medicamentorum in *unitatem* venirent, ita sanè heic loci omnibus Chymicis suadeo, ut *pluralitatem* processuum & subjectorum Chymicorum, in *simplicitatem* & unitatem reducant, *prout enim omnium Religionum una universalis, Catholica, harmonica, primigenia Religio, omnium linguarum una lingua, omnium scientiarum una scientia datur, ita etiam omnium materiarum una est materia uni-*

ver-

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [150] - 144
PUBLIC DOMAIN

versalis, Catholica, hârmonica, primigenia, quam philosophicam vocant, ad hanc ergò tanquam ad *scopum & metam* ante omnia collimare opus est, qui præfixum lucrari velit præmium, quâ cordiali admonitione, opusculum hoc concludo, atque *Philochymicis conatuum suorum fœlicem successum precor.*

Hermes circa finem Asclepii.

GRatias tibi agimus ò summe & Exuperantissime. Tua enim gratia tantum sumus cognitionis tuæ lumen consecuti, nomen sanctum & honorandum, quo solus Deus est benedicendus Religione paterna: Quoniam omnibus paternam pietatem & Religionem & amorem, & quæcunque est dulcior efficacia, præbere dignaris, cum donas nos sensu, ratione, & intelligentia: Sensu, ut te cognoscamus; ratione, ut te suspicionibus indagemus; Intelligentia, ut te cognitione cognoscentes gaudeamus, ac Numine salvati tuo lætemur, quo nobis te ostenderis totum: gaudeamus, quod nos in corporibus sitos, æternitati fueris consecrare dignatus. Hæc est enim sola humana gratulatio, cognitio Majestatis tuæ. Cognovimus te & Lumen maximum, solo intellectu sensibile, intelleximus te. O vitæ veræ via! O naturarum omnium fœcunda prægnatio! cognovimus te, totius naturæ tuæ conceptu plenissimè, cognovimus te, æterna perseveratio. In omni enim ista oratione, adorantes bonum bonitatis tuæ hoc tantum de-

precamur, ut nos velis servare perseverantes in amore cognitionis tuæ, & nunquam ab hoc vitæ separare genere.

Ne pagellæ hæ vacarent, duorum Clarissimorum virorum amicissimas literas apponere volui, quibus permotus, & in quorum gratiam hoc supplementum Typis edidi.

Literæ Reverendissimi & Doctissimi Viri Petri Schneid, Prioris Carthusiæ Aulæ B. Virginis Buxhemij prope Memmingam 22. Julii 1669. ad me datæ Monathium.

Prænobilis Clarissimeq; Domine, mihi plurimum colende & amande.

INcidi haud pridem in eximiam illam Clarissimæ Dominationis V.æ Physicã subterraneã aut potius submissa illa mihi à Deo fuit, utpote qui studij Chymici antehac aliquantum amator extiti, & licet nunc in sacrâ Religione quâ vivo, mea vocatio non permittat, ut illi multum (quod tamen opus foret, cum illud hominem integrum, & adhuc gnavum requirat) intendere valeam; nil tamen prohibet, quin secundum S. Ord. permissionem meæ meorumq; sanitati per id consulere, & communium Medicorum ac Seplasiorum mihi longè gravissimam noxiamq; methodum declinare possim, quod & hactenus cum propriæ salutis & monasterij non minimo emolumeuto me feciſſe Deo dante comperio. Majorem tamen aliquam jam diu lucem in tantis Chymicarum præparationum obscuritatibus & contradictionibus tanto magis desiderabam, quanto minus omnia experiri mihi conce-

conceditur, per otium, libros equidem aliquando mihi commendatos hac in parte, utpote Helmontii, de Comitibus, Boyle, Glauberi, Polemanni, Tacchenij, Zwelferi &c. comparavi. Unde putabam me ultra trivium aliquid pro neceſſitatibus noſtris, quæ communiter non è crapulâ, ſed magis ex animi affectibus, ut intentâ meditatione, vigiliis, anxietate, cantu & oratione protractâ, ſpiritibus exhauſtis &c. ac ſimilibus ortum ac durationem contumaciorem habere ſolent, & ſæpe in vertigines, ſcorbutos, paralyſes, vertigines, inſomnia, aſthmata &c. tranſeunt, eruturum. Sed reapſe comperi, quod Exc. V. aſſerit, multa fuiſſe ſcripta verbis pompoſis & in ſpeciem magna promittentibus, effectui tamen parum reſpondentia, eo quod fortè ab ipſis Authoribus nunquam probata, aut alias ſtudio nimis obſcurata fuerint. Cum autem Clariſſ. D. V. in primâ illâ parte ſubterraneæ phyſicæ fidem adeò luculentam faciat, ſe non niſi quæ proprio marte & arte in praxin redegit ſcripturum, ſed & opus ipſum tantâ eruditione & claritate imo charitate & ſinceritate conjuncta, refertum ſit, ut non niſi eximia & hactenus incognita promittat, imo & jam opere præſtet, ac certum, ſe viæ Ducem in tantis Labyrinthis exhibeat, quin & pruri-entibus Theologis dicenda dicit, & cogitanda plurima utiliſſima relinquit, Philoſophiæ autem nova ac realia fundamenta non verbis inanibus, ſed rebus ad oculum demonſtrat. Ad hæc etiam erga Carthuſianos quodam in loco ſingulariter ſe affectã, eorũq; bonã notitiã habere demonſtrat,

mihi profecto animum adjecit has ad Clariſſ. D. V. exarandi, meaſque inprimis ac meorum preces & SS. Miſſarum Sacrificia, pro ſtudij ideò præclari, rari ac proficui fœliciſſimo porro ſucceſſu, exigua etiam ſi quæ exhibere poſſe contingat obſequia Ecc.æ Væ. deferendi, ac tum ut ex ipſo velut fonte (undè tam dulciter hauritur) mihi quandoq; in ſuprapoſitis neceſſitatibus noſtris & ſtudijs conſilium exquirere liceat, veniam petendi. Quam ubi obtinere meruero, ingentis doni & boni loco numerabo, nec tamen multis ac longis Ecc.am V.am tantis intentam rebus fatigabo literis, ſed pauca quædam, quibus hactenus non cum deſiderato effectu inſudavi exponens, brevibus à Clariſs. D. V. remedia deſiderata, pro ejusdē humanitate cognita præſtolabor, eidē minimè (nullus dubito) difficilia. Interim vehementi cum deſiderio promiſsā ſecundā phyſicæ ſubterraneæ partē expecto, haud dubiè in illa magnā dubiorū meorum partem explicatā inventurus, niſi fortè tarditati meæ adhuc nimis futura ſint recondita, ſicut & in primâ parte plura me necdū plenè aſſequi fateor, accedente etiā otij & experientiæ particularioris defectu, aliqua tamen maximâ cū jucunditate jā elaboravi, & in ſpecie luti ſubcærulei ſpiritum, quod licet hic necdū adeò copioſè reperiatur, ac â famulis nimis ſuperficialiter erutum fuerit, atque à calore aeris ita cuſtoditum, quin ſubtiliſſimus ſpiritus jam evanuerit, tamen jā bonum ſpecimen vidi in vegetabilibus, nec non vino noſtro acronino alias ſat rauco & auſtero emendando, ſpero quoq;

ſpiritu

ſpiritu cum majori diligentiâ præparato effectum adhuc excellentiorem fore, atque ſic potum ſalubriorem Carthuſianis piſcibus ac Cereviſiæ temperandæ præparari poſſe. Alias in oleis cum ſale eorum alcali conjungendis, aut in ſal volatile redigendis laboravi, ſed effectum necdum optatum aſſecutus, licet etiam non planè fruſtra id egerim, ex ſale nempe & oleo papaverino remedium ſat commodum accepi. Sacchari etiam aliorumq; vegetabilium fermentationes inſtitui non ſine fructu, ex melle tamen potum adeò gratum & fortem efficere nondum potui, lapides autẽ in mucorem, ac deinde in ſpiritum & oleum redigere, vel addito ſubjecto minerali in metalla vertere, eorumq; tincturas prolicere, è rore, grandine &c. Spiritum ardentem conficere, hæc ſupra meam videntur eſſe crepidam, niſi fortè Ecc.æ V.æ Vulgò fortè abſcondendam declarationem mihi beneficè communicare placeat, gratum certè pro poſſe & ſecretum habebit. Alias remedium aliquod pro quodam confratre meo ſcorbuto tenaciori laborante, & alio Epilepſia inveterata detento, licet ipſe viginti & duos annos nondum exceſſerit, peroptarem, ſi fieri poſſit, huic ſanguinis ſpiritum ardentem (quem tamen necdum confeci) fortè ex hirco aut Cervo, illi ſpiritum Sacchari Saturni conducere exiſtimarem, hactenus ſpiritu tartari, & ſale volatili ex fœcibus additis ſpiritibus vegetabilium uſus fui, ſed non radicitus curatur hiſce ſcorbutus, unde Ecc. V. conſilium imploro, in ſomniis ſu-

pra memorato remedio ex papavere utcunq; subvenio, sed neque fundamentaliter, quod tamen sperarem, si remedium ex vitriolo bonum adesset &c. paulatim plura ex Exc. V. libro tentabo. Interim magno desiderio secundam partem expecto, & obnixè rogo, verbulo mihi significari, utrum ipsa, & an brevi in lucem sit proditura, tardius horum notitia ad Eremum nostram, etiam adhibita diligentia aliquandò pervenire solet: Ego si aliqua in re vicissim Exc. V. gratificari valeam, id avidè perficiam, & nimis fortunatum me existimarem, si ipsa quandoq; in his partibus iter agens apud nos divertere dignaretur, quod tamen sperare vix audeo, interim verè & ex corde Exc. V. gratulor de præclarissimo dono luminis & intellectus, quo Deus eandem beavit, gratulor studio chymico, quod talem Ducem & Patronum nactum sit, gratulor Germaniæ numeræ, quod præ reliquis in dicto studio primatum conservet, laudo Deum, quod hominibus talia Mysteria & secreta revelare, suamq; gloriam manifestare dignetur, cujus providentiæ nos intentissimè cõmendans manco in ævũ,

Prænobilis Clarissimæq; Dominationis V.

Addictissimus in Christo Servus,

Ab Eodem loco, de 10. Augusti 1669. data ad me Monachium.

Prænobilis Clarissimeque Dn. plurimum colende &c.

PRæclarissimæ Physicæ subterraneæ Exc. V. lectione illectus, non potui me continere, quin ad

ad eandem ante aliquot ſeptimanas literas darem, quæ an Exc. V. redditæ fuerint, hactenus ignoro, in ijs petebam fretus tanta ejusdem, quæ dicto in opere relucet bonitate & humanitate, de quibusdam medicinis mihi ſubveniri, & potiſſimum de aquâ illâ inſignia contra ſcorbutum & Hecticam valente, cujus in ſect. de fermentatione fir mentio, aliquantulum tranſmitti, aut ſi favorem hunc grandem obtinere poſſem, modum eandem conficiendi mihi communicari vehementer optabam, & alia quędam obſcura (vulgo fortè non propalanda) benignè, ſi fieri poſſet, declarari, licet immeritò adhuc & prępropere petenti, fateor, ſcripſi tunc raptim, & præ nimio deſiderio abſtractus, etiã nonniſi obiter Exc. V. librum revolveram, nunc autem poſt diligentiorem ejus lectionem non ſatis mirari & prædicare queo, facilè etiam reſponſum ad quædam mea marginalia quæſita colligo, ſcilicet ex ſola crebra ignitione lapidum, & extinctione ſpiritum & oleum elici non poſſe, cum multi eorum planè immutari perſiſtant utut ſæpe ignientur, magis autem aquâ per crebram deſtillationem rarefactâ (miror autem quotâ vice in tantam corroſionem elevari poſſit) vel vicario illo Alkaeſtico ex aquâ pluviâ, nive, rore &c. opus hic eſſe crediderim. In ſubſtantiis quoque mediis, multa, magna, ac pulchra valde latere, & bonos indè potus ac medicinas fieri poſſe, jam opere cognovi, licet necdum

ad plenum eas indagare potuerim, tamen ex vino, Cerevisiâ, melle, & saccharo jam confeci, licet hæc per intervalla tantum agere, & aliis negotiis præter quotidiana exercitia vacare compulsus sim; Undè fit, ut & plura alia, quæ inter laborandũ quandoq; incuriâ plenè perficere, & indagare non queã. Salem Gemmæ & communem digerendo & destillando tractavi ex Paracelso & aliis hausta methodo, & viridem, fuscum, ac nigrum colorẽ in eo perspexi, sed ultra necdum progressus, finem nondum attigi. In limo multifariam laboravi etiam aliquando, ex rubro cæruleum effeci, & indè spiritum destillavi, sed quia sapore destitutus erat, eum tunc effudi, alias fortè non inutilem. Vitriolum non tantum phiolæ inclusum resolvi, congelavi, & melioravi, atque ex eo limpidiss. liquorem destillari cognovi, sed phiola disrupta antequam ejus experimentũ fumerẽ, cujus virtutis fuerit, adhuc ignoro: ex eo n. in summo frigore circa finem destillationis diutinæ ex terreâ retortâ, sal ignem collegi fumigans in aëre, quod in oleum rubrum resolvitur, idque occlusum silet, apertum etiam post plures annos adhuc fumat & quasi ardet. Verum autem ejus usum adhuc nescio, licet ad particulares mihi serviat. Mercurium quoque ex antimonio paravi & ejusdem sulphuri univi. Lux magna & nova ex præclarissimo Ecc. V. libro mihi oriri visa est, & majorem adhuc ex secundâ ejusdem parte expecto, unde liceat ei præ nimio desiderio mihi sic accinere.

Vnguem

Vnguem perſpexii magni fortisque Leonis
Quem circum, brachiis vir dare non poterat.
Qualis erit, dic, ille Leo? ſed mira loquenti
Hæc, aliquis refugit credere fortè Thomas,
Plus dico hunc unguem circundare turba virorũ
Integra non potuit, maximus ergò Leo!
Quis tribuat tantum citò poſſe videre Leonem,
Totus cui Mundus neſcit habere parem,
Sed nunquid timeas tantum juxta eſſe Leonem?
Non: etenim geſtat mellis in ore favum.

Cui hoc alterum apponere fas ſit.

Crebrò miratus, quod ſi eſt ars vera Chymiæ,
Qui potis eſt adeo tecta latere diu?
Sed poſtquam ſcripſit rarus Chymiatra Becherus
Plus miror, quod adhuc tecta latere queat.
Aſt opus eſſe Dei, manifeſtè colligo, Chriſti
Ergò Becherus magnus Amicus erit.

Ante omnia autem deſiderarem notitiam aliquam Eccl. Veſt. habere poſſe, ſed cum ſtatus meus vix aut rarò permittat, me eam adire & inviſere, id etiam ob meum demeritum ſperare vix licet, ſi tamen ex ſuperabundanti Excellentiæ V. comitate ſignũ aliquod benevolentiæ mererer accipere, etiam oportunè ad eam me conferre ſatagerem, undè & ſpero, quod me non omnino absque conſolatione relinquet, Eandem Divinæ Pietati enixè commendans maneo,

Eccl. V.

Addictiſſimus & ad obſequia paratiſſimus in Chriſto Servus.

Ab Eodem loco 22. Octobr. 1669.

HOc nempe est, quod de Exc. V. insigni ubique relucente comitate mihi pollicebar, licet dilatum responsum de meâ indignitate disceptantes cum aliquâ anxietate cogitationes ingenerârit, eas tamen abundantissimè compensârunt ejusdem 16. Octobris ad me datæ humanissæ in literæ, mihi 18. statim & summo cum gaudio redditæ, pro quibus infinitas gratias ago Exc. V. de fœlici reditu, gratulor, mihi gaudeo, Deumque rogo, ut ipsam omni prosperitate cumulet, prout hunc in finem solenne Deo Sacrificium obtuli, & in precibus meis ac sacrificiis deinceps facere non omittam. Nescio autem, quomodo me gratum satis exhibere debeam pro tam largâ mihi factâ oblatione, undè Deum rogabo, ut qui solus recompensare valet, abundanter retribuat, cui tamen pro modulo meo cooperari non intermittam. Quomodo verò pretiosum adeò Thesaurum satis tutari valeam, ipsimet mihi vix satisfacere posse videor, attamen rursus Dei pietati confidens spero, quod ipse dare dignatur, etiam cooperante nostrâ morali diligentiâ, à malignorum invasione tutabitur. Ædipum etiam interim mirâ cum jucunditate legere licuit, & admiror tam concinnam congruentiam inter triplices morbos, eorumque remedia, imò naturalia etiam spiritualibus in triplici perfectionis viâ, quoad morbos & medicinas congruere, speculari quandoque delectabile fuit. Magna, Magna, adhuc per Dei Gratiam ab Exc. V. mihi & toti humano generi promit-

promitto, & jam pignora nimis evidentia accepimus, quibus nos tamen magis ipsi, quam ipsa nobis obligatur, Eßoque me profiteor in ævum,

Exc. V.

Addictissimum Obsequentissimumq;
in Christo &c.

Liseræ Nobilissimi, Excellentissimi atque Expertissimi Domini Gustavi Casimiri Gabrielb von der Mühlen! *Medicinæ Doctoris, Sereniss. Electoris Brandenburgici Archiatri, data ad me Monachium Colbergâ 23. Novemb. Anno 1669.*

Vir Nobilissime, Excellentissime, atque Experientissime, Domine ac Amice plurimum honorande

AEdipo primum Chymico reapse tali à Te edito, ac, quod longè mihi gratissimum fuit, dilecto plurimum nomini Clarissimi Domini Francisci de le Boë Sylvii, Doctoris olim mei ac Ductoris, nunc Fautoris ac Compatris (liceat vocis Latio ignotæ, Christiano Orbi acceptissimæ defectu hâc parum latinâ uti) æternum colendi; in scripto: mox metallurgia, penitiorem abditissimorum terræ viscerum notitiam affatim spirante: Rursus Parnasso, luculentissimo omnigenæ sublunarium omniũ, quæ vastissimo trium illorum Augustissimorum Regnorum continentur ambitu, cognitionis ac scientiæ jubare splendidissimè illustrato, quam consequutus es, nominis ac doctrinæ famâ atque celebritate pellectus, dudum quocunq; tandẽ titulo Tibi innotescere gestii: sed obstitit hactenus, tũ locorũ, quam longissimè dissitorũ, intercapedo, tũ occasio-

occasionum, quibus literæ perferrentur, penuria ac incertitudo, tum frequentissimum imprimis animorum præsertim modestorum, obtrudi invitis & ignotis erubescentium, obstaculum, verecundia. Tandem primum & secundum Amici, has procurantis, submovit benevolentia; Ultimum animi Tui candor, quem postremo tuo, quod vidi scripto, cui titulum, Acta laboratorii Monacensis, seu Physicam fecisti subterraneam, palam demonstratum ivisti, excussit. Quo solo fretus è longinquo Te, cujus in enucleandis Naturæ arcanis dexteritatem sanè summam admiror, compellare audeo, & quidem occasione ex hoc ipso Tuo Eruditissimo scripto sumptâ, cujus primum tantum librum hactenus possidere contigit. Quantâ id aviditate evolverim, quantâ delectatione perlegerim, dicere vix possum; nunquam lassatus, nunquam satiatus à lectione, nec, nisi urgentibus fortè officii negotiis, aut naturæ refectionis indigæ, exigente necessitate recessi: at quod avidissimè legentibus etiam oculatissimis quandoque contingere solet, ut scribentium intentionem sæpe sæpius vix ac ne vix quidem assequantur, etiamsi vel maximè se assequutos esse existiment, præsertim ubi vel intelligi nolint (quam tamen à te suspicionem ingenuus ille Tuus, quem initio statim libri tui testaris ac contestaris, animus alienum esse docet) vel ne à quibusvis saltem dignis pariter ac indignis intelligantur, haud ubique eâdem perspicuitate utuntur; Idem mihi meo forte vitio, an Tuo merito contigit. Pleraque enim satis ut

mihi

mihi saltim videor, capere potui: Nonnulla tamen etiam accuratissimam attentionem, animique intensionem meam effugisse fateor ac doleo. Aclicet aliquam à subsequuturâ in posteriori libro, quam spondes praxi lucem sperem; attamen dulcius ex ipso fonte bibuntur aquæ. Quas eo magis sitio, quo magis eam, quam editione secundi illius libri fecisti spem, quidam, quo moti argumento, latet, in dubium vocare audent: Dolendum sanè esset opus longè nobilissimum atque utilissimum malevolorum culpâ universo Eruditorum Orbi subtractum iri. Ignosce igitur Vir Nobilissime atque Excellentissime, quod, quam aliunde expectare dubium, à Te ipso petam dubiorum nonnullorum, aliâ occasione proponendorum, elucidationem. Si hisce, quas procœmii loco præmitto, pro insigni Tuâ, quam scriptorum tuorum mihi pollicetur ingenuitas, humanitate respondere uno alterove tantum verbo non dedignatus fueris, rem feceris mihi adeò gratam, ut infinitis me Tibi nominibus vel eâ solum de re, obstrictum semper agniturus, accommodâ aliquando occasione datâ re ipsâ sim demonstraturus, quo Te quantove cultu prosequar. Quem divinæ commendatum Tutelæ, diu totius universi bono superstitem precor, ac quam optimè, prosperrimè, diutissimèque valere animitus favere mihi, ut ut ignoto efflictim expeto.

Nobiliss. Exc. Tuæ

Observantissimus &c.

Ab

Ab Eodem loco 22. Aug. 1670.

Nobilissime, Excellentissime, atque Experientissime Domine, Amice, vel invitus pl. colende.

ANnus est, & quod excurrit, ex quo primas ad Te dedi literas. Responsum Amico meas curanti promisisti quidem, ut inaudivi, nondum tamen præstitisti: Hactenus enim nihil Tuarum videre contigit. Haud puto silentium hoace Tuum temeritatis me aut importunitatis redarguere: sed negotiorum onera ac occupationum molem impedimento fortè fuisse conjicio, ac in spem erigor, tandem aliquando horulam fore à gravioribus liberam, quâ si non propriâ, saltem Amanuensis manu desiderio meo satisfacere digneris. Hęc me causa movit, ut datis anni integri induciis, denuo his Te interpellem internunciis, his procis negatum hactenus iteratò ambiam favorem. Si, quam sitio, dubiorum meorum enucleatio nimis Tibi tædiosa videtur, age, vel hoc solo me bea, ut sciam, num & quando lucem visura sit physicæ Tuæ subterraneæ pars posterior? Francofurto enim à Typothetâ, responsum eâ de re certum iteratis licet amicorum literis non obtinui. Fontem igitur ipsum, Temet, inquam, eo nomine rursus adire cogor. Dicere enim vix possum, quanto eam videndi tenear desiderio. Priorem toties volvi, ut mentem tuam sic satis mihi videar assecutus: nisi ubi vel ignorari quædam maluisti, quæ scire nemo quidem non vellet, sed cuivis non expediret: vel majorem, aut nimio ac quibusvis saltim haud perinde accepto brevitatis studio, aut ulteriori enarratione tędiis, quod tamen

tamen in rebus tam neceſſariis, tam proficuis, tam jucundis nonniſi fungo obreperet, evitandi prætextu declinatâ Lectori ſalivam movere voluiſti. Theoriâ Tuâ hâc ratione quadantenus hauſtâ, quam vellem ad praxin analyſeos ſubterraneorum fœlicior (quam hactenus per avia ac ſalebras ſub cœcis ferè, qui in Academis Chymiæ crepant myſteria ductoribus palpando paladandoque) ac facilior pateret aditus. Te ſubducente repagula, removente obſtacula, præmonſtrante viam. Non quæro divitias, nec me ſacra urget auri, ſed artium, ac ſcientiarum omnigenarum, ipſi, ut nullus dubito, Deo noſtro, non ingrata fames. His innutritus à teneris necdum exſatiatus ſum. Bonorum quantum mihi meisque pro prandio Cœnâve frugali, pro fallendo vitæ tædio ſuffecerit, Divina hactenus conceſſit ac concedet ulterius Clementia. Honorum quantum unquam ſperare licuit, eadem in me ac Principis mei Serenisſimi contulit Gratia. Aulam nullatenus affecto, ad eam enim ſi aſpiraſſem, haud difficilis fuiſſet pridem acceſſus, nec eâ, niſi trahar invitus, unquam ſequar,

Stet quicunque volet
Aulæ Culmine lubrico
Me dulcis ſaturet quies.

Non qnæro delicias, neq; enim vulgi conſortia, niſi officii adact9 ratione, ęgris nimirũ opẽ latur9 amo Nec gulæ deditus Cereri unquã aut Veneri illicitæ, Bacchove lito: ſed privatos inter parietes unicâ thori ſociâ, eâq;, quod fœlici ſit inter nos omini, nomine Becherianâ Prole unicâ cõtẽtus, libros evolvẽdo

Vulcanum

Vulcanum consulendo, aut si quid ab illis subrepat tædii, ab hoc suppetat otii, penicillo, torno, dolabrâ, limave ætatem tero. Id unicum desidero, ut indies aptior evadam, qui Deo cumprimis servire, ac proximo prodesse queam. Hoc summum mihi in hâc vitâ votum, hoc unicum studium. Cui si & Tu aliquod adiiceres symbolum, certe infinitis me Tibi nominibus devincires. Quod si à te ipso hoc, Tuarumque literarum, alias gratissimo sane commercium polliceri importunum nimis videtur, à Tuo saltim id cujus spem fecisti fœtu (partem illam adeò desideratam Physices tuæ subterraneæ posteriorem intelligo) mihi spondeo. Fac igitur diem quantocius cernat, ac quæ illa læta dies niveo signanda lapillo futura, quæ optatum hunc sit paritura natum vel unico mihi verbulo indica: Quo anxii tandem voti mei compos, te præ reliquis agnoscam, suspiciam, colam rerum mearum insignem instauratorem. Me vicissim ad omnia, quæ in disitis his oris pro facultatum modulo præstare Tibi potero officia, promptum habebis debitorem, nil magis exoptantem, quam commodâ quâ Te mihi devincire possim, occasionem. Si Tibi non ingratum fore nossem, vultus mei ut quocum Tibi res sit, vel ex umbrâ cernere possis, propriâ mann expressum vestigium, aut à gracili licet & ex succâ venâ extortum animi tuarum virtutum ac meritissimarum laudum memoris indicium, vel litteris inclusum Tibi transmitterem.

Quod

Quod tamen nisi tuo fretus favore ac præmunitus responso vix ausim. Hoc igitur me quantocyus dignari non dedignare, atque divinæ commendatus tutelæ quam optimè vale ac fave,

Vir Nobilissime atq; Excellentissime

Studiosissimo Tui p.p.

In Excellentissimi atque Clarissimi Domini Authoris Chymicum noviter ad inventum Experimentum.

Et vulgus nova delectant, sed inania vulgi;
Hem nova, sed doctis quæ placitura scias,
Hæc tibi *Becherus* condit Philochymice Lector:
Vis nova, naturam vincit in arte novâ.
Arte novâ clarum tibi panditur experimentum,
Chymica quî fieri quoque metalla queant.
Surgit Apollo novus, surgit Philochymicus unus
Qui generet limo, quod stupeatur opus.
Argillâ, testas fragiles ars figula fingit;
Argillâ, noster firma metalla creat.
Si veteres ferri cessent in monte fodinæ;
Jam per *Becherum* structa fodina nova est.

Super eodem Argumento.

Terrarum venæ laudata metalla recondunt,
Potior ingenii sed mihi vena placet. (rus,
Sunt hominum, fateor, pretiosa metalla thesau-
Et magnis etiam Regibus illa placent.

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [167] - 161
PUBLIC DOMAIN

Sed placeant illis: major, meliorque, mineris
Cunctis, *Becheri* scripta Thesaurus erunt,

Ad Excellentissimum atq; Experientissimum Dominum Authorem.

Eruit in lucem, tenebris quæ terra recondit,
Et luce ingenii, lucidiora facit.
Publica Lux ergò Scriptorem jure reposcens,
Hunc Phœbum Phœbo vult sociare suo.
DUret perrennetqUe eLegantI CUM *opere aUthor.*

Cui hisce applaudebat
Joannes Christophorus Nabroth Phil. & Med. Doct. pract. Vienn.

Experimento huic novo Chymico Excellentiss. & Clariss. Domini, Dom. BECHERI applaudit Amanuensis suus.

Cernitis quali micet aura vultu,
Quantus argento reducique quantus
Arte luce scit subitò reductis
Nubibus æther?
Ridet accenso speciosa phœbo,
Ridet illuni radians in albo,
Ridet aurato scutulata Cœlo
Arte Chymia.

Surgit

Surgit in lucem Chymiæ fodina
Praxis occlusæ Philochymicorum
Arte limatâ generans metalla
Vera Becheri.
Eruit veras oleo fodinas,
Eruit limi coitu minéras:
O stupescendum facinus Chymiæ
Becherianæ!
Me doce quæso, videam, tuarum
Quid novellarum Chymiæ sit harum.
Te sequar lubens Tyro namque vilis
Amanuensis.

Ioannes GerharDVs ManzIVs HasæLVnâ Westphalvs IVrIsta VIennæ serVVs Hero sVo aVthorIVe.

Index Authorum in hoc opere citatorum.

A.

Æschylus.
Agricola,
Agrippa.
Albertus.
Anglus quidam.
Aristoteles.
Athenagoras.
Avicenna.
S. Augustinus.

B.

Barnaudus.
Barlæus.
Bartholinus.
Beguinus.
Bernhardus.
Boodt.
Borellus.
Boyle.

Fernelius.

C.

Cæſalpinus.
de Caſtagnia.
Certaldus.
de la Chambre.
Chriſtina Regina.
Chryſoſtomus.
Claveus.
Clazomerius.

D.

Democritus.
Diocletianus.
Dorn.
Drebbel.
Dygbæus.

E.

Egidius.
Empedocles.
Eſtdra.
Eterlin.
Euripides.

F.

Fallopius.
Ferdinandus II. Imper.

G.

Geber,
Gerhardus.
Glauberus.
Goris.
Gratianus.
Grimmillerus.

H.

Hagetius.
Helmontius.
Helvetus quidam.
Hermes.
Heſiodus.
Heslingius,
Hobbeſius.
Homerus.
Hollandus Iſaacus.
Hornius.
Horſtius.

I.

Ieſuitæ.
S. Iohannes.
Ionſton.

Kircher.

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [170] - 164
PUBLIC DOMAIN

K.

P. Kircher.
Klobius.

L.

Langius.
Lotharius Princeps.
Lullius.

M.

Maria Prophetiſſa.
Matheſius.
Merula.
Mirandulanus.
Morienes.
von der Mûhlen.

N.

D. Nabroth.
Nortonus.
Nuyſement.

O.

Orpheus.

P.

Palingenius.
Pantheus.
Paracelſus.
Perneij.
Plinius.
Plautus.
Promotheus.
Penotus.
Philaletha.
Pſellus.

R.

Rapp.
Reinaldus.
Rhaſis.
Ripleus.
de Rochas.
D. Rolfinc.
Roſarius.
Roſinns.
de Roſis.

S.

Sarratanta.
Scaliger.

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [171] - 165
PUBLIC DOMAIN

P. Schneidt.
P. Schorrer.
Sendivogius.
Sennertus.
de Solea.
Scholiastes Apollonij.
Stahl Eremita.
Stockerus.
Strabo.
Von Suchten.
Suarez.
Suidas.

T.

Tacchenius.
Thales.
Toll.
D. Thomas.

V.

Valentinus.
Villanovanus.
Virgilius.

W.

C. à Wolfsegg.

X.

Xiphilinus.

Z.

de Zalento.
Zeno.

Catalogus

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [172] - 166
PUBLIC DOMAIN

Catalogus ſcriptorum hoc opere citatorum.

Schedæ de non entitate Mercurij Corporum *Rolfincij.*
Commentarius ſupra 3. libr. Ariſtot. de meteoris D. *Thomæ.*
Obſervationes Phyſico Medicæ *Borelli.*
De incremento & decremento metallorum *Andreæ Soleæ.*
Libri Phyſicorum de meteoris, *Democriti.*
Ultimum teſtamentum *Lullii.*
Opuſculum *Bernhardi*
De perfecto Magiſterio *Geber Abenhaen.*
Chymiſta ſcepticus *Roberti Boylei.*
Liber mineralium *Alberti Magni.*
Opera phyſica *Ariſtotelis.*
Clangor.
Dicta ſapientum *Theatri Chymici.*
Liber ad Sarratantam *Rozini.*
Divinitatis liber *Khaſis.*
Tabula ſmaragdina *Hermetis.*
Commentariolus ad ænigma Bononienſe *Barnaudi.*
De naturâ rerum *Paracelſus.*
Liber *Eſtdræ.*
Ars tranſmutationis *Auguſtini Panthei.*

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [173] - 167
PUBLIC DOMAIN

Introitus apertus *Philalethæ.*
Apologia contra Eraſtum *Clavei.*
Schweitzer C[illegible] *Peterman Eterlins.*
Coſmographia Pauli *Merulæ.*
Breviarium Romanum.
Dendrographia *Ionſtoni.*
Opus minerale *de Rochas.*
Novum lumen Chymicum *Glauberi.*
De medicamentis liber *Bernhardi Penoti.*
Exercitationes *Scaligeri.*
De immortalitate animæ libri duo *Dygbæi.*
De generatione animalium liber *Ariſtotelis.*
Diſſertatio de plantarum vegetatione *Digbæi.*
Pharmacopæiæ Spagyricæ pars 4. *Glauberi.*
Diſſertatio de cauſis inundationis Nili *de la chambre.*
Tractatus de ambrâ *Fidi Klobij.*
Regnum naturæ magneticum *P. Kircheri.*
Hippocrates Chymicus *Tacchenij.*
Experimenta Dygbæana.
Occulta philoſophia *Cornelii Agrippæ.*
De Lithiaſi *Hermontius.*
De poteſtate medicaminum idem.
De conſenſu & diſſenſu Chymicorum *Sennerti.*
Praxis aurea *Stockeri.*
De retardatione Senectutis & rejuveneſcentia *Villanovani.*
Aphoriſmi *Hippocratis.*
Phyſica ſubterranea *Becheri.*

Experi-

Experimenta de coloribus *Roberti Boylei.*
Zodiacus *Palingenij.*

Syllabus Experimentorum quæ in hoc opere recenſentur.

Principale Experimentum de quo tota hæc deductio tractat, & propter quam reliqua adducta ſunt, eſt experimeatum, ex communi limo & oleo lini paucarum ſpatio horarũ ſine ullius alterius materiæ additione, ſolius ignis ope, verum & copioſum ferrum faciendi, *capite ſecundo.*

Sequantur ad hanc materiam facientia variorum Authorum, partim ipſius Authoris alia.

Michaelis Pſelli Græci experimentum lapidum quorundam contritione & herbarum quarundam mixtione, aurum faciendo. *Præfatio.*

Divi Thomæ Experimentum arte veram metallorum generationem faciendi *cap. 1.*

Meum Experimentum in vegetabilibus quantitatem ſeminalem fæcundativam augere *cap. eodem.*

De metallorum generatione & regeneratione variorum Authorum experimenta *cap. 2.*

Vera ratio cur magnes ferrum trahat. *cap. 3.*

Angli cujusdam Experimentum vertendi aurum in Mercurium, cumque in tincturam, cap eodem.

Experimentum arſenicum metalliſandi.

S. Joannis Evangeliſtæ Experimentum, quod Author naturaliter contigiſſe apertiſſimè & irrefragabiliter probat, nempe ex virgultis aurum facere. cap. eodem.

Meum experimentum ex ferro Chalybem facere ope virgultorum, eodem.

Dn. de Rochas Galli Experimentum productionis trium regnorum eodem.

Duorum Ieſuitarum Experimenta, arte aurum facere ex vegetabilibus *Dygbæi* allegatum experimentum cap. 5.

Radios ſolis in corpus concentrandi.

Helveti cujusdam Experimentum. eodem.

Experimentum admirandæ cujusdam qualitatis fæcunditativæ in grano hordei Pariſiis obſervato. cap. eodem.

Experimentum de ſpiritu roris. cap. eodem.

Meum Experimentum mirabiliter reſtaurativũ. cap. eodem.

Helmontij Experimentum in ſulphuribus correctis. cap. eodem.

R. P. Kircheri Experimentum ex plumbo ope aquæ communis ſalſuginoſæ argentum vivum faciendi, quod Author contra Rolfinacium principaliter adducit. eodem.

Alexandri von Suchten Experimentum Mercurium currentem viridem veneris faciendi. eodem.

Meum

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [176] - 170
PUBLIC DOMAIN

Meum Experimentum de ſingulari amalgamationis auri cum mercurio effectu eod.

Experimenta Gratiani & Alberti, ex omni reaurum & Mercurium faciendi. eodem.

Arnoldi Villanovani Experimentum aquæ aureæ. Cap. 6.

Sendivogii experimentum exhibitum. Imperatori Ferdinando ſecundo. ibidem.

Experimentum aurum argento virtutem communicandi. ibidem.

Experimentum quod cuprum pauco & ordinario plumbo non in cupellâ diluatur. ibidem.

Experimentum in roſarum oleo ſmegmatiſato. ibidem.

Experimentum potentiæ alcali & urinæ ſpiritus circa exaltationem tincturæ & odoris. ibidem.

Experimentum trituræ metallorum. Ibidem.

Experimentum circa pulverem clepſydrarum. ibidem.

Experimentum Gebri circa ſpirituum corporaliſationem, ibid.

Experimentum auri cum antimonio conjunctione. ibidem.

Experimentum Mercurii & Reguli rubri. ibidem.

Experimentum Authoris novi Cymboli. ibidem.

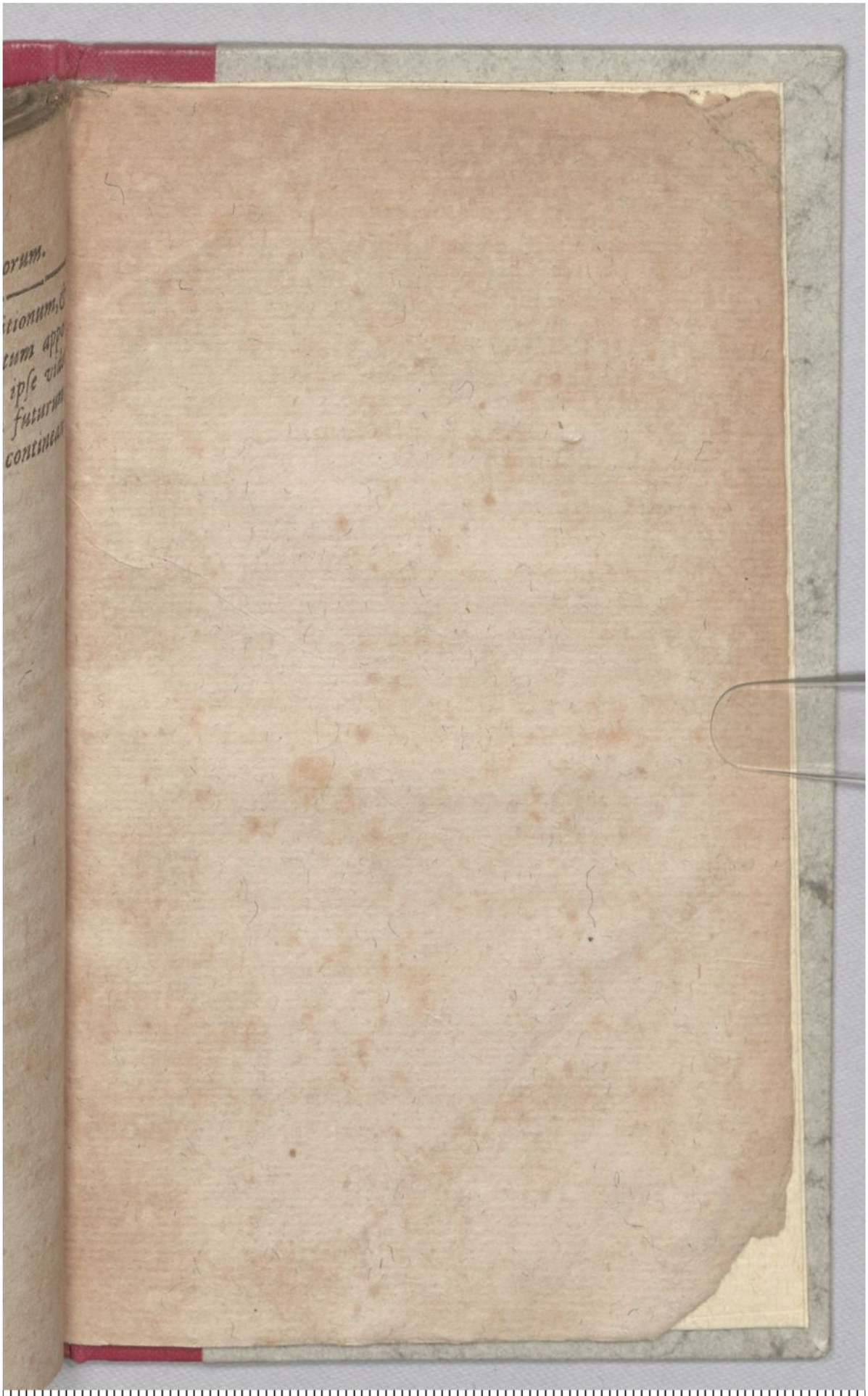
Nunc

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [177] - 171
PUBLIC DOMAIN

Nunc Elenchum observationum, definitionum, & axiomatum, aliarumq; particularitatum apponere deberem, sed quoniam Lector ipse videt talem elenchum ipso opere majorem futurum, cum plures res, quam verba hoc opere contineantur, lubens veniam dabit.

FINIS.

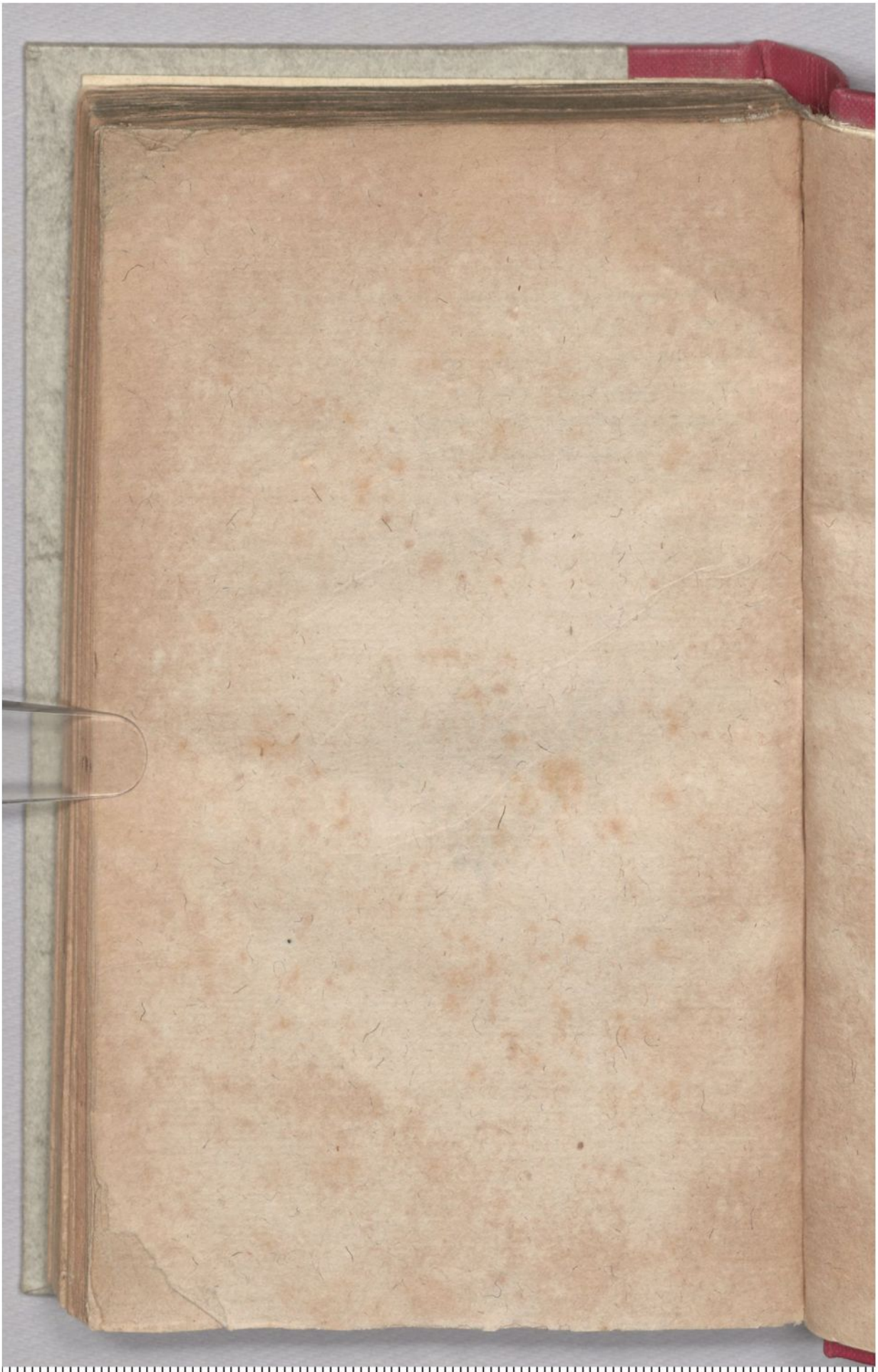
GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 109, [178] - 172
PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [179] - -

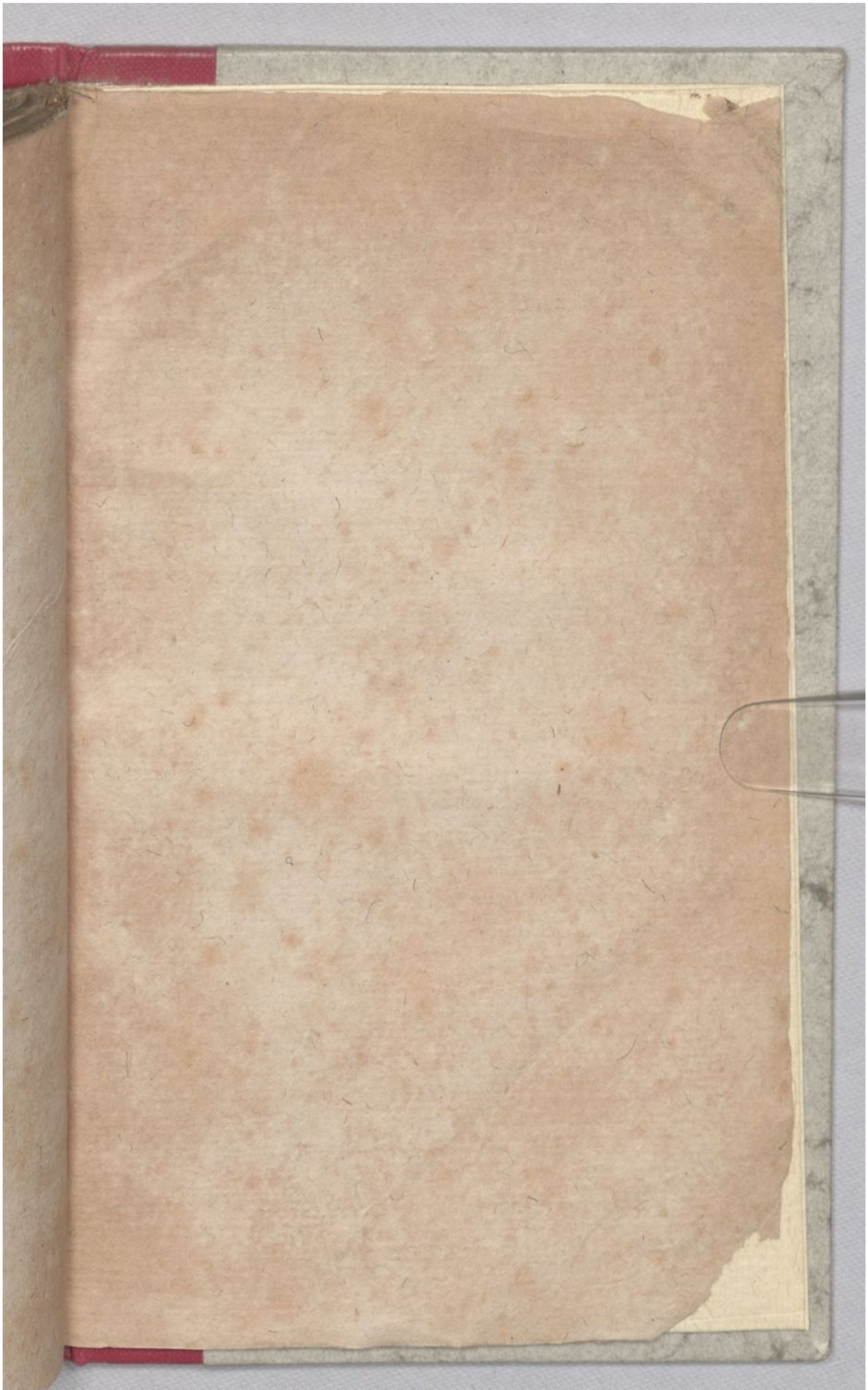
PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [180] - -

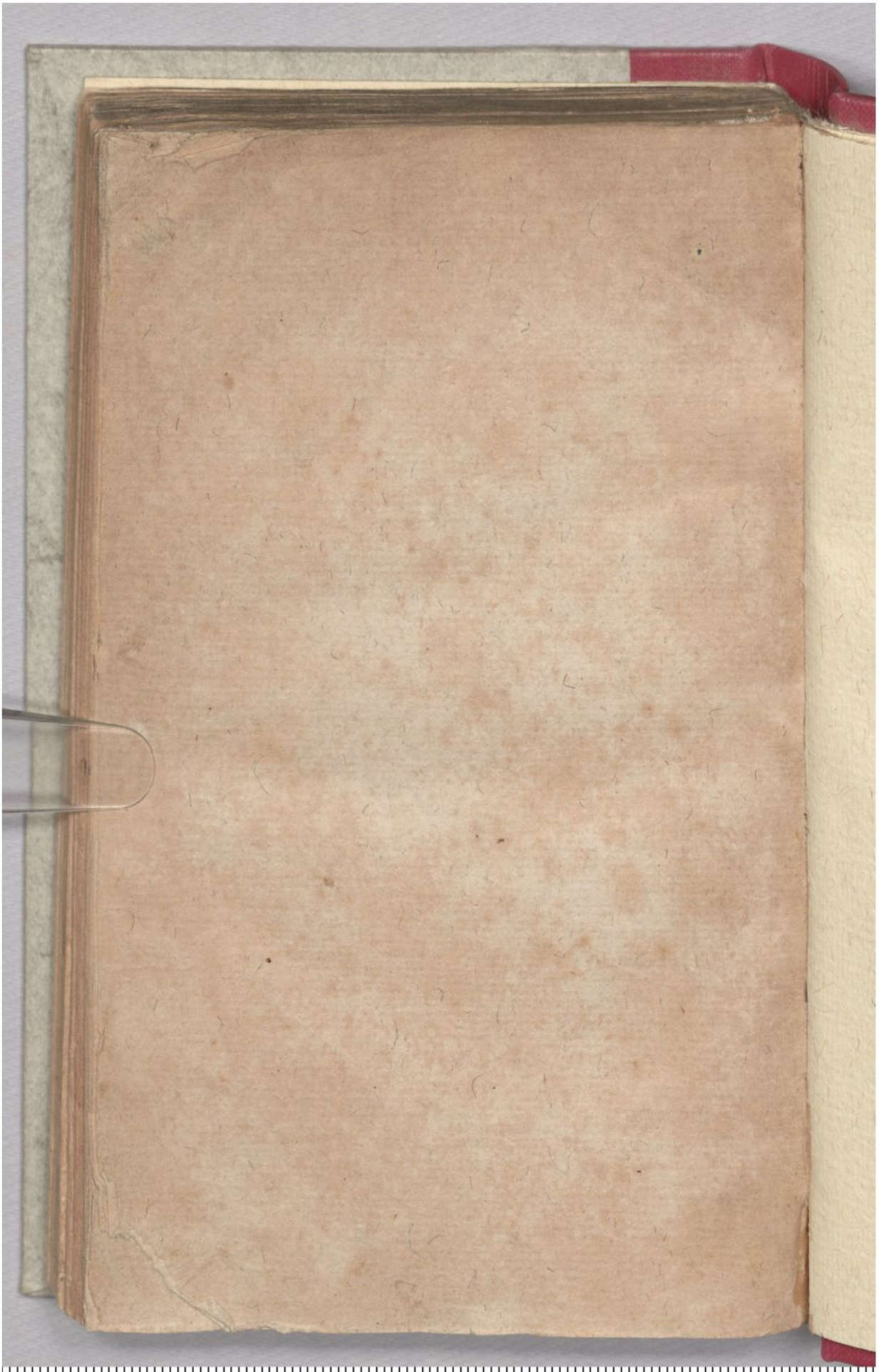
PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [181] - -

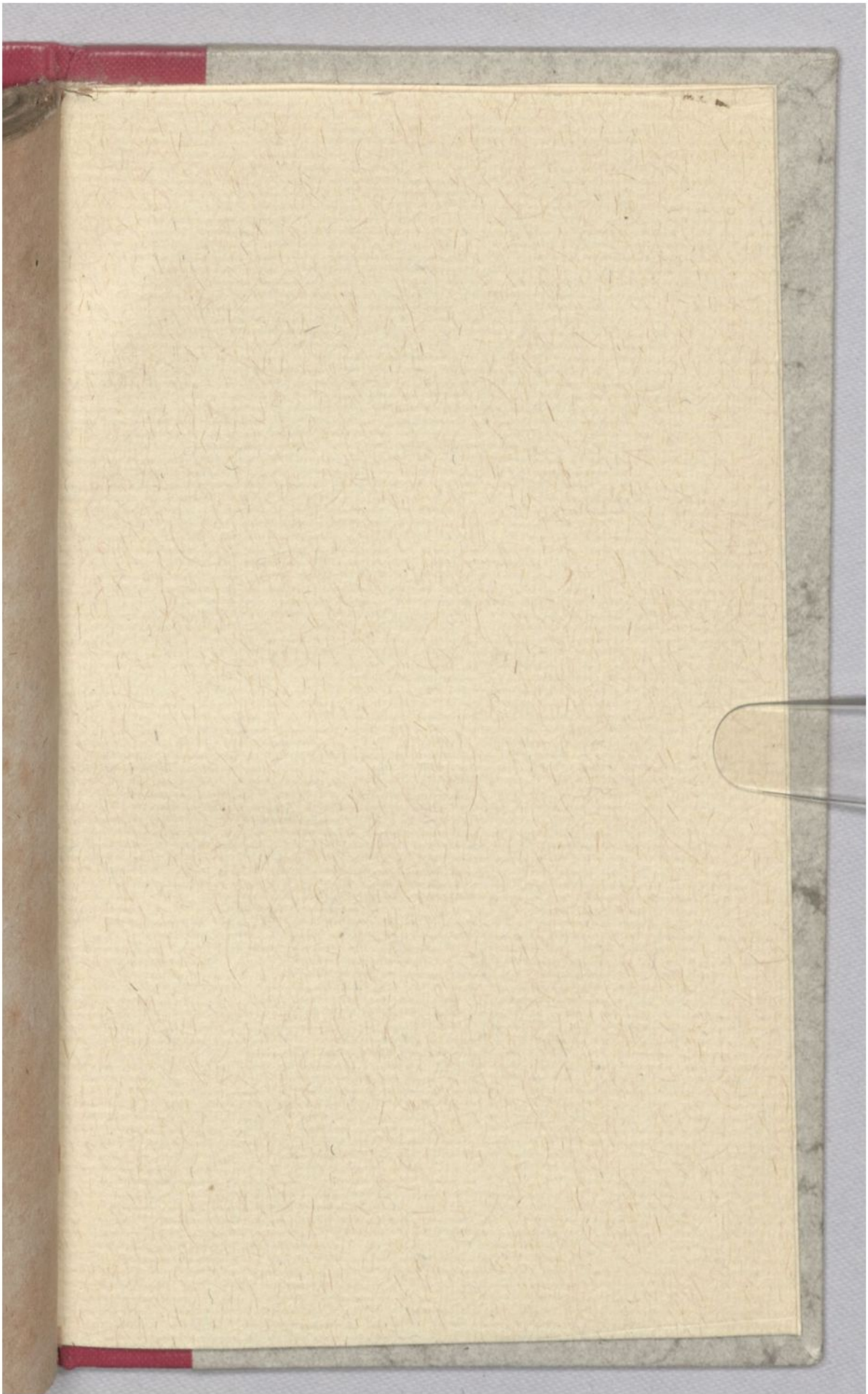
PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [182] - -

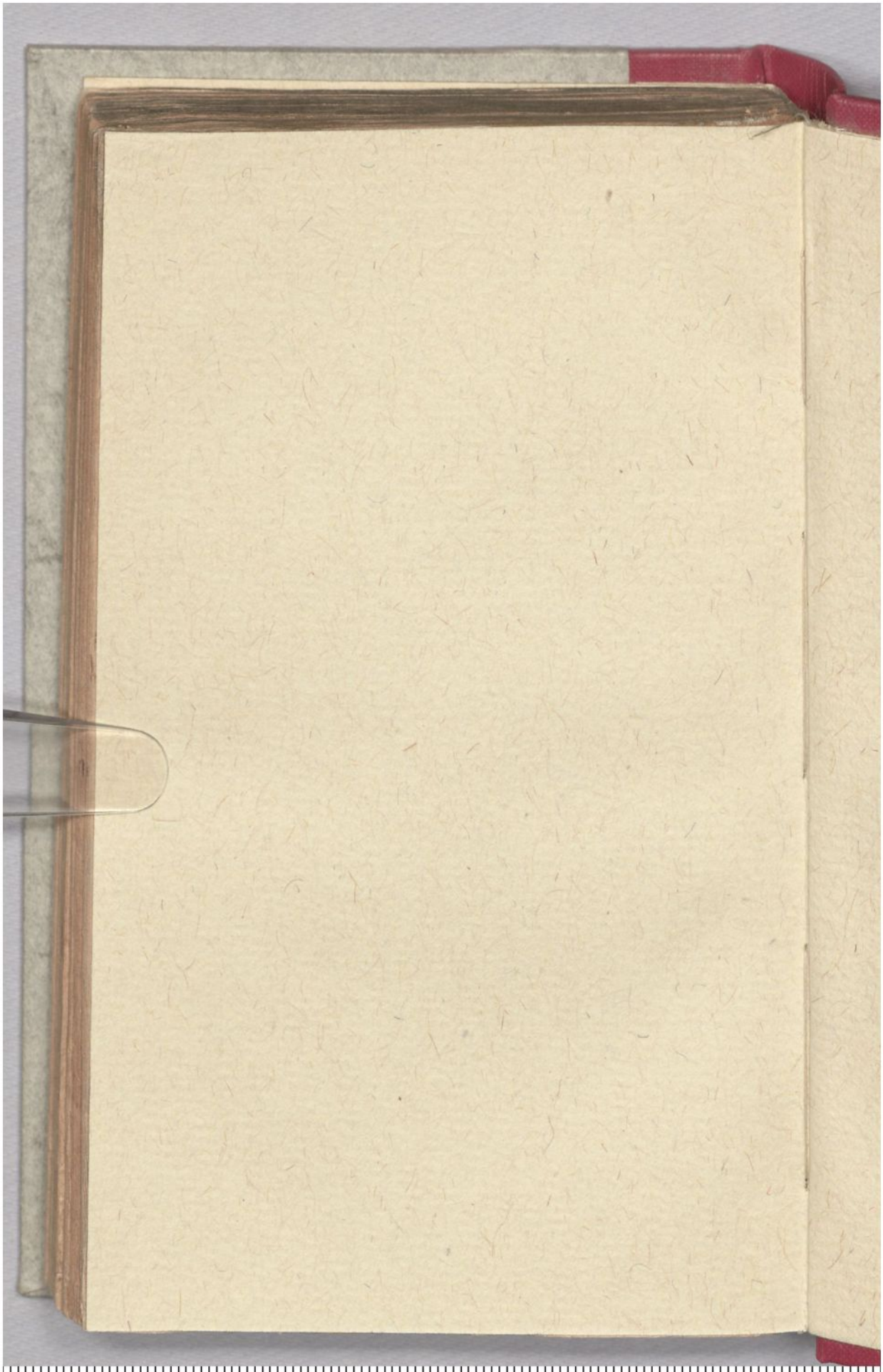
PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [183] - -

PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [184] - -

PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [185] - -

PUBLIC DOMAIN

GWLB Hannover
036 828 424
35

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [186] - -

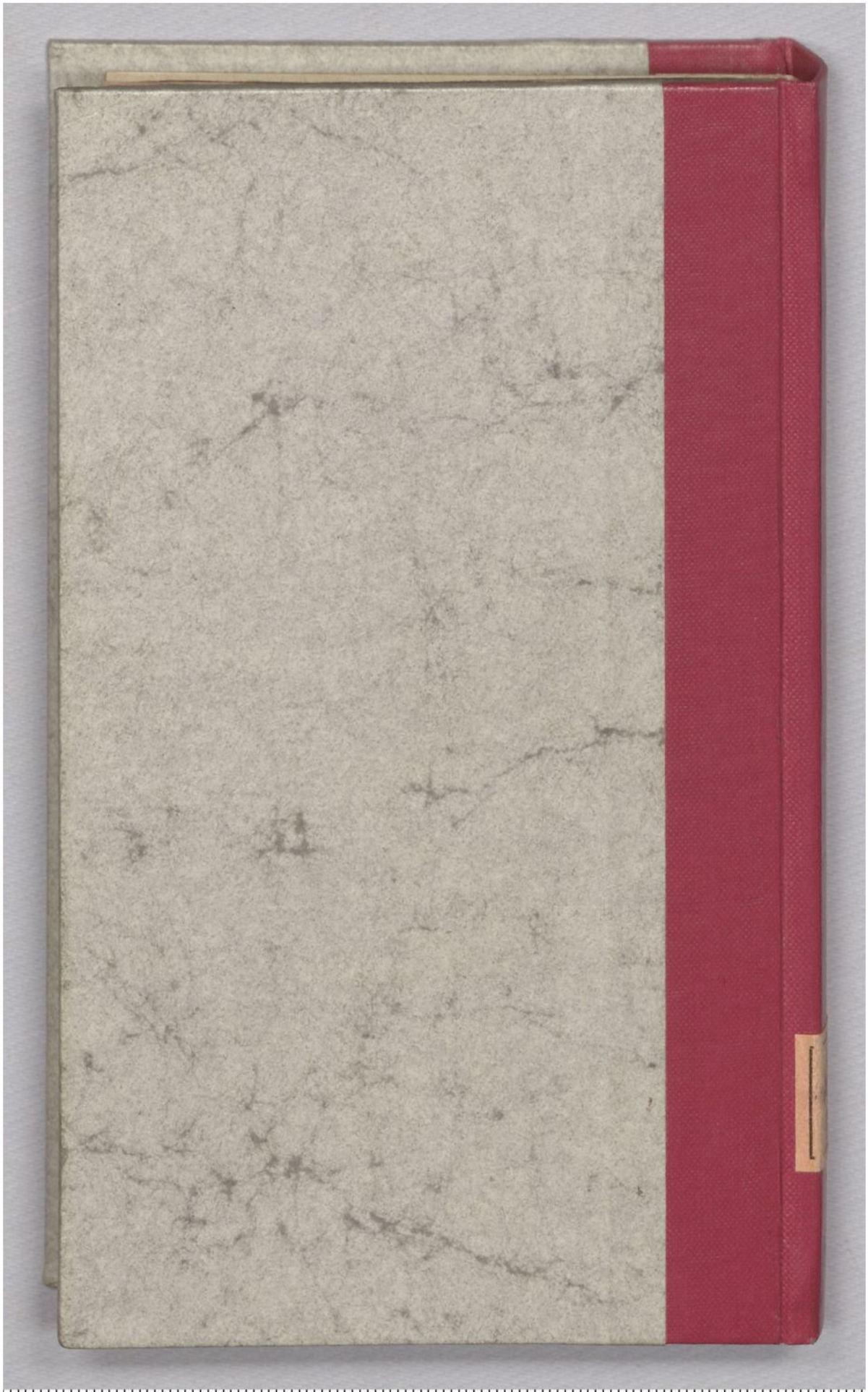
PUBLIC DOMAIN

Niedersächsische
Landesbibliothek
Hannover

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [187] - -

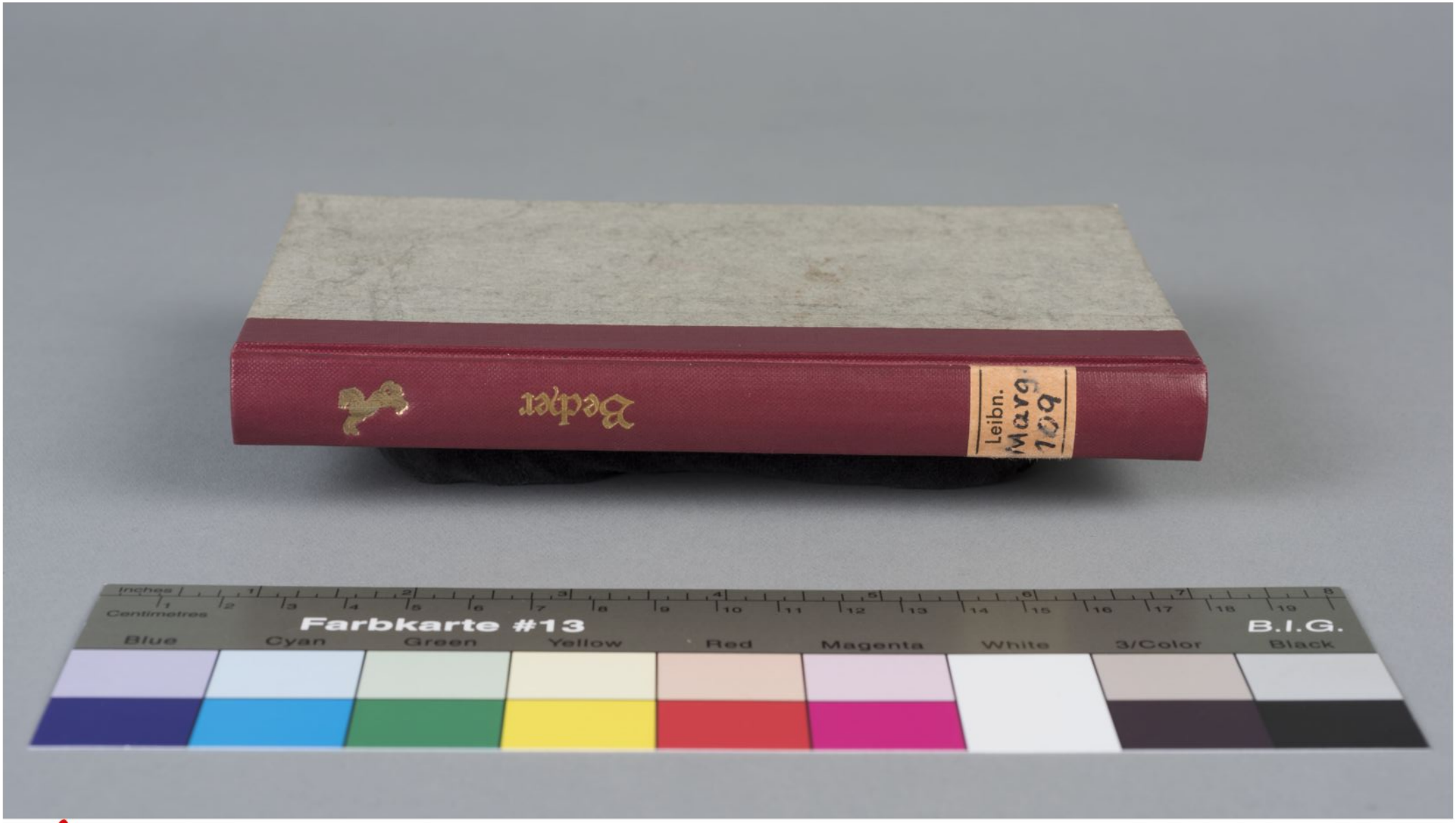
PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [188] - -

PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 109, [189] - -